

Julkaisuja 01/2009

Nuorisotyötä Maunulassa 40 vuotta

Mitä nuorten Maunulassa on tapahtunut viimeisten vuosikymmenten aikana? Miten alkuaan kaukana keskustasta sijaitsevasa lähiössä aloiteltiin nuorten parissa tehtävää työtä? Miten nuorisotyö onnistui alueen nuorten ja aikuisten jännitteisessä välimaastossa?

Risto Sutinen maalaa elämänmakuista kuvaa Maunulan nuorisotalon ja paikallisen nuorisotyön kehityskaaresta. Kuva piirtyy kirjoittajan omista, elävästi kerrotuista kokemuksista alueella työskentelystä sekä lukuisista haastatteluista ja aikalaiskuvuksista.

Kirja tarkastelee muutosta yhteiskunnallisessa kehityksessä niin kaupunkirakenteen kuin sosiaalisten ilmiöiden näkökulmista. Kaupunki on muuttanut dramaattisesti sodanjälkeisistä pulan vuosista, ja muutos on tuottanut omat heijasteensa Maunulaan. Tässä harvinaisessa paikallishistoriikissa kuvataan, kuinka nuorisotyö on pysynyt mukana maailman muutoksessa. Tervetuloa aikamatkalle Maunulaan!

Risto Sutinen: **NUORISOKULTTUURIA – VAI MITÄ SE NYT OLI?**



Risto Sutinen
**NUORISO-
KULTTUURIA
–VAI MITÄ
SE NYT OLI?**

Maunulan nuorisotalon 40-vuotista historiaa

Julkaisuja 01/2009



nuorisiasiainkeskus
HELSINGIN KAUPUNKI

Julkaisuja 01/2009



SISÄLLYS

© Nuorisoasiainkeskus & Risto Sutinen

Kansi ja taitto:
Hannu Nieminen

Kannen kuva:
Nuoret retkellä Portugalissa 1993
Kuva: Nuorisoasiainkeskuksen kuva-arkisto

Paino:
Art-Print Oy

Julkaisu vuosi:
2009

ISBN 978-951-9245-02-7

Tämä kirja on painettu ympäristöystävälliselle paperille.

Esipuhe

4

1. Missä on Maunula?

6

- 1.1. Maunulan alueen kehityshistoriaa 8
- 1.2. Alueen rakentuminen nykyiseksi lähiöksi Keskuspuiston kainaloon 9
- 1.3. Kansa- ja peruskoulu Maunulassa 11
- 1.4. Maunulan yhteiskoulu 13

2. Harrastustoimintaa 1920-luvulta nykypäivään

16

- 2.1. Urheiluseurat liikuntatoiminnan perustana 20
- 2.2. Alueen palvelujen muutokset aikojen kuluessa 21
- 2.3. Muutoksia kunnallisissa palveluissa 26
- 2.4. Sosiaalinen ympäristö nuorisotyön näkökulmasta 27

3. Kunnallinen nuorisotoiminta Maunulassa

29

- 3.1. Nuorisoasiainkeskuksen toimitilat 30
- 3.2. Nuorisokahviloissa sai tanssia ja olla yhdessä 32
- 3.3. Nuorisotalojen tilat ja harrasteet 34
- 3.4. Normit säätelivät tiloja ja neliöitä 38
- 3.5. Jäsenkortit ovat säilyttäneet asemansa historiassa 39
- 3.6. Nuorisotalon jäsen- ja kävijämääriä vuodesta 1966 lukien 41
- 3.7. Oli tila ja paljon nuoria 44
- 3.8. Nuorisotalon harrastusmahdollisuuksia ja alkuaikojen vierailijoita 49
- 3.9. Huumeinen aika aiheuttaa vaikeuksia 51
- 3.10. Nuorisotalon värikäs ja vauhdikas alkutaival 56
- 3.11. Taistoon syrjäytymisuhkaa vastaan 59
- 3.12. Varastava nuori joskus omilleen reilu 60
- 3.13. Jengien välistä kähinää 61
- 3.14. Mitä muualla puuhailtiin? 62
- 3.15. Nuorisokulttuuria – vai mitä se nyt oli? 64

4. Nuorisotyötä tehtiin yhdessä kumppaneiden kanssa 70

- 4.1. Jengityöstä aluetyöhön 71
- 4.2. Maunulan virkamiestyöryhmä perustetaan 76
- 4.3. Virkamiestyöryhmän ja aluetyön projekteja 77
- 4.4. ”Pannu-Akatemia Maunulan ainoa akateeminen oppilaitos!” 77
- 4.5. Maunutupa 79
- 4.6. Maunula-seura ja muuta järjestötoimintaa 81

5. Organisaatio on muuttunut vuosien kuluessa

83

- 5.1. Virastopäälliköt nuorisotoimen johdossa 85
- 5.2. Maunulan nuorisotalo 1990-luvulla 87
- 5.3. Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomukset kertovat 89
- 5.4. Vieraan maan matkajat 90
- 5.5. Työvälineissä ja toiminnan sisällöissä tapahtuneita muutoksia 96
- 5.6. Miksi nuorisotyötä, nuorisotalotoimintaa ja avointa nuorisotoimintaa? 99

ESIPUHE

Miksi minä olen tämän historian tehnyt? Henkilökohtaisesti olen saanut ensimmäiset kokemukseni kunnallisen nuorisotyön tekemisestä Maunulan nuorisotalolla. Sen myötä ovat sekä alue että sen nuoret ja muut asukkaat jääneet lähtemättömästi mieleeni. Ensimmäinen työkohde oli haastava, ja erityisesti siitä syystä ilot ja riemut jalostivat ammattiin. Eivätkä ne muistot ole unohtuneet kolmenkymmenen vuoden jälkeenkään. Ehkä niihin on tullut ajan tuomaa kulttausta, mutta...

Tietääkseni ei Helsingissä – eikä Suomessa ylipäätään – ole juuri tehty monia paikallisia nuorisotyön historiikkeja. Tällä muistelolla haluan tuoda esille niitä työkokemuksia, joita vuosien saatossa on Maunulassa eletty. Maunula on yksi värikkäimmistä helsinkiläislähiöistä, joka ansaitsee nuorisotyön näkökulmasta tehdyn historiikin.

Teksti pohjautuu osittain omiin näkemyksiini ja muistikuviiini tehdystä työstä, mutta mukaan on saatu myös muidenkin kokemuksia. Jotkut entiset nuorisotalon kävijät ovat muistelleet aikakautta. Lähdeaineistona ovat pääasiassa haastattelut, henkilöiden kirjoittamat kokemukset, lehtiartikkelit, nuorisotoimen toimintakertomukset sekä mahdolliset pöytäkirjat ja asiapaperit. Myös lähiötä käsittelevä kirjallisuus on huomioitu tehdyssä työssä.

Aikakauden valokuvilla ja lehdistä poimitulla teksteillä olen pyrkinyt elävöittämään ja kuvittamaan tekstiä. Myös Helsingin yliopiston tutkimus *Avointen ovien nuorisotyön ongelmista Helsingin kaupungissa* (1971) on yhtenä lähteenä ja pohjana ensimmäisten vuosien kokemuksiin nuorisotalolta. Se kuvaa hyvin kyseistä aikakautta ja sen nuorisokulttuuria. Tämän historiikin koostaminen alkoi keväällä 2005, mutta käsikirjoituksen valmistuminen venyi alkuvuoteen 2009. Varsinaisen työni ohessa ajankäyttö ja keskittyminen kirjoittamiseen kiireen keskellä oli vaikeaa – tosin myös antoisaa.

Historiaa tehdessäni olen usein miettinyt, onko tekstin sanoma liian kielteinen ja kaupunginosaa leimaava. Mutta toisaalta: tuleeko historiaa kirjoittaa sitä kaunistellen ja myönteisiä asioita muistellen, vai tuoda julki myös kielteisesti sävyttyneitä seikkoja? Toivon, etteivät teksti ja siinä ilmenevät asiat loukkaa ketään, vaan se olisi luettavaa ja mielenkiintoista paikallisen nuorisotyön paikallista kuvausta. Teksti on pääasiallisesti lähtöisin omasta kynästäni, ellei toisin mainita. Tiukkana arvioijana ja tekstin sensorina on toiminut nuoremman polven nuorisohjaaja Piia Nordström. Hänen tarkkuutensa, ja joskus armoton haastamisensa, sisällön suhteen on nostanut omia vaatimuksiani työtä koskien.

Osoitan historian kaikille alueella työskennelleille entisille ja nykyisille työntekijöille: Jo joukotamme poistuneille ensimmäiselle isännälle Seppo Rosenqvistille ja virkamiestyöryhmän aktiiville Katja Rantalalle. Maunulan nuorisotalon yli 40-vuotiaalle nuorisotyölle ja viime syksynä 60. toimintavuottaan juhlineelle Nuorisosiainkeskukselle, samoin alueellisen palvelujen osastolle ja sen kaikille työntekijöille.

Eikä sovi unohtaa kaikkia muita, jotka ovat ottaneet osaa ja auttaneet työn valmistumisessa. Kiitos monille muistelijoille ja tekstiä kirjoittaneille: ilman heitä lopputulos olisi kovin yksipuolinen ja suppea. Heidän tarinansa ovat tuoneet sisältöön väriä kultakin aikakaudelta ja realistista kuvausta kaupunginosan nuorison elämästä sekä nuorisotyöstä. Nuorisotutkimuksen ammattilaisille Sini Perholle ja Harri Taposelle kiitokset uskon vahvistamisesta ja ohjaavista kommenteista. Sisällön tarkistaneelle kustannustoimittaja Milla Koskelle suuri kiitos asiallisista korjaavista havainnoista tekstin suhteen ja asioiden selkeyttämisestä. Hannu Niemiselle haluan lausua kiitokset kirjan ulkoasun suunnittelusta ja taitosta.

Itselleni tuli tammikuussa 2009 täyteen 31 vuotta kunnallista nuorisotyötä, joista ensimmäiset kymmenen vuotta Maunulassa, joten olkoot tämä myös minun kuvaustani tehdystä työstä, ennen kaikkea työntekijän näkökulmasta.

Toivon tekstin herättävän keskustelua nuorisotyön perusasioista ja työn tärkeydestä Helsingissä. Niin ikään toivotan antoisia lukuhetkiä – kommentteja otan vastaan mielelläni.

Suutarilassa 6.7.2009

Risto Sutinen



**1. MISSÄ
ON
MAUNULA?**

1. Missä on Maunula?

Helsingin pohjoiset esikaupunkialueet sijaitsevat Tuusulaan johtavan moottoritien molemmin puolin. Alue on muodostunut laajasta pientalovaltaisesta alueesta, joita ovat Metsälän, Itä- ja Länsi-Parkkilan sekä Pirkkolan alueet. Patolassa, Oulunkylässä ja Maunulassa on lähes ainoastaan kerrostaloja.

Kaupunginosa on rakennettu pääosin 1950- ja 60-luvuilla. Nykyiseen muotoonsa lähiö rakennettiin 1970-luvun alussa. Alue on tyyppillinen helsinkiläinen lähiö: kerrostalot sijaitsevat lähekkäin, mutta rakennukset eivät ole häiritsevän korkeita, vain noin 4–5-kerroksisia. Maunulaa on rakennettu vaihteittain eri vuosikymmenten aikana, ja tämän johdosta alueen luonto on säästynyt rakentamisen massiiviselta kuormitukselta. Vihreyttä alueelle tuovat keskuspuisto ja täyteen mittaansa kasvanut runsas puusto. Alueelle rakennetut talot ovat asemoituneet paikalliseen luontoon ja ympäristöön hyvin. Maunula on luonnonläheinen kaupunginosa; alueen länsireuna rajoittuu keskuspuistoon, mistä hyvästä se on omiaan virkistys- ja ulkoilukäyttöön. Asukkaiden käytössä ovat myös lähellä sijaitsevat Pirkkolan ja Oulunkylän urheilupuistot. Paikalliset urheiluseurat voivat hyödyntää lähialueiden erinomaisia liikuntamahdollisuuksia toiminnassaan, niin ikään liikuntapaikoilla voi rikastuttaa myös nuorisotyötoimintaa.

”Maunula on noin 7500 asukkaan alue Helsingin keskustasta pohjoiseen Tuusulantien ja keskuspuiston välissä. Kaupungin hallinnossa Maunula on peruspiiri, johon lisäksi kuuluvat viereiset Metsälän ja Pirkkolan omakotitalovaltaiset alueet. Yhteenlaskettu asukasmäärä on noin 9000.” (Staffans 2004, 180.) Näin ollen kaupunginosana Maunula ei ole pinta-alaltaan kovin laaja, vaan se on rakennettu kaupunkimaisen ilmeen omaavaksi. Matkaa Helsingin keskustaan on vajaat 10 kilometriä. Julkiset liikenneyhteydet ovat hyvät niin keskustaan kulkeville kuin poikittaisliikennettä tarvitseville. Henkilöautolla liikkeelle lähteminen on erittäin helppoa, koska kulkuväyliä lähtee eri suuntiin kaupunkia. Pohjoinen osa Maunulasta rajoittuu Pirkkolan Ruotsista lahjoituksena saatuihin rintamamiestaloihin. Asuinalue on rakennettu vuosina 1940–1941. Taloja on 217, joista välirauhan aikana rakennettiin 150. Sodanjälkeinen asuntojen tarve vauhditti Pirkkolan asuinalueen syntyä. Talot ovat nykyisillä asuntomarkkinoilla kysytyjä kohteita, eivätkä vähiten alueella sijaitsevan – Kari Hotakaisenkin (2002) romaanissa mainitun – Juoksuhaudantien talon ansiosta.

Erääksi Maunulan nykypäivän tunnusomaiseksi piirteeksi on muodostunut väestön korkea ikä: Maunulan asukkaat ovat keski-ikältään Helsingin vanhimpia. Yli 65-vuotiaita asukkaita on lähes 25 %, ja väestön keski-ikä on noin viisi vuotta korkeampi kuin Helsingin keskiarvo. Myös vuokra-asuntojen suuri määrä on yksi alueen tyyppillisistä piirteistä. Maunulan peruspiiriin kuuluvista noin 5000 asunnosta 2800 (56,7 %) on vuokra-asuntoja. (Staffans 2004, 181.)

Maunulalaisten koulutustaso jää hieman kaupungin keskitason alapuolelle: korkeakoulutuksen omaavien osuus Maunulan väestöstä on 15 %, kun koko kaupungin keskiarvo on 19 %. Työttömyysaste Maunulan alueella oli 2000-luvun alussa noin 13 % (Staffans 2004, 181).

Jos ulkopuolisille halutaan sanallisesti kuvata Maunulan perusolemusta, on se kaikkea seuraavista: vihreys, vehreys sekä hyvät liikenneyhteydet eri puolille pääkaupunkiseutua. Sen perusolemusta värittää myös liikuntamahdollisuuksien monipuolisuus. Alueella asuvan väestön keski-ikä kohoaminen näkyy ikäihmisten koko ajan kasvavana määränä. Väestön vähenemisen myötä asumisväljyys on kasvanut.

1.1. Maunulan alueen kehityshistoriaa

Maunula on kehittynyt kyläyhteisöstä kaupunginosaksi useiden vuosikymmenten saatossa. Oulunkylän alue on muinoin toiminut ruotsalaisperäisen aateliskartanon alaisuudessa, josta 1900-luvun alussa erotettiin Maunulan (ruots. Månsas) läntinen, huvilaryhmäksi tai Suursuoksi nimetty alue. Alueen kantaväestöksi juurtuneet asukkaat olivat vuokranneet tonttimaansa Kottby (nyk. Käpylä) -nimiseltä maatilalta. Helsinkiin Maunula liitettiin sodan jälkeisessä alueliitoksessa vuonna 1946; sitä ennen Maunula kuului Oulunkylän maalaiskuntaan.

Alueen asukkaiden mainitaan tulleen Savosta, Pohjanmaalta, Karjalasta ja Helsingistä. Ammatiltaan heidän on kerrottu olleen pääasiassa käsityöläisiä, muurareita, kirvesmiehiä, puuseppiä ja uunisepiä – kädentaitajia monilta eri aloilta.

Liikenneyhteydet Helsingin keskustaan olivat alussa vaatimattomat, sillä ainoa yhteys sinne oli Hämeenlinnan rata. Junat pysähtyivät Oulunkylän asemalla, joka oli Maunulaa lähinnä sijaitseva seisake. Käpylän asema perustettiin 1910-luvun alussa, ja tämä helpotti huomattavasti liikennöintiä. Tieverkoston kehittyminen alkoi 1910-luvulla, jolloin rakennettiin Lepolantie ja nykyinen Pakilantie. Pakilantie liitti yhteen Suursuon alueen, Käpylän ja Pasilan. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 29.)

Maunulassa 1950-luvulta asti asunut Kari Ormo kuvailee silloista arkea:

Ormoja on asunut Maunulassa kolmessa polvessa. Ensimmäiset sukuni jäsenet ovat asettuneet maanviljelijöiksi Maunulan alueelle 1800-luvun lopulla. Itse synnyin Maunulaan vuonna 1945 ja asuin siellä aina vuoteen 1969 asti. Nykyisin asun Vantaalla Myyrmässä.

Lapsuudessani Maunula oli ”landea”: puutaloja, peltoja ja hiekkateitä. Eräs suuri muutos tapahtui ennen Helsingin olympialaisia, sillä vuonna 1951 tuli säädös, jonka mukaan Helsingissä ei kaupunki-alueella saanut pitää kotikasvatuksessa maatalouden eläimiä. Niinpä meiltäkin viimeinen sika tapettiin vuonna 1951.

Meitä on kolme sisarusta: kaksi veljestä ja sisko. Isäni Lauri ”Lasse” Ormo ja Tauno ”Tane” Rantala ja muut toimivat aktiivisina urheilutoiminnan vetäjinä Maunulassa ja he tekivät sen täysin vapaaehtois-pohjalta. Lajeista suosituimpia olivat suunnistus, hiihto, maastojuoksu ja ratagolf. Maunulan Majan takana sijaitsi minigolfrata. Lauri Ormo kunnosti hyppyrimäen yhdessä nuorten kanssa. Kun mäessä pidettiin kisat, saivat voittajat palkinnoksi varta vasten suunnitellun ja Arabiassa painetun Maunulan hiihdot -lautasen. Vaikka meidän perhe tuli jollain lailla toimeen, oli tuohon aikaan tavaroista kuitenkin pulaa. Me nuoret toteutimme varainkeruuta mm. myymällä mehua ja Kansanhiihto-merkkejä. Uuden vuoden aattona kävimme valamassa tinaa Helsingin keskustassa. Tinan valanta oli merkittävä tulonlähde Eräkärppien taloudelle, ja valantaan osallistuivatkin seuran kaikki jäsenet. Kaikkein pienimmät tinanvalajat tosin lähetettiin kotiin nukkumaan ennen yön tuloa.

Menestystä tuli tuolloin useissa urheilulajeissa. Jukolan Viestissä me Eräkärpät olimme parhaimmillaan kahdeksansia¹, ja henkilökohtaisesti tuli menestystä myös mäenlaskussa. 1950–70-luvuilla Helsinkiin oli rakennettu useita hyppyrimäkiä (mm. Vartiokylä, Ruskeasuo, Huopalahti, Käpylä ja Herttoniemi). Takametsän VPK sijaitsi kotitalomme takaa alkavan pellon toisella puolella. VPK:lla oli suuri vaikutus hiihtouraani, ja tanssittiinpa VPK:n lavalla myös omia häitäni vuonna 1967.

1950- ja 60-luvuilla kisattiin epävirallisesti siitä, mikä oli pahin alue Helsingissä. Maunula oli usein

¹ Jukolan Viesti 1957, Eräkärppien joukkue: Heikki Lahti, Immo Lehtinen, Kimmo Lehtinen, Rauno Heinonen, Antti Luotio, Erkki Karjalainen ja Pekka Kokkonen. (http://www.jukola.com/tulokset/fi/j1957_ju/ju/loputtulokset/. Viitattu 5.4.2008)

näissä tilastoissa numero ykkönen. Tuusulantien ja Oulunkylän urheilupuiston välissä sijaitsevalla tanssilavalla otettiin yhteen muualta tulleiden nuorten kanssa, ja toisinaan saattoi Pirkkolan suoralla olla keskellä päivää liikenne poikki, kun satakunta veljestä tappeli keskenään. Tuolloin meno oli kuitenkin jollain tapaa järkevämpää kuin nyt, esim. yhteisestä sopimuksesta maassa makaavaa ei enää hakattu.

Silloinen liikunnanopettaja ja siluettitaiteilija Eero Manninen oli tekemässä minusta väkipakolla voimistelijaa. En pitänyt ajatuksesta tuolloin, mutta jälkepäin ajatellen tuo oli käänteentekevä tilanne elämässäni. Vuonna 1971 hakeuduin liikunnaohjaajakoulutukseen Pajulahteen. Sen jälkeen pääsin opiskelemaan Jyväskylään liikuntatieteelliseen. Sinne pääsin ilman ylioppilastodistusta, joka oli tuolloin ennenkuulumatonta. En kuitenkaan suorittanut tutkintoa loppuun. Opetusministeriö perusti tuolloin Suomeen 15 päävalmentajan paikkaa, ja minut valittiin yhdeksi niistä. Näin vaihdoin liikuntatieteellisestä valmennustoimintaan. Löysin paikkani TUK:n [Työväen Urheiluseurojen Keskusliiton] kestävyyslajien päävalmentajana ja valmennuspäällikkönä. Sieltä tie vei HTU:n [Helsingin Työväen Uimareiden] päävalmentajan paikalle. Toimin pitkään Suomen Uimaliiton päävalmentajana, ja tuossa toimessa pääsin kiertämään monia maailman mantereita. Urheilun kautta olen tavannut monia mielenkiintoisia henkilöitä, joita tuskin muuten olisin tavannut. Suomen Olympiakomitean jäsenenä olen nähnyt monia suomalaiseseen liikuntaan ja urheiluelämään liittyviä kuvioita sisältä päin. Olen myöskin toiminut luennoitsijana erilaisissa liikuntaa käsittelevissä seminaareissa. Olen kiitollinen kaikista saamistani kokemuksista.

Kari Ormo, maunulalainen kolmannessa polvessa

1.2. Alueen rakentuminen nykyiseksi lähiöksi Keskuspuiston kainaloon

Oulunkylän kaupunginosaan kuuluva Suursuo liitettiin Helsingin kaupunkiin 1.1.1946, jolloin alueen nimeksi vakiintui Maunula. Tuolloin Maunulaa kansoitti noin 250 asukasta, ja alueen rakennuskanta koostui lähinnä omakotitaloista. Sodan jälkeen asuntojen tarve muodostui suureksi, ja nopea rakentaminen oli avainasemassa, kun mietittiin ratkaisua asuntopulan poistamiseksi.

Puu-Maunulan rakentaminen aloitettiin vuonna 1946, ja tuotanto oli kaupungin omaa vuokratuotantoa. Kyseiset asunnot olivat Maunulan Pientalot Oy:n omistuksessa. Puu-Maunulan rakentaminen merkitsi alueen voimakasta kehitystä ja nopeaa väestönlisäystä; kun vuonna 1947 henkikirjoitetun väestön määrä oli 251, seuraavana vuonna se oli jo 1420. Vuonna 1951 Maunulantielle ja Metsäpuurontielle ryhdyttiin rakentamaan tiilitaloja. Näiden asuntojen hallinta- ja omistusoikeus oli Maunulan kansanasunnot Oy:llä. Talot valmistuivat vuonna 1955.

Vuonna 1956 Pirttipolun, Liesipolun ja Malkapolun varteen rakennettiin Oulunkylän rivitaloiksi kutsuttu asuinalue, joka käsitti 22 rivitaloa, joissa oli yhteensä 110 asuntoa. Näiden talojen mainitaan olleen Helsingin ensimmäinen yhteneväinen rivitaloalue, mistä syystä se toimi hetken aikaa jopa turistinähtävyytenä. Alueen talot oli suunnitellut kaupunginarkkitehti Hilding Ekelund. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 50.) Alun perin asunnot piti jakaa asunnottomille ja hädätyille, mutta kaupunginvaltuusto päätti myydä ne tekemällään päätöksellä omistusasunnoiksi. (Avointen ovien... 1971, 4.)

Rajametsäntien ja Pakilantien kerrostalojen rakentaminen ajoittuu 1950–60-lukujen vaihteeseen. Tuo rakennusvaihe päättyi vuonna 1966. Puu-Maunulan purkaminen aloitettiin vuonna 1970, ja jo vuonna 1972 paikalle valmistuivat uudet talot. Puu-Maunulan asuntojen historiaa kesti siten vain noin 25 vuotta.



1940-luvulla rakennettua Puu-Maunulaa.
(Lähde: Kaupunginmuseon arkisto.)

Vuosien 1951–1961 välisenä aikana alueelle rakennettiin uusia kerrostaloja, ja asukasmäärä kasvoi kymmenen vuoden aikana noin 9000 hengellä. Alueen asukasmäärä nousi vuoteen 1964 mennessä aina 12 956 henkeen. Asukasluvun suhteen toistaiseksi suurimmat luvut saavutettiin vuonna 1965, jolloin asukasmäärä kohosi 14 843 henkeen. Vuodesta 1965 aina 60-luvun loppuun asukasluku pysyi tasaisesti samoissa lukemissa kääntyen kuitenkin laskuun vuonna 1971. Puu-Maunulan tilalle rakennettujen talojen valmistumisen jälkeen vuonna 1973 asukasluku oli 13 102 henkeä. Edellä mainitut luvut jäivät toistaiseksi suurimmiksi kaupunginosan historiassa, ja oletettavasti myös pysyvät sellaisina.

Silloinen nuori, Martti Pulli, kertoo näkökulmiaan Maunulan nuorisotalosta 1960-luvulla:

Perheemme muutti "landelle" eli Maunulaan vuonna 1961 Hakaniemestä, jossa olin syntynyt ja kasvanut nuoreksi miehenaluksi. Tuntui oudolta asua uudessa talossa ja kävellä hiekkatietä kengät kurassa, kun oli tottunut keskustan vanhoihin taloihin ja asfalttiin. Luonnon läheisyydessä oli kuitenkin jotain, mikä kiehtoi stadilaisenkin mieltä.

Pakilantien taloissa asui suurperheitä, joten meitä nuoria tuli olemaan alueella paljon, ja se näkyi sekä kuului. Aikaa vietettiin kesäisin pelaten futista rivareiden kentällä ja kuunnellen musaa Patskulla eli Patterinmäellä, jossa toisinaan Sami Babitzin soitti kitaraa ja lauloi. Talvet vietettiin skolen kentsulla pelaten lätkää ja oltiin bolleita, kun jalassa oli äidin kutomat villaiset sateenkaaren väriset pelisukat. Talveen kuului myös hiihto, johon maasto antoi hyvät mahdollisuudet. Tultiin muuten Käpylän hyndästä komeasti alas ja vielä porkat kädessä, aika tajutonta touhua näin jälkeinpäin ajateltuna. Muuten kesät, talvet ja vuodet kuluivat rauhallisesti, ainakin meidän mielestä.

Jostain ihmeen ja kumman syystä Pakilantien kulmilla aina sattui ja tapahtui asioita, jotka eivät olleet aikuisten mieleen. Syyllisiä olivat tietysti nuoret, vaikka emme me olleet sen kummempia kuin muuallakaan Stadissa asuvat lapset. Meitä vain sattui olemaan yhdellä alueella useampia ja kyllähän sen tietää, mikä siinä tiivistyy.

Asiat saivat lopulta sellaisen käänteen, ettei yhdessä saanut olla enempää kuin kolme nuorta, muussa tapauksessa poliisit käskivät meitä hajaantumaan. Joskus tuli pampustakin ellei joku "tajunnut" tarpeeksi nopeasti hajaantua. Sen jälkeen baarissa juotiin limu seisaaltaan.

Olimme käyneet muutamia kertoja Hakaniemen Haka-kerhossa, joten mekin halusimme oman "räkälän" Maunulaan, missä voi viettää aikaa. KUVITELKAA: ostamatta mitään! Ensin kuulimme huhuja, ja lopulta tapahtui jotain uskomatonta – niin meistä silloin tuntui – kun vuonna 1966 avattiin Maunulaan nuorisotalo. Meille se oli Räkälä² ja myöhemmin Lärvä, jonka nimen muistaakseni keksi Snadiniminen kaveri. Nimi annettiin erään tunnetun biisin mukaan, jonka Kari Kuuva lauloi. Voitte vain kuvitella, oliko siihen aikaan talo täynnä nuoria... Aivan, vaikka ei siellä ollut kuin vaivaiset biljardi, pingis ja korona. Siellä oli jotain suurempaa meille nuorille, jotka emme saaneet olla missään, tai jos olimme, niin taatusti väärässä paikassa ja väärään aikaan.

Se jokin oli tietysti itse nuorisotila, mutta että siellä oli ihka oikea nuoriso-ohjaaja: henkilö, joka aidosti välitti meidän nuorten asioista ja teki työtä meidän Maunulan nuorten eteen, tuputtamatta mitään aatetta. Johan oli aikoihin eletty! Nuorisotalossa tuli käytyä harva se ilta tapaamassa kavereita ja pelaamassa erilaisia pelejä, kuunneltiin musaa, tanssittiin bändi-illoissa ja katsottiin jokunen leffakin.

Vanhoja Lärvän kavereita näkee enää sattumalta, puhumattakaan ohjaajista, mutta kyllä he kaikki ovat muistoissani aina. JA HEI: saatiin olla siellä ostamatta mitään.

Martti Pulli – joka on nykyään itse ihka oikea nuoriso-ohjaaja!

Alueen asukasluku on ollut koko 1970-luvun jälkipuoliskon jälkeen laskussa ollen vuonna 1980 noin 10 500 asukasta. Vuonna 1969 Helsingin kaupungin suunnitteluvirastossa tehdyn suunnitelman mukaan määriteltiin Maunulan asukaslukuksi vuonna 1980 noin 13 370 henkeä. Suunnitteluviraston tekemä ennuste ei kuitenkaan ole koskaan toteutunut. (Avointen ovien... 1971, 12.)

1980-luvun alussa Maunulan rakentaminen pysähtyi, ja lähiön voisikin todeta tulleen tuolloin täyteen rakennetuksi. Asukasluvun on ennustettu laskevan edelleen alle 10 000 henkeen. Palvelujen voisi todeta olevan nykyisellään melko hyvät. Asukkaiden keski-ikä on noussut, ja he ovat juurtuneet alueelle. Vuosituhannen lopulle ja uuden alkuun tultaessa asukasluku on pysähtynyt 8500 henkeen. Alueelle on mahdollista tehdä ainoastaan pientä, säädelyä täydennysrakentamista, ja sitä onkin jo toteutettu alueella jossain määrin. Suurempi täydennysrakentaminen ei nykyisiä viher- ja luonto-alueita valtaamatta ole mahdollista. Viimeisimmät asuintalot on rakennettu 2006, jolloin alueelle valmistui pientaloja Lampuotilantien ja Pirjontien väliselle viheralueelle.

1.3. Kansa- ja peruskoulu Maunulassa

Suursuolaiset lapset suorittivat oppivelvollisuutensa ensin Käpylässä, sittemmin Metsolan kansakoulussa Pakilassa. Myöhemmin koulunkäynti siirtyi Oulunkylän, Pakilan ja Eläintarhan kouluihin. Maunulaan rakennettiin Maunulanmäelle oma kansakoulu vuonna 1952. Rakentamista vauhditti se, että sodanjälkeiset ikäluokat saavuttivat oppivelvollisuusiän: kansakoulun pulpetit odottivat opinhaluisia.

Maunulanmäelle rakennetun koulun on suunnitellut arkkitehti Hilding Ekelund. Lasten suuresta lukumäärästä johtuen vuonna 1956 rakennettiin koululle lisärakennus, jonka suunnitteli arkkitehti Toivo Löyskä. 1960-luvulla koulussa oli jo yli 1600 oppilasta. 1950- ja 60-luvuilla oppilasmäärät nousivat niin suuriksi, että koulua jouduttiin käymään kahdessa vuorossa. Tilanahtautta pyrittiin helpot-

² Räkälä-nimitystä käytettiin yleisemminkin nuorisotaloista; muun muassa Pohjois-Haagan ja Tapiolan nuorisotiloja kutsuttiin sillä nimellä.

tamaan jakamalla koululaiset aamu- ja iltapäivävuoroihin. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 47.)

Maunulan lapsimäärän kehityskaarta kuvaa hyvin myös se, että kun 1960-luvun alussa kansakoulussa oli 1600 oppilasta, oli 1990-luvulla ala-asteen oppilaiden määrä laskenut 460 oppilaaseen.

Taulukko 1. 7–15-vuotiaiden lasten määrä vuosina 1965–2006. Nuorten määrä Maunulan alueella on ollut jatkuvasti pienenemään päin. (Taulukko: Risto Sutinen.)

vuosi	7–12-vuotiaat	13–15-vuotiaat	7–15-vuotiaat
1965	1732	920	2652
1970	1257	727	1984
1975	1177	658	1835
1980	764	520	1284
1985	426	319	745
1990	374	206	580
1995	343	182	525
2000	362	157	519
2005	317	167	484
2006	311	179	490

Maunulan kansakoulun erikoisuutena on ollut, että se on toiminut vuosina 1963–1973 Helsingin opettajakorkeakoulun harjoittelukouluna. Maunulan peruskoulun ala-asteen mainitaan myös olevan Suomen vanhin musiikkikoulu: musiikkiluokkatoiminta alkoi vuonna 1973. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 69–70.)

Vuonna 1990 koulussa oli 24 perusopetusryhmää, joista 18 toteutti yleisopetusta. Loput kuusi olivat erityisluokkia. Oppilaita koulussa oli yhteensä 450. Koulussa oli kaikki peruskoulun palvelut: lääkäri, terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, hammashoitola, jossa sai myös oikomishoitoa, luku- ja kirjoitusneuvola sekä puhekliniikka. Lisäksi oli mahdollisuus opiskella kolmea kieltä: englantia, ruotsia ja venäjää. Teknisen työn tila ei vastannut enää nykyajan vaatimuksia. Laitehankinnoissa taloudellista tukea saatiinkin vanhempainyhdistykseltä. Maunulan Lions Club oli tukenut koulua jo yli 30 vuoden ajan laite- ja välinehankinnoissa sekä antamalla oppilasstipendejä jaettavaksi koululaisille. Kerhotoimintaa oli tavanomaisen opetuksen rinnalla, ja arki-iltaisain liikuntasalit olivat seurojen käytössä. (Maunulan Sanomat, kevät 1990.)

Helsingin varsinainen kansainvälistyminen alkoi 1980-luvun alussa, jolloin Maunulan koulukin sai oppilaille ensimmäiset Vietnamista saapuneet pakolaisperheiden lapset. 1980-luvulta lähtien Maunulan lähiö ja koulut ovat entisestäänkin kansainvälistyneet; eri kansalaisuuksia oli ala-asteen koulussa toistakymmentä, ja opiskeltavia kieliä lähes kymmenen. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 70–71.)

1990-luvulla kansainvälisyys maassamme lisääntyi entisestään. Kun Neuvostoliitto hajosi, moni Itä-Euroopan maa avasi rajansa ja kauempaakin saapui Suomeen maahanmuuttajia. Suomen monikulttuurisuuden kasvu oli havaittavissa myös Maunulassa. Maahanmuuttajien määrä on kasvanut aina näihin päiviin saakka.

Muuta kuin suomen kieltä äidinkielenään puhuvan väestön lukumäärä koko Helsingissä vuonna 2008 oli 50 991, joista 1847 oli 7–9-vuotiaita ja 10–17-vuotiaita 4306. Maunulan peruspiirissä heidän lukumääränsä vuonna 2008 oli 665. 7–9-vuotiaita tästä luvusta oli 24 ja 10–17-vuotiaita 73.

Vuonna 2006 Maunulan ala-asteella (luokka-asteet 1–6) oli oppilaita kaikkiaan 337. Ala-asteella on 12 tavallista luokkaa, yksi nivelluokka, kuusi erityisluokkaa ja kolme kansainvälistä yhdysluokkaa (luokka-asteet 1–2, 3–4 ja 5–6). Kansainvälisillä luokilla opetus tapahtuu englanniksi. Koulussa opiskelee lapsia, jotka edustavat kaikkiaan 27 kansallisuutta. Suurin ryhmä on somalialaistaustaiset. Lisäksi koulussa opiskelee muun muassa Nepalissa, Egyptissä, Romaniassa, Ghanassa, Sri Lankassa, Intiassa ja Indonesiassa syntyneitä oppilaita. Ala-asteella opiskellaan suomea ja ruotsia sekä ranskaa valinnaisena aineena, ja oppilaita tulee Maunulan koulupiiriin ulkopuoleltakin. Koululle 1970-luvulla perustettu musiikkilinja on toiminnassa edelleen. (Koulusihteeri Marketta Pohjalaisen haastattelu 1.12.2006.)

1.4. Maunulan yhteiskoulu

Yksityisen yhteiskoulun rakentaminen aloitettiin joulukuussa 1957, ja koulu valmistui vuoden 1959 tammikuussa Kuusikkotielle. Koulutalon vihkijäiset pidettiin 7.5.1959. Sen mainitaan olleen aikanaan oppilasmäärältään maamme suurin oppikoulu. Koulurakennus oli uutenakin jo liian pieni, sillä se oli suunniteltu 700 oppilaan tarpeisiin, joten koulua jouduttiin käymään aamu- ja iltavuoroissa. Lukuvuonna 1961–1962 oppilasmäärä oli kasvanut lähes puoleentoistatuhanteen. Vuonna 1977 Helsingissä siirryttiin peruskoulujärjestelmään. Tuolloin yhteiskoulu jäi yksityiseksi, peruskoulua korvaavaksi kouluksi. Peruskoulujärjestelmän myötä Maunula sai oman peruskoulun yläasteen koulupiiriin, joka käsitti Maunulan, Pirkkolan ja Metsälän. (Maunulan Yhteiskoulun 90-vuotishistoria, 15–19.)

Suurten ikäluokkien päätettyä koulunkäyntinsä lasten ja nuorten määrä väheni Maunulassa merkittävästi. Tilannetta kuvaa taulukko 2, josta näkee alueen 13–19-vuotiaiden nuorten määrät vuosina 1965–2006. Suurin osa yhteiskoululaisista sekä lukiolaisista sijoittuu kyseisen ikäluokan raameihin. Taulukosta näkyy selvästi, että nuorten määrä alueella on vähentynyt merkittävästi viimeisen 40 vuoden aikana. Alueella sijaitsevat asunnot ovat pinta-alaltaan pieniä, eivätkä siten houkuttele lapsiperheitä asumaan Maunulassa.

Taulukko 2. 13–19-vuotiaiden määrät vuosina 1965–2006. (Taulukko: Risto Sutinen.)

Vuosi	13–15-vuotiaat	16–19-vuotiaat	13–19-vuotiaat
1965	920	1156	2076
1970	727	1071	1798
1975	658	975	1633
1980	520	743	1263
1985	319	525	844
1990	206	320	526
1995	182	250	432
2000	157	244	401
2005	167	244	411
2006	179	257	436

Näin kuvataan koulun historiaa Maunulan yhteiskoulun internet-sivuilla:

Koulu perustettiin vanhempien toimesta Viipuriin 1913 Viipurin Reaalikoulu-nimisenä poikakouluna. Sodan jaloista koulu muutti 1940-luvulla Helsinkiin, missä se toimi Vaasanrinteen yksityislyseon nimellä 1950-luvun lopulle asti. Maunulaan koulu muutti 1959, ja sittemmin koulun nimi vaihtui Maunulan yhteiskouluksi. Vuonna 1995 aloitti Helsingin matematiikkalukio matematiikkaan painottuneena erityislukiona. Maunulan yhteiskoulu täytti 90 vuotta vuonna 2003.

Koulun tilat ovat valoisa ja ajanmukaiset. Koulun uusimmassa osassa sijaitsevat 300 hengen ruokasali näyttämöineen, ajanmukaiset tietokonehuoneet ja mediateekki-kirjasto. Uudisrakennuksen pohjakerroksessa sijaitsevat musiikkistudio-auditorio sekä teknisen työn tilat.

Koulun vanhempien osien luokkahuoneet ja tilat on saneerattu ja varustettu ajanmukaisin laittein. Koulussa on kaksi liikuntasalia. Koulun sijainti Keskuspuiston ja Pirkkolan urheilupuiston välittömässä läheisyydessä laajentaa liikuntamahdollisuuksia entisestään. (<http://www.mayk.edu.hel.fi>. Viitattu 22.11.2008.)



Hovioikeudenkatu 1, koulurakennus vuosina 1919–1939 Viipurissa. (Lähde: Maunulan Yhteiskoulun arkisto.)



Maunulan yhteiskoulu 2000-luvulla.
(Lähde: Maunulan Yhteiskoulun arkisto.)

Lukukaudella 2007–2008 peruskoulussa ja lukiossa oli yhteensä lähes 800 oppilasta. Lukio on painottunut matematiikan opetukseen. Lukion matematiikan opetus onkin korkeatasoista – ellei jopa aivan parasta, jota maassamme saa. Eri kansallisuuksia koulussa on yli kolmekymmentä. Musiikilla, matematiikalla ja tietotekniikalla on merkittävä asema koulun opetussuunnitelmassa. (Rehtori Jouko Jauhaisen haastattelu 6.8.2008.)

**2. HARRASTUS-
TOIMINTAA
1920-LUVULTA
NYKYPÄIVÄÄN**

2. Harrastustoimintaa 1920-luvulta nykypäivään

Yksi suosituimmista harrastustoiminnan muodoista Maunulassa 1920–30-luvuilla oli vapaapalokuntatoiminta. Se toimi myös Suursuon asukkaita ja naapurikyliä yhdistävänä tekijänä. Toiminta suuntautui palontorjuntatyön lisäksi monipuoliseen viihde- ja nuorisotoimintaan. Varojenkeruu erilaisin talkootoimin oli kyseisellä aikakaudella yleistä, samoin Maunulan VPK järjesti näytöksiä ja erilaisia selviytymiskilpailuja. Eri alueiden VPK:t myös vierailivat toistensa luona. Ilmatat ja tanssit kuuluivat ohjelmaan; toimintaa rahoitettiin niistä saaduilla tuotoilla. Suursuolla toimi oma vapaapalokunta, joka oli Oulunkylän VPK:n alaosasto. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 29.)

Kari Ormo tuo haastattelussaan esille, että Maunulan (Takametsän VPK:n) tanssilava sijaitsi aivan heidän kotitalonsa läheisyydessä. VPK järjesti talvisin hiihtokilpailuja nuorille – myös eri VPK-osastojen välisiä. Takametsäntiellä asui myös Matti Jurva, joka oli Suomen kuuluisin musiikkimies ja kuplettien laulaja 1920-luvulta eteenpäin, muun muassa Dallapé-orkesterin solistina. Jurva ja hänen vaimonsa valmistivat tuolloin myös hattuja kotonaan. (Kari Ormon haastattelut lokakuussa ja joulukuussa 2007.)

Luonnon läheisyys loi hyvät mahdollisuudet sodan ja 1950-luvun jälkeen syntyneille nuorille harrastaa erilaisia aktiviteetteja. Hiihto ja mäenlasku olivat suuressa suosiossa, samoin metsässä liikkuminen – sijaitsihan keskuspuisto aivan Maunulan vieressä. Suunnistus oli Eräkärpät-seuran toimesta laajasti harrastettua. (Kari Ormon haastattelu 26.10.2007.) Alueella asunut Tapio Pyhtilä on muistellut, että talviurheilua harrastettiin jo 1930-luvulla. Tuolloin lajina oli mäkihyppy. Hyppyrimäki sijaitsi terveyskeskuksen takana Patterinmäellä, jonka alastulorinne vietti Pakilantien puolelta Pirkolan suuntaan. Pojat olivat rakentaneet omatoimisesti hyppyrin, ja itse tehdyillä suksilla sitten tavoiteltiin pituuksia. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 32.)



Mäkivalmentaja Viljo Jokinen opastaa poikia ponnistuksen saloihin. (Lähde: Kari Ormon kotiarkisto.)

Maunulaan oli rakennettu vuonna 1958 oma hyppyrimäki "Pekkikselle" (Pekansuon viereisille rinteille), ja siellä ratkottiin useita piirimestaruuksia. Nykyisin hyppyrinmäki on poistettu käytöstä, ja Pekansuon hyppyrinmäen paikka löytyy puronvarresta puiden keskeltä. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 59–60.)

Pekkiksen ympärillä ja Keskuspuistossa oli hyvä ja monipuolinen latuverkosto. Hiihdosta tulikin sodanjälkeisellä kaudella suosituin liikuntamuoto alueen lasten ja nuorten parissa. Hiihdon alkeiden oppimisen varmistivat lapsille pidetyt hiihtokoulut. Lapset ottivat runsaslukuisina osaa paikallisiin hiihtokisoihin, ja vanhemmat kannustivat jälkikasvuun hyviin suorituksiin.

Koivikkotien varteen rakennettiin kuumaa mehua, kahvia ja munkkirinkilöitä tarjoillut latuasema, jonka mainitaan olleen maamme paras laatuaan vuonna 1953. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 63–65.) Rakennus oli vaatimaton, eikä sen olemus kovin kaksista palvelupistettä esittänyt – lienee kuitenkin palvellut hyvin aikakautensa hiihtäjiä. Kari Ormon haastattelusta (26.10.2007) käy ilmi, että paikkaa nimitettiin myös Maunulan majaksi. Nykyinen Maunulan maja on tunnettu paikkana, joka toimi 1920-luvulla ampumaradan tilana. Maja sijaitsee Keskuspuiston alueella. Talvisin maja toimii hiihtäjien latuverkoston eräänä tukikohtana, ja kesäisin ulkoilijat pitävät sitä "tankkaus- ja huoltopisteenä". Suomen Ladun paikallisyhdistys Helsingin latu on ylläpitänyt toimintaa Maunulan majalla vuodesta 1959 lukien. (Maunulan Sanomat, kevät 1992, 7.)

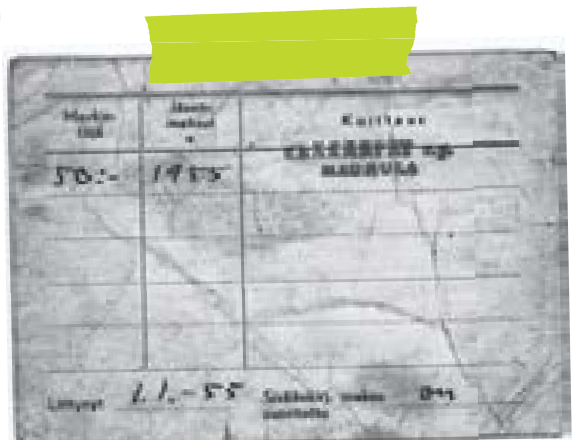
Monipuolista hiihtotoimintaa hoidettiin lähiössä pääosin Eräkärpät-seuran toimesta. Eräkärpät oli vuonna 1952 perustettu urheiluseura, jonka näkyvimmat saavutukset lepäsivät suunnistuksessa ja hiihdossa. Männikkötien 5 F -portaassa seuralla oli kerhotila ja veikkauspiste. Seura rakensi myös pienoiskolfradan, jonka mainitaan saavuttaneen suuren suosion maunulalaisten parissa. Alueen liikuntatoiminnan aktiivina tulee esille Tauno Rantala, jolla oli lähiössä myös urheiluliike. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 63–65.)

Rantalan kaverina liikuntatoiminnan pyörittämisessä toimi Lauri Ormo, joka innokkaana urheilumiehenä oli laajasti mukana lähiön liikuttamisessa. Miehet hoitivat talvisien hiihtolatuja ja hyppyrinmäen kunnostuksen sekä järjestivät hiihto- ja suunnistuskilpailuja. He toimivat myös erilaisten liikuntaan liittyvien tapahtumien toimitsijoina. Mäkivalmentajana pojille toimi Viljo "Ville" Jokinen, joka opasti poikia hyppäämisen saloihin. (Kari Ormon haastattelu 26.10.2007.)



Kari Ormon Eräkärpät-seuran nuorten jäsenkortti nro. 1 vuodelta 1955.

(Lähde: Kari Ormon kotiarkisto.)



Eräs merkittävimmistä nuorten harrastustoiminnoista on ollut partiotoiminta. Maunulan partiotoimintaa on harjoitettu yli 50 vuotta; toiminta käynnistyi jo 1940-luvun lopulla. Partio täydensi kunnallista ja seurakunnan nuorisotoimintaa. Tytöille ja pojille oli omat lippukuntansa. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 65.)

Helsingin Metsänpojat ry:n historiikin mukaan lippukunta perustettiin vuonna 1947. Se perustettiin alkujaan Maunulan viereiselle Metsälän alueelle, josta se vuonna 1952 siirtyi Maunulaan. Seuraavina vuosikymmeninä, 1960–1970-luvuilla, lippukuntaan kuului 300 jäsentä, jolloin toiminta-alueeksi muodostui pohjoisissa kaupunginosissa Metsälä, Maunula ja Länsi-Pakila. (<http://metsanpojat.net/index.php?sivu=tilat>. Viitattu 13.3.2009.)



Pojat telттаilemassa 1950-luvun lopulla. (Lähde: Helsingin Metsänpoikien kuva-arkisto. Kuva: Jukka Launo.)

Helsingin Metsänpojat ry:n kotisivuilla kuvataan omaa koloa ja kämpppää seuraavasti:

Oma kolo ja kämpppä

Toimintamme sai uusia piirteitä, kun saimme uudelle vuosituhannele uuden kolon. 35 m²:n kellarihuoneisto koki täyden remontin ja sai HMP:mäisen olomuodon. Kolon osoite on Männikkötie 9 E -rapun takana. (– –) Helsingin Metsänpoikien kämpppä, Peurantupa, sijaitsee hyvien kulkuyhteyksien äärellä, 700 m Valtatie 1:ltä, Vihdin Nummenkylässä. Partiolaiset ovat talkoovoimin kunnostaneet kämpppää vuosien aikana ja pyrkineet pitämään paikan erähenkisenä. (<http://www.papa.partio.fi>. Viitattu 13.3.2009.)

Poikapartion lisäksi myös tytöille on alueella ollut partiotoimintaa; Maunulassa on toiminut vuodesta 1952 lukien tyttölippukunta Vuokot. Nykyisin lippukunnassa on jäseniä lähes 50, ja toiminta-alueena ovat Helsingin pohjoiset kaupunginosat. Lippukunnalla on ollut aikaisemmin oma toiminta- ja kokoontumispaikka. (<http://hmp.rocks.it/>. Viitattu 7.7.2008.)

Seurakuntatalon rakentaminen alkoi vuonna 1950, ja talkootyönä tehty talo otettiin käyttöön vuonna 1952. Siellä järjestettiin jumalanpalveluksia ja muita seurakunnan tilaisuuksia. Seurakuntatalo sijaitsee osoitteessa Maunulantie 21, jossa se on sennitellyt lähes 60 vuotta. ”Seuriksen” eri toimintoihin ovat vuosikymmenten saatossa ottaneet osaa monet alueen lapset, nuoret ja aikuiset.

Hengellistä elämää ja harrastuksia varten lähioon valmistui oma kirkko vasta varsin myöhään. Varsinainen Maunulan kirkko rakennettiin osoitteeseen Metsäpurontie 15, ”keskelle kylää”, vuonna 1980, jolloin se myös vihittiin käyttöön. Kirkko palvelee seurakuntalaisia monin eri tavoin. Kirkon eräs erityispiirre on siinä, että se sijaitsee ”epätavallisen” lähellä asuinrakennuksia. Tilojen monikäyttöisyys mahdollistaa monipuolisen toiminnan pienemmille ja suuremmille tapahtumille. Asukkaiden muiden toimitilojen puutteesta johtuen kirkon tiloista on tullut keskeinen harrastus- ja kokoontumispaikka.

Leikkipuiston valmistuttua siitä tuli paikka, jonka palveluja käyttivät äidit pienten lastensa kanssa ja jonne kokoonnuttiin ahkerasti viettämään aikaa. Leikkipuiston käyttöasteen kannalta sodan jälkeinen aika oli vilkkainta, tuolloin lapsia oli paljon. 1950-luvulla varttuneemmat nuoret saivat pitää rakennuksen sisätiloissa omia tanssikursseja ja kokoontua muutenkin. Leikkipuistosta tulikin lähion ensimmäisiä kunnallisia lapsille ja nuorille kohdistettuja vapaa-ajanviettopaikkoja. Puistoa käyttäneet leikkijät ovat sittemmin kokoontuneet vuosittain yhteen vaalimaan muistojaan ja katselemaan vanhoja valokuvia. Tämä on siitä harvinaista, ettei samanlaiseen ole törmätty muualla.

2.1. Urheiluseurat liikuntatoiminnan perustana

Kaupunginosassa toimineen Eräkärpät-seuran toimintaa on valotettu jo edellä (ks. s. 8, 17–18). Seura on toiminut alueella muita aiemmin, 1950-luvulta lähtien. Seuratoiminta oli etenkin 50-luvulla aktiivista lähiossä. 1980-luvulle tultaessa Eräkärppiin toiminta on hiipunut. Myöhemmin Maunulan lähiossä toimineista omista urheiluseuroista nostan tässä esille muutaman: Maunulan Naisvoimistelijat, Kiri-60, Maunulan Pallo sekä Maunulan Vire ovat liikuttaneet vuosien saatossa paikallisia eri lajien parissa. Helsingin Työväen Uimarit toimi Maunulassa 1950–60-luvuilla. Seurassa ui aikoinaan myös nyttemmin politiikasta tuttu Pertti Salolainen.

Maunulan Naisvoimistelijat on aktiivinen lähiosseura, joka on tarjonnut tytöille ja naisille omaa jumppaa ja naisvoimistelua. Seura on perustettu vuonna 1959 ja on SVoLI ry:n (Suomen Voimistelu- ja Liikuntaseurat ry.) jäsen. Toiminta laajentui alkuvuosien yhdestä viikotunnista 13 viikotuntiin kasvaen siitä edelleen. Seura tarjoaa ohjausta ja opetusta kunto- ja harrasteliikunnan sekä perusvoimistelun parissa. Joka vuosi järjestetään koko perheen liikuntapäivä ja sen lisäksi kevät- tai joulujuhla. Seuran jäsenistön toiveena on ollut saada Maunulaan monitoimitalo, jossa olisi kunnollinen esiintymislava ja katsomo. Tällä hetkellä ryhmät toimivat Maunulan ala-asteen tiloissa, ja osa ryhmistä vedetään Oulunkylässä. (Maunulan Sanomat, kevät 1992; http://maunulannv.sporttisaitti.com/seuran_esittely_ja_toimintaohjee/. Viitattu 2.2.2009.)

Kiri-60 on 1960-luvulta lähtien tarjonnut harrastuksen koripallosta kiinnostuneille lähion nuorille, ja monet pojat ovatkin saaneet seuran vetäjien valmennuksessa koripallosta mielekkään harrastuksen. Nykyisin Kiri-60:n toiminta on koripallon osalta siirtynyt Visa-Basketin hoitoon.

Vuonna 1966 perustettu Maunulan Pallo (MauPa) on toiminut jalkapallon parissa yli 40 vuotta ja on Maunulassa kasvaneille tuttu. MauPa ei ole päässyt korkeimmilla sarjatasoilla ylvästelemään, vaan laji- ja peli-ilo on ollut tärkein tavoite vuosien saatossa. Useat nuorisotalon nuoret ovat pelanneet MauPa:n riveissä eri vuosikymmeninä.

2.2. Alueen palvelujen muutokset aikojen kuluessa

Palveluissa on tapahtunut muutoksia vuosikymmenten aikana. Erään kuuluisimman paikallisen palvelulaitoksen rakentamista ja sen vaiheita ei voi olla sivuuttamatta. Kaikissa asunnoissa ei ollut kylpymahdollisuuksia, joten asukkaille rakennettiin yhteissauna vuonna 1952. Saunassa oli omat osastot miehille ja naisille. Tilaa oli kaikkiaan 500 kylpijälle. Rakennuksesta löytyi myös pieni kamppaamo ja kahvila. Lukuivat ovat ne aikalaiden muistot, joita kerrotaan Saunabaarin toiminnasta. Saunajat tulivat kylpemään perheittäin, pojat olivat fajojensa kanssa saunomassa miesten puolella. Silloin saattoi tapahtua niinkin, että poikien oli mentävä ylälauteille, ja sieltä ei ollut tulemista kuin viimeisenä. Näin nuoria miehiä kouluttiin ja karaistiin saunakulttuurin saloihin, vaikka nahka olisi palanut lähes rakoille. (Keskustelut leikkipuiston kävijöiden kokoontumisessa 22.9.2006.)

Saunasta ja sen tarjoamista palveluista virisi pian kulmakunnan kuuluisa kohtaamispaikka: Saunabaari. Aikamiesten kerrotaan istuneen baarissa juoden kuka mitäkin juomaa; pääosin ajan hengen mukaisesti kostuke oli hieman nykyistä keskikaljaa miedompaa ”rapakaljaa”. Lisäksi juomaa terästettiin omista mukana olleista lauentaipulloista. (Jaakko Pitkäsen haastattelu 8.11.2006.)

Nuoriso parveili Saunabaarin ulkopuolella ja toisinaan baarissa juomassa limua. Teini-ässä talokohdaiset jengit alkoivat hajota, ja nuoret kokoontuivat Saunabaariin, josta oli muodostunut silloisten nuorten suorittu kokoontumispaikka. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 59.) Saunabaarissa ja sen ympäristössä oli monenmoista toimintaa – myönteistä ja kielteistä, kuka sen nyt mitenkin ottaa.

Erään tarinan mukaan Maunulan kundeista tuli vahvaselkäisiä nuoria miehiä, eikä vähiten siksi, että joutuivat raahaamaan jo kovin nuorina fajojaan Saunabaarista kotiin. Kotimatalla oli nostettava useamman kerran nurin mennyt isä pystyyn – toisinaan myös kannateltava, ettei juovuksissa oleva tuiskahtaisi kärsälleen maahan. (Keskustelut leikkipuiston kävijöiden kokoontumisessa 22.9.2006.) Saunabaarin rakennus on arkkitehti Viljo Revellin suunnittelema, sisustuksen suunnitteli Antti Nurmesniemi. Rakennus on eräs Maunulan lähiön arvokkaimmista kulttuurirakennuksista. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 54.)

Saunabaarissa sijaitsi eräässä vaiheessa yksi lähiön harvoista televisioista. Pikkupojat pääsivät katsomaan ohjelmia, kun ostivat jotain: yleensä se oli tikkukaramelli. Haluamaansa ohjelmaa sai seurata portailta, ja kun tikkari loppui, joutui sen myötä lähtemään kotiin. Herkun nauttiminen oli taidetta, jotta se kestäisi mahdollisimman pitkään ja ohjelmaa pystyisi katsomaan kauemmin. Tämä kasvatti malttiin ja rauhalliseen karamellin syöntiin. Karut olivat ajan normit – namia ostamatta eivät ovet auenneet. (Keskustelut leikkipuiston kävijöiden kokoontumisessa 22.9.2006.)

Näinä päivinä alueella ennen aktiivisena toimineesta saunasta ja sen yhteydessä olleesta baarista ja liiketiloista on jäljellä vain rakennus, ja monien mielissä elävät legendaariset muistot. Nykyään rakennuksessa toimii sosiaaliviraston asukastila, Kiinteistö Oy Maunulan Asuntojen hallinto- ja toimistotilat sekä pankkiautomaatti.



Saunabaarin rakennus 10.1.2007. (Kuva: Piia Nordström.)

Saunabaarissa tavataan

Helvi Kainulainen, 85, osti Maunulasta yli kolmekymmentä vuotta sitten kerrostalokaksion. Maunula on muuttunut noista päivistä kovin paljon. Entinen yhteissauna Saunabaari on sentään yhä parinsadan metrin päässä, nykyään vanhusten palvelukeskuksena.

Kerimäellä Itä-Suomessa kasvanut nainen on löytänyt Maunulasta monta ystävää. – Enhän minä maalaisihminen ole ymmärtänyt, ettei Helsingissä kutsuta vieraita kotiin, hän hymyilee ja tyrkyttää toista viineriä.

Kainulainen on monessa suhteessa tyypillinen maunulalainen. Hän peri Sdp:n kannattamisen isältään, prässäsi lääkärintakkeja Lastenlinnassa peruskoulupohjalta ja asuu 50-luvulla rakennetussa talossa. Kainulaista viehättää kaupunginosassa erityisesti Keskuspuisto.

Kainulaisen puoliso kaatui jatkosodassa. Helvi osoittaa kirjahyllyn päälle, jossa aviomies katsoo pehmeäpiirteisestä mustavalkokuvasta sukulaisten kirkasväristen kuvien keskeltä. Yli kuusikymmentä vuotta leskenä on silti liian pitkä aika surra kotona. Menoja riittää lähes viikon jokaiselle päivälle: on muiden soteleskien tapaamisia, Punaisen Ristin ja kirkon kerhoja sekä tietysti Saunabaarin juhlia.

(Kirkko & Kaupunki 12.9.2007, 8. Pihla Tiihosen alkuperäisestä artikkelista tiivistänyt Piia Nordström. Alkuperäinen lehtileike, ks. liite 9, s. 115.)

Kaupunginosassa ei tarvinnut elää ilman tuoretta leipää ja pullaa: niitä saattoi ostaa Maunulassa sijainneesta Elannon pullapuodista, joka sijaitsi Saunabaarin kivijalassa. Pullapuodin kuuluisa tavaramerkki, pullan ja leivän tuoksu, on painunut tuon ajan asukkaiden mieliin ja muistoihin. Puoti työdytti paikallisten tuoreen leivän ja pullan tarpeet aina 1990-luvulle saakka.

Maunulassa oli varakasta väkeä – jos sitä mitataan pankkien ja rahalaitosten määrällä. Vielä 1980-luvulla lähiössä toimi useita pankkeja. Metsäpuronttiellä sijaitsivat KOP (Kansallis-Osake-Pankki, avattiin 1954), Pohjoismaiden Yhdyspankki (avattiin 1955), joka muuttui SYP:ksi (Suomen Yhdyspankki) ja HOP (Helsingin Osakepankki), joka liitettiin myöhemmin SYP:n ryhmään. Pakilantiellä toimi postikonttori, josta sai myös pankkipalveluja ”leijonakantisella” eli Postipankin säästökirjalla. Ostoskeskuksessa toimi STS:n (Suomen Työväen Säästöpankki) konttori. Nykyisin pankkipalvelut ovat kuihtuneet pois, eikä Maunulasta enää löydy ainuttakaan pankkikonttoria. Alueen asukkaat joutuivat käymään kovan taistelun jopa pankkiautomaatin säilyttämisen puolesta. Tuloksena entisen Saunabaarin seinään jäi lähiön ainoa pankkiautomaatti.

Metsäpuronttien varrella sijainneessa Valion baarissa oli mahdollista nauttia jäätelöä, virvokkeita ja kahvia sekä pieniä ruoka-annoksiakin. Valion baari toimi asukkaiden kohtaustapaikkana, ja suosittu se oli myös paikallisten nuorten keskuudessa. Nykyisin vanha Valion jäätelöbaarin brändi on tulossa takaisin; muun muassa Kampin keskukseen Helsingin keskustaan on perustettu uusi baari.

Maunulasta löytyi myös oma elokuvateatteri, Bio Maunula. Paikan näytännölliset huippuhetket ajoittuvat viisikymmenluvulle. Teatterin ensimmäinen elokuva oli *Pikku Ilona ja hänen karitsansa*. Se filmattiin 1950-luvulla, ja Maunulan lapset olivat aktiivisia avustajia elokuvan teossa. He esittivät sota-ajan lapsia, ja kun elokuva sitten esitettiin Bio Maunulan ensimmäisenä elokuvana, ei katsojista ollut pulaa. Elokuvateatteri sijaitsi Metsäpurontien ja Kuusikkotien kulmassa. Elokuvateatterin kohtaloksi muodostui television tuleminen Suomeen, minkä seurauksena teatteri sulki ovensa vuonna 1962. Rakennuksen voi edelleen tunnistaa ulkopuolelta katsottuna elokuvateatteriksi sen arkkitehtuurisista muodoista johtuen. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 65.)



Bio Maunulasta on säilynyt sisäänkäynti ja elokuvateatterin muodot omaava kupu (kuvassa vasemmalla). Kuva vuodelta 2007 paljastaa monikulttuurisen ruokakulttuurin tulon lähiöön pizza- ja kebabruokaloiden myötä. (Kuva: Piia Nordström.)

Ostoskeskus ja sen tarjoamat kaupalliset palvelut tulivat Maunulaan vuonna 1962. Vuosien saatossa ostoskeskuksen liikkeet ja yrittäjät ovat vaihtuneet, ja se on kokenut sekä nousu- että laskukausia. Aaltoliike on syntynyt, kun liikkeiden ja yrittäjien määrä sekä ostajien suosio ovat vaihdelleet. Ulkoinen viehätysvoima on kohtalaisen heikko: rakennuksen kunto ei varsinaisesti houkuttele asiakkaita luokseen.

Vuosikymmenten kuluessa kaupungin osan palvelutarjonnassa on tapahtunut muutoksia, joista suurimmat ovat pankkipalvelujen vähentyminen ja pienten kivijalkamyymälöiden katoaminen alueelta. Keskiolutbaareja on tullut pankkien sijaan lisää, vaikka asukkaiden näkökulmasta niiden tarjoamien palveluiden laatu ja lisäarvo voidaan asettaa kyseenalaiseksi.

Ostoskeskuksen jatkosta ja sen tilanteesta on keskusteltu jo 1990-luvun alusta lukien. Uudesta ostoskeskuksesta ja sen paikasta on ollut paljon puhetta, ja suunnitelmiakin on tehty. Niitä ovat saaneet kommentoida myös paikalliset asukkaat. Maunulassa on toiminut yhteissuunnitteluhanke, jonka tavoite on Suursuon ostoskeskuksen ympäristön kehittäminen paremmin asiakkaita ja asukkaita palvelevaksi. Siihen liittyen käynnistettiin toinenkin hanke, jossa asukkaiden, kaupungin suunnittelijoiden ja arkkitehtien kesken on pyritty luomaan viihtyisämpi lähiö ja paremmat palvelut. Pro Maunula ry on pyrkinyt suojelemaan ostoskeskusta purkamiselta, jonka vaiheista seuraavassa:

Suursuon ostoskeskuksen suojeluesitys

- | | |
|----------------------|--|
| <i>12.5.2005</i> | <i>Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi kaavaehdotuksen.</i> |
| <i>20.6.2005</i> | <i>Suursuon ostoskeskuksen suojeluesitys luovutetaan Ympäristökeskukselle.</i> |
| <i>15.9.2005</i> | <i>Museovirasto antaa kielteisen lausunnon suojelusta.</i> |
| <i>14.11.2005</i> | <i>Kaupunginhallitus antaa kielteisen lausunnon.</i> |
| <i>30.1.2006</i> | <i>Ympäristökeskus antaa kielteisen päätöksen suojelusta.</i> |
| <i>Helmikuu 2006</i> | <i>Suursuon ostoskeskus valittaa Ympäristöministeriön päätöksestä.</i> |
| <i>8.5.2006</i> | <i>Kaupunginhallitus antaa kielteisen lausunnon valituksesta.</i> |
| <i>6.6.2006</i> | <i>Ympäristöministeriö antaa kielteisen päätöksen valituksesta.</i> |

(<http://www.maunula.net/index.php?option=content&task=view&id=821>. Viitattu 16.1.2009.)

Maunulan keskustan asemakaavamuutos



Maunulan vanha ostoskeskus puretaan lähivuosina

► Ympäristökeskus
hylkäsi
Maunulan
suojeluesityksen

Olli Pohjanpelto
MAUNULAN SUOJELUKS

► Uudenmaan ympäristökeskus on hylännyt Pro Maunulan tekemän esityksen, että koko Maunulan, Pirkkolan ja Sastamalan alue suojeltaisiin rakennusmuistolalla.

Ympäristökeskus antaa Helsingin kaupungille vapaita kädet päättää asemakaavasuojelusta, mikä rakennukset se haluaa suojella ja mitkä ei.

Aikaisemmin ympäristökeskus on jo hylännyt Maunulan vanha ostoskeskusta koskevan suojeluesityksen.

Ympäristökeskuksen päätös tarkoittaa, että kaupunki pääsee toteuttamaan Maunulan keskustan uutta asemakaavaa, jos hankkeesta ei valuta. Maunulan vanha ostoskeskus puretaan ja uusi liiketukku rakennetaan ostoskeskusta vastapä-

ti Pirkkolan toiselle puolelle. Maunulan keskustan asemakaava on odotettavissa kaupunkisuunnitteluviranomaisen valtuusten käsittelyä.

Valtuusten takana on ollut vanha ostoskeskusta hallinnoiva kiinteistöyhtiö sekä Pro Maunula -yhtiönä suunnitellun yhdistyksen puheenjohtaja ja Pita Sorvilman. Hän on vastustanut ostoskeskukseen parkkimista, koska hän pyrkisi kiinteistönsä kahva ravintola.

Nyt Maunulan keskustan asemakaava on kaupunkisuunnitteluviranomaisen ja aluevaikotensa valtuustossa. Uutta liiketukku päättää rakentamaan Kinnari on lauvonomainen.

Vanha ostoskeskuksen maanvuokrauspienestä jatketaan siihen saakka kunnes uusi liiketukku on valmis, jotta maanvuokralaiset eivät jät ilman palveluja.

Uuden liiketukun valmistus vanha ostari puretaan ja sen paikalle tulee suunnitellut. Parkkiminen voi alkaa vasta 2009.

Vuonna 1960 käynnissä ollut ostoskeskus on koettu epäviherlyyksi ja turvastoiksi.

"Maunulan vanha ostoskeskus puretaan lähivuosina".
(Helsingin Sanomat 21.11.2006.)

Helsingin Sanomat (13.6.2007) kirjoitti, että Pakilan asukkaat tulevat valittamaan ostoskeskuksen kaavasta, koska se haittaa heidän läpiajoaan Maunulan läpi. Pakilalaiset eivät haluaisi hidasteita ja kavennuksia Pakilantielle. Tilanne on hankala, koska yhtäältä Maunulan läpiajoa halutaan vähentää, toisaalta pakilalaisten vapaata liikkumisoikeutta ei voida tai tulisi rajoittaa.

2.3. Muutoksia kunnallisissa palveluissa

Liikunta- ja kulttuuripalveluissa on tapahtunut niin laadullista kuin määrällistäkin parantumista muun muassa kirjaston ja väestönsuojaan rakennettujen liikuntatilojen osalta. Myös Saunabaarin tilat ovat saaneet uuden käyttötarkoituksen. Vuonna 1996 Suursuon palvelukeskus avasi sosiaalitoimen ylläpitämät tilat asukkaiden käyttöön.

Suomea koetteli 1990-luvun alussa lama, jolloin monia kunnallisia palveluita tarkasteltiin kriittisesti, joko vapaaehtoisesti tai pakolla säästöjen saamiseksi. Maunulan nuorisotilatkin olivat omalta osaltaan tarkastelun alla. Eräänä syynä olivat myös Nuorisosiainkeskuksen kohderyhmään kuuluvien lasten ja nuorten lukumäärän huomattava vähentyminen ja aikakauteen liittyneet nuorisotoimen säästötoimet.

1990-luvun alussa Maunulaan rakennettiin uusi Suursuon virastotalo, jossa toimii niin terveyskeskus kuin sosiaalitoimen palvelupisteitäkin: kyse on siis kattavasta ja monipuolisesta palvelukeskuksesta. Toimitilan juhlalliset avajaiset pidettiin 22.5.1991. Valtiovallan tervehdysten esitti silloinen sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö Heikki S. von Hertzen ja kaupungin tervehdysten tilaisuuteen toi terveystoimen apulaiskaupunginjohtaja Timo Honkala. Tervehdykset ottivat vastaan sosiaalijohtaja Kirsti Typpi, hallinto- ja talouspäällikkö Pirkko Janatuinen ja pohjoisen terveyskeskuksen johtaja Leo Sommardahl. (Maunulan Sanomat, syksy 1991, 15.)

Suursuon vanhainkodista on nyttemmin tullut Suursuon sairaala. Kohteessa on tapahtunut myös toiminnallinen muutos: vanhusten kunto on ikääntymisen myötä heikentynyt, ja vanhainkodin palvelut muutettu sairaskodin palveluiksi. Tilanne kuvastaa hyvin helsinkiläisten ikääntymistä ja sen mukanaan tuomia haasteita. Suursuontien päässä toimii myös eräs ikääntyville suunnattu palvelu: ikäihmisten kuntopolku. Polun tarkoituksena on kannustaa ikäihmisiä turvalliseen ja aktiiviseen liikunnan harrastamiseen.

Maunula-Seuran ja asukkaiden suurena haaveena on ollut saada alueelle monitoimitalo, ja sen rakentamista ajettiin jo 1980-luvulla aktiivisesti asukkaiden toimesta. "Sen saamista on odoteltu nimenomaan sen vuoksi, että Maunulassa ei koulujen liikuntasaleja ja kirkkosalia lukuun ottamatta ole olemassa tiloja yleisötilaisuuksia varten" (Maunula, kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 67). Hanke kaatui kuitenkin taloudellisiin seikkoihin – kenties lähion asukas pohja oli liian pieni, jotta kyseinen hanke olisi toteutunut? (Ks. liite 1, s. 102.)

Palvelujen osalta suurin hanke tulevaisuudessa tulee olemaan vanhan ostoskeskuksen ja sen ympäristön saneeraus sekä uuden liikekeskuksen rakentaminen. Myös alueen viihtyisän ilmeen ylläpitäminen on tärkeää. Tämä tapahtuu korjaamalla vanhaa rakennuskantaa ja pitämällä kunnossa lähion pienempiä puistoja sekä viheralueita. Julkisten ja muiden palvelujen säilyminen kaupunginosassa on vanhenevan väestön kannalta merkittävä asia. Asukkaiden näkökulmasta on tärkeää että palvelut sijaitsevat lähellä; kaikilla perheillä eikä iäkkäämmällä väestöllä ole välttämättä omaa autoa, jolla kuljettaa päivittäistavaroita kotiin kaukana sijaitsevista marketeista. Niin ikään hakeutuminen muiden palvelujen käyttäjiksi on vaikeampaa. Paikalliset tahot ja toimijat ovat avainasemassa, jotta palvelut saataisiin pysymään alueen asukkaiden ulottuvilla.

Lopulta, vuonna 2001, kestävän kehityksen ohjelmaksi esitettiin nostettavaksi uudelleen käsittelyyn vanhat suunnitelmat Maunulan monitoimitalosta. Monitoimitaloon kaavailtiin tuolloin kirjastoa, työväenopistoa sekä kaupungin yhteispalvelupistettä.

(http://www.kaupunginosat.net/maunula/kehittaminen/paikkalisagenda6_teksti.html.

Viitattu 30.12.2009.)

2.4. Sosiaalinen ympäristö nuorisotyön näkökulmasta

Vuonna 1967 Maunulan ruokakunnista yli 70 % kuului pienituloisiin, ja 10–24-vuotiaiden osuus koko alueen väestöstä oli korkea: 30 %. Useiden lähiöiden nuoriso-ongelmien eräänä syynä pidettiin kaupungin ylläpitämää asuntopolitiikkaa, jonka johdosta samalle alueelle sullottiin liian suuria kaupungin vuokratolakeskittymiä, joihin sijoitettiin sosiaalisesti homogeenistä väestöä. (Ilves 1998, 53.) 1980-luvulla sosiaalisia ongelmia ja häiriökäyttäytymistä esiintyi Helsingin mittakaavassa keskimääräistä enemmän, ennen kaikkea ilkeältä nuorten taholta. Aikuiset päihdeongelmaiset ovat oma lukunsa, ja huumeiden käyttäjiäkin alueelta löytyi. Kaupalliset ja vapaa-ajanpalvelut olivat heikot, samoin kulttuuripalvelut. Niiden kutistuminen vaikuttaa jatkuvan alueella edelleen.

Nykyisin liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet Maunulassa ovat Helsingin keskitasoa huomattavasti paremmat; Pirkkolan ja Oulunkylän urheilupuistot tarjoavat hyvät liikuntamahdollisuudet ja uuden väestönsuojan rakentamisen myötä myös sisäliikuntatilat ovat hyvät. Julkiset palvelut kattavat alueen kohtalaisen monipuolisesti ja ovat kehittyneet 1970-luvun jälkeen; alueella on muun muassa oma terveyskeskus. Maunulan liikenne- ja kulkuyhteydet ovat erinomaiset, ja alueelta pääsee hyvin joka puolelle Helsinkiä. Maunulan sisäiset etäisyydet ovat lyhyet – palvelut ovat helposti ja vaivattomasti saatavilla. HKL:n (Helsingin kaupungin liikennelaitoksen) palvelulinja kuljettaa asukkaita Malmin ja Maunulan välillä. Palvelulinja yhdistää ikääntyvän väestön tiiviimmin Malmin palveluiden piiriin.

Väestön määrä on alenemassa, ja silmiinpistävää on lasten ja nuorten osuuden nopea väheneminen. Muutos on toteutunut ennustettua nopeammin. Vastaavasti väestön keski-ikä on nousussa. Niin ikään ulkomaalaistaustaisten osuus on kasvussa. (Ks. lisää Helsingin kaupungin tietokeskuksen julkaisuista, <http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/index.html>.) Sosiaalinen ympäristö on nuorisotyön kannalta merkittävä tekijä, koska sen vaikutukset peilautuvat mitä moninaisimmin ilmiöihin lapsiin ja nuoriin. 1970-luvun lopulla Maunulan alueen asunnoista kaupungin vuokra-asuntoja oli jo 58 %, kun samaan aikaan niitä oli koko Helsingin asuntokannasta vain noin 10 %. Näin ollen kaupunginosalle ilmeisiä piirteitä olivat vuokra-asuntojen suuri määrä ja asuntojen pieni koko. Yksinhuoltajaperheissä 0–17-vuotiaista lapsista asui 26,2 %. Vastaava luku koko Helsingin alueella oli 17,2 %. (Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja 1978.) Vuodenvaihteessa 2006–2007 Maunulassa oli perheitä 759, joista avo- tai avioliitossa eläviä 494 ja yksinhuoltajaperheitä 265, joka on koko väestöstä 34,9 %. Koko kaupungissa yksinhuoltajaperheiden osuus on 29,5 %. Asuntoja oli yhteensä 5007, joista vuokra-asuntojen määrä lähes 60 %. Asuntojen keskimääräinen pinta-ala on 60,7m². (Nuoret alueittain 2007, 20–24.)

Kun verrataan tilannetta 25 vuoden takaiseen, on yksinhuoltajien määrä Maunulassa pysynyt suurempana kuin Helsingissä keskimäärin. Vuokra-asuntojen prosenttiosuus on pysynyt vakiona, samanaikaisesti se on koko Helsingin tasolla noussut 45 %:iin. Omistusasuntoja on Helsingissä 45 % asuntokannasta. (Nuoret alueittain 2007, 20, 24.)

Helsingin kaupungin tietokeskuksen erikoistutkija Markku Lankinen on tutkinut Helsingin kaupunginosien asemaa erilaisten muuttujien kautta. Maunula on tutkimustuloksissa ollut eräs niistä alueista, jotka eivät ole päässeet kokonaan sosiaalisista rasituksista. Kaupunginosassa vuokra-asuntojen osuus on suuri, mistä johtuen voi olettaa alueella asuvan keskimääräistä matalatuloisempaa väestöä.

Kun tarkastellaan aravavuokra-alueiden aseman muutosta Helsingissä, on osa alueista Maunulan sisällä nousussa ja osa laskussa. Rajametsäntien ja Pakilantien rajaama alue on kohottanut asemaansa. Tarkastelujaksona on ollut 1995–2003 välinen aika. Tarkastelussa on huomioitu toimeentulotukea saavien osuus, työttömyysaste, maahanmuuttajien osuus sekä koulutustaso. (Helsingin Sanomat 12.12.2006; ks. myös esim. Lankinen 1991; 1998.)

Helsingin käyttämän Pd-laskelman eli positiivisen diskriminaation³ mukaan Maunula sijoittuu Helsingin kaupunginosien kärjen tuntumaan. Tämä tarkoittaa erityiskohtelua, jonka tavoitteena on yhdenvertaisuus: heikommassa asemassa olevat alueet saavat erityiskohtelun, eli niitä tuetaan erityisresurssein.

Tämä on ymmärrettävissä siten, että kaupungin vuokra-asuntoihin ei vuorineuvoksen tuloilla ole asiaa. Toisaalta tulotaso ja koulutustaso kulkevat käsi kädessä: tulotaso jää auttamatta pienemmäksi, kun koulutustaso on vaatimattomampi. Kun rahaa ei ole, joudutaan usein turvautumaan toimeentulotukeen. Yleensä työttömät, eläkeläiset ja opiskelijat kuuluvat vähiten ansaitsevien joukkoon. Myös yksinhuoltajien tulotaso on usein keskiarvoa matalampi. Yksinhuoltajien osuus koko Maunulan kaupunginosan väestöstä on suuri. Myös eläkeläisten osuuden kasvu tuo oman heijastumansa tulotason.

35–64-vuotiaiden miesten työttömyysaste vuonna 2003 oli Maunulassa varsin korkea, mikä selittää osin toimeentulon niukkuutta. Samanlaisia osuuksia löytyy lähinnä itäisistä kaupunginosista. (Helsingin Sanomat 9.3.2007, A13.) Tulevaisuudessa sosiaali-indikaattorit on mahdollista saada muuttamaan, jos Maunulan pienet asunnot täyttyvät koulutetuilla, hyvin toimeentulevilla sinkuilla tai nuorilla työssä käyvillä lapsettomilla pareilla.

Maunulan sosiaalisen elämän ja nuorisotyön kannalta on tärkeää, että asukkaat ovat muuttoliikkeen jäljiltä juurtuneet alueelle. Muuton aiheuttama nuorten määrän kasvu alueella aiheutti aikoinaan erilaisia – isoja ja pieniä – sopeutumishäiriöitä, mutta ne ovat nyt poistumassa alueelta. Alueen rauhoittumisen myötä asuinviihtyvyys on lisääntynyt. Myös asuinliikeytymä asukasta kohden ovat lisääntyneet alueen asukasluvun pienenemisen myötä.

Eräänä tulevaisuudenkuvana voi nähdä, että Maunulasta on tulossa yksinasuvien, parien tai pienten perheiden kansoittama kaupunginosa. Tähän voi päätyä, kun tarkastelee alueen rakennuskantaa; pieniin kerrostaloasuntoihin on nykyisellä vaatimustasolla mahdoton saada asumaan kovin isoja ruokakuntia.

³ Positiivinen diskriminaatio tarkoittaa sitä, että suuremman tuen tarpeessa oleville alueille kohdennetaan enemmän tukea. (Ks. esim. Lankinen 2001, 5.)



3. KUNNALLINEN NUORISO- TOIMINTA MAUNULASSA

3. Kunnallinen nuorisotoiminta Maunulassa

Maunulan kaupunginosan asukasmäärän lisääntyessä ja lasten ja nuorten määrän kasvaessa nuorisolautakunnassa tuli ajankohtaiseksi pohtia myös, miten heidän vapaa-ajanviettoaan voitaisiin tukea kunnallisin toimin. Ensimmäisiä kunnallisia kerhokeskuksia olivat sodan jälkeen perustetut Käpylä, Mäkelä ja Vallila, jotka sijaitsivat lapsirikkaissa työväestön asuttamissa kaupunginosissa. (Ilves 1998, 26–28, 31–34.) Maunulan ensimmäiset kunnalliset toimitilat olivat vaatimattomat järjestökäyttöön tarkoitetut kerhotilat, jotka hankittiin 1950-luvulla. Sen lisäksi alueella oli vain koulujen ja seurakunnan tiloja. Tilakysymys muodostui tärkeäksi, sillä sodan jälkeen syntyneet suuret ikäluokat olivat tulossa toimintaikänsä. Seuraavalla vuosikymmenellä kaupunginosayhdistys toimi aktiivisesti nuorisotilan saamiseksi Maunulaan.

3.1. Nuorisoasiainkeskuksen toimitilat

Maunulassa on ollut kunnallisia nuorisotiloja järjestötoiminnan käyttöön jo 1950-luvulta lähtien. Ensimmäinen nuorisotoimen hallintaan hankittu toimitila oli Vesakon kerhohuone, joka otettiin käyttöön vuonna 1953. Kerhohuone sijaitsi osoitteessa Töyrytie 8, ja tilan pääsuunnittelija oli Einar Teräsvirta. Kerhohuoneen kokonaiskerrosala oli 83m² ja hyötyala 64m². Tilaa käytettiin pääosin yhdistystoimintaan. (Ks. liite 2, s. 103.)

Seuraavaksi avattiin Kirkkomäen kerhohuoneisto osoitteessa Maunulanmäki 3. Tila valmistui vuonna 1955, ja se on arkkitehti Matti Hakurin suunnittelema. Tilan kokonaiskerrosala oli 93m² ja hyötyala 68m². Kerhohuoneen toimintamuotona oli järjestö- ja yhdistystoiminta, ja tilassa työskenteli myös yksi kerhonhoitaja-siivoaja. (Ks. liite 3, s. 105.)

Edellä mainitut toimipaikat olivat ainoat nuorisotoimen hallinnassa olleet yhdistys- ja nuorisotoimintaan tarkoitetut tilat, vaikka alueen asukasluku kasvoikin nopeasti. Nuorisotalon suunnitelmat aloitettiin vuonna 1964, jolloin ensimmäiset asiaa esittelevät lähetystöt kävivät kaupungin päättäjien puheilla. Varsin nopeasti asiaan saatiin myönteinen ratkaisu, ja nuorisotalon rakentaminen aloitettiin vuonna 1965.

Ennen kuin päästiin edellä mainittuun tilanteeseen, lehdissä otettiin kantaa nuorisotalon valmisteluun:

Tiistaina 30.6.1964 kävivät Maunula-Seuran edustajat apulaiskaupunginjohtaja A.K. Loimarannan puheilla kiirehtimässä nuorisotoimintaan tarkoitettujen kerhotilojen rakentamista Maunulaan. Lähetystö jätti kaupunginhallitukselle osoitetun kirjelmän, jonka oli allekirjoittanut Maunula-Seuran lisäksi 13 tässä esikaupungissa toimivaa nuorisoyhdistystä. Lähetystöön kuuluivat Maunula Seuran puheenjohtaja maisteri Ilppo Kangas, rouva Irja Varpanen, insinööri Paavo Raunisto, pastori Tauno Sarantola, toimistosiihteri Mauno Merilinna ja valtiotieteen maisteri Sven-Erik Sjögren. Kaupunginjohtaja Loimaranta kertoi, että Maunulaan on suunniteltu nuorison kerhotiloja Suursuonlaitaan rakennettavaan lastenneuvola ja -tarhakennukseen, sekä lupasi kiirehtiä asiaa. (Suomen sosiaalidemokraatti -lehti 1.7.1964, nro. 174, 6.)

Samasta hankkeesta tuotiin esille myös seuraavaa:

Kuluvan vuoden talousarvioon on hyväksytty rakentamisen 1,1 milj. mk:n määräraha. Tähän noin 7 000 m² rakennukseen tulee sijoittumaan nuorison kerhokeskus, joka saa käyttöönsä noin 500 m². Talo rakennetaan Suursuolaita nimisen katualueen laitaan ja työ saataneen käyntiin lähiaikoina. Uuden talon lastentarha- ja seimiosastolle tulee 100 hoitopaikkaa. Nuorison kerhokeskuksen tilat ovat niin laajat, että ne hyvin tyydyttävät paikallisen nuorison vapaahetkien käyttöön tarvitseman huoneitilojen tarpeen. Talo saataneen valmiiksi viimeistään ensi vuoden alkupuolella. (Helsinki-lehti 3.7.1964, nro. 27, 1, 4–8.)

Vuonna 1966 Maunulan nuorille valmistui vihdoinkin melkoinen toimintakeskus: osoitteeseen Suursuolaita 6 nousi Maunulan nuorisotalo, joka avattiin 1.9.1966. Tilan pääsuunnittelijana toimi arkkitehti Imre Weöres. Nuorisotalon kokonaiskerrosalaksi tuli 980m² ja hyötyalaksi 747m². Toimintamuodoiksi oli perustamisasiakirjoissa määritelty avointen ovien toiminta, moottorihalli-, musiikki- ja yhdistystoiminta sekä jengi- ja aluetyö. Maistraatin päätöksellä tämä julkinen kokoontumistila rekisteröitiin 300 hengelle. (Ks. liite 4, s. 107.)

Edellä mainituista Maunulassa sijainneista nuorisotiloista suurin ja merkityksellisin oli nuorisotalo, jonka nuoret ottivat omakseen ja jolle annettiin nimeksi Lärvä. Nimi juontuu Kari Kuuvan 1960-luvun lopulla laulamasta kappaleesta *Lärvätsalo go, go*, josta sitten joku keksi oman kutsumanimen nuorisotalolle. (Pekka Paltilan haastattelu 31.8.2006; Seppo Rosenqvistin haastattelu 6.10.2006.)



Lärvä 1970-luvulla. (Lähde: Maunulan nuorisotalon kuva-arkisto.)



Lärvä 10.1.2007. (Kuva: Piia Nordström.)

3.2 Nuorisokahviloissa sai tanssia ja olla yhdessä

Kun viisitoistavuotias iltaisin ei oikein tiedä, mitä tehdä. Joka ilta on ajettava bussilla kaupunkiin tapaamaan "kaiffareita" tai mentävä ostoskeskuksen baariin juomaan limskaa. Kotona on tylsää, telkkarin katselua, teetä ja korppuja. Iltaisin täytyy mennä johonkin. Nuorisotoimiston nuorisokahvilat ovat 15–21-vuotiaille nuorille, jotka haluavat tavata ikäisiään. Helsingissä on seitsemän kerhoa, jotka aloittavat taas toimintansa täysipainoisesti syksyn tullen. Kerhot ovat avoinna arki-iltaisin ja kerhoissa on tilaisuus pelata eri pelejä, voi kuunnella musiikkia, lukea lehtiä, katsella televisiota, osallistua erilaisten harrastuspiirien toimintaan. Kerhoissa järjestetään tansseja ja muita ohjelmallisia iltoja, kilpailuja ja kursseja. (Lähde tuntematon, teksti on poimittu 1960-luvun lehdestä.)

Kontulassa asunut Lärvän-kävijä kertoo iloisesta 1970-luvusta seuraavasti:

Miten minä ja co. tulimme ajautuneeksi Lärvään on alku ja kummallinen juuri... Maunulan maine oli suuri....by Little Boys ja Lärvätsalo go go go.

Uuden Vuoden aattona 31.12.1974 esiintyi Työväentalolla Hakaniemessä suuren suuri ja maailman-mainetta niittänyt Remu & Hurriganes. Meno oli mitä hurjin, kuten voinette kuvitella.

No, sitten tammikuun puolella 1975 olimme taas Kujan (Kontulan) jengin kanssa Talolla [Työväentalo Hakaniemessä], ja esiintyjänä Little Boys Maunulasta. Mainosten mukaan bändi oli minikopio Hurriganesista, ja johan oli meno ja rokkenrollia! Little Boys oli todella mitä mainioin juniorikokoonpano esikuvastaan. No, siinä lavan reunalla oli aika kuhinaa ja maunulalaiset, Lärvän jengi, oli lähtenyt todellakin sankoin joukoin kannustamaan omiansa. Siinä sitten otettiin toisistamme "mittaa", jonka tuloksena Lärväläiset kutsuivat meitä lähellä olleita tulemaan Lärvään katsomaan ja tutustumaan, kuinka Maunulassa rokataan. Piti vielä varmistaa, että Little Boys oli totta.

Helmikuussa -75 sitten saimme päähämme lähteä käymään. Siitä on jäänyt ikuisesti mieleen bussi 66 ja Hectorin Jäävalssi. Sitä lauloimme bussin takapenkillä matkalla Maunulaan. Lärvä teki vaikutuksen, ei suinkaan design-sisustuksellaan vaan sillä, että sisään tullessamme (rappuset ylös) oli sali pimeänä lukuun ottamatta lavaa. Ja siellä pauhasi (ruotsalainen?) vieraileva bändi. Johan oli maailmanmeiniä ja vaikutus taattu. Ulkomaalaisia, herttimajee! Sellaista ei oltu nähty ihan heti. Mutta Little Boys oli Lärvän oma "house"bändi, siellä koottu.

Lärvässä oli 70-luvun puolessavälissä heimokulttuuri kukkeimmillaan. Siellä biletti niin meikämanner kuin "äktä"mannet :-). Little Boysin kitaristina/basistina toimi ainakin Henry "Henkka" Grönfors. Henkka ei edes ulkonäöltään muistuttanut mustalaista meidän muiden mielestämme, saati sitten tavoiltaan. Henkka oli rauhallinen hillitty ranskalaisen nuoren miehen näköinen ja oloinen kaveri. Ja niinpä Anna Babitzinilla ja Henkalla syttyi suhde siinä musisoidessa. Ihan kiva jos lopputulos pitää paikkansa, että heillä suhde jatkui aikuisiälle ja lapsiakin oli viime kuulemani mukaan viisi.

Annasta ja Little Boysista löytyy varmasti enemmänkin tarinaa, joten sehän tietty on kiinnostavaa. Minusta olisi tietty kiva tietää, miten niiden muusikoiden on käynyt elämässä, sillä he painoivat duunia tositarkoituksella ja ikää oli kait kaikilla 14–18 v. Että siitä on mittaria tämän päivän megatähdille. Tuolloin tehtiin työtä ilman managereja. Metsäpurontien kellarilukaalista työtä tehden noustiin Talolle, Kultsalle ym. lavoille.

Metsäpurontien snagari oli myös sellanen paikka, jossa hengailtiin, kun Lärvä oli mennyt kiinni. Mielenkiintoista oli, että jengi joka kävi Lärvässä ja (muut) loppu Manelan porukat jotka eivät käyneet, hengailivat Lärvän kiinnimenon jälkeen usein kaikki kimpassa milloin milläkin kulmalla.

Me, jotka kävimme kertsissä, olimme suuri osa asiallisia. Osa jotka muistan niistä, jotka eivät käyneet, olivat taas pilvenpolttajia ja muita nappareita. Lärvässä ei aikakauden "tunnettuja" nappareita käynyt. Vaikka minä taas voin todistaa, että monetkin sen ajan "kunniallisista" nuorista vetivät jos mitäkin milloin sattui. Juttu oli vaan siinä, että siihen aikaan ei ollut ammattitaitoa ohjaajilla katsoa "naamasta", kuka oli mitäkin ottanut.

No, mutta se oli 70-lukua ja huomattavasti liberaalimpaa aikaa, eikä me olla sitä tuomitsemaan. Mennyt on mennyttä. Itse en kuulunut koskaan kokeilevaan poppooseen. En ole nuorena sen paremmin tessannut pilveä, liimaa, pillereitä kun muutakaan, mitä kyllä oli tarjolla joka kulmassa... no nyt tuleekin Lärvä-juttuja mieleen, kun isännän kanssa avustettiin jalattomia hänen soffalleen, ettei tarvitse kotiin viedä ja seuraamuksia enskertalaisena kestää. Mutta kyllä sitten taas isäntä piti saarnansa ja huolen omistaan. Oli se aikaa... kun se isäntä oli varmaan monelle kuin isä, varsinkin kunnille, joilla oli hiukka sanoisinko hatarat kotiolut. Nimiä mainitsematta... nyt tulee jo mieleen monen monta asiaa...

Osaisin muuten vieläkin piirtää Lärvän pohjapiirustuksen jotakuinkin suunnilleen miten lokaali oli. Täytyykin seuraavalla Suomen reissulla käydä katsastamassa [kirjoittaja asuu nykyisin Tukholmassa]. En ole edes ulkopuolista miljööstä nähnyt varmaan 20 vuoteen. Eikä taida Maunulakaan näyttää enää samalta... (Anonymiksi jättäytyvän kirjoitus.)

3.3. Nuorisotalojen tilat ja harrasteet

Maunula-Seuran kokoamassa Maunulan historiassa (1993) mainitaan, että Maunulan nuorisotalo oli Helsingin ensimmäinen varta vasten nuorten käyttöön suunniteltu rakennus. Ulkoapäin tarkastellen rakennuksen muodosta ei voi päätellä, mihin kaikkeen toimintaan talo antoi mahdollisuuden. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 78.)

Nuorisotalon alakerta tarjosi tilat kädentaitojen harrastamiseen sekä varsin kovaääniseenkin bänditoimintaan. Järjestöille oli omat kokoontumistilat, ja väestönsuojan tilat oli myös hyödynnetty: sen eräessä huoneessa sijaitsi valokuvien kehittämistä varten laboratorio. ”Alakerran pimiössä olivat ensimmäiset värikehityslaitteet, joita Nuorisoasiainkeskukselle oli hankittu. Tuntiohjaajana toimi ex-ilmakuvaaja Erkki Muona. Värikuvien teko oli kuitenkin niin vaikeaa, että nuoret tekivät enemmän mustavalkokuvia.” (Pekka Palttilan haastattelu 31.8.2006.)

Alkuvuosina mainitaan alakerran tiloja käyttäneen muutkin kuin nuorisotoimi. Päivisin talo oli Helsingin lastensuojeluviraston erityiskoulun käytössä, ja iltapäivällä ennen varttuneemman nuorison paikalle tuloa sai siellä touhuta ”esinuoriso” kello kolmesta lähtien. (Helsingin Sanomat 2.11.1966.) Alakertaan oli rakennettu myös Helsingin ensimmäinen moottorihalli. Se avattiin vuonna 1967, ja toiminta-aika oli seitsemän kuukautta. Tuona aikana kävijöitä oli 2622, autoja korjattiin 317 kappaletta, mopoja ja moottoripyöriä 850. Lisäksi pidettiin neljä liikennevalistustilaisuutta, joissa kerrottiin myös moottoripyörien kunnostamisesta ja moottorien huollosta ja joihin osallistui 85 henkeä.

Maunulan moottorihalli oli toiminnassa vuosina 1967–1972, ja joka vuonna se oli auki seitsemän kuukautta. Vuosittain moottorihallin palveluja käytti noin 2900–3500 kävijää, ja jäsenmäärä vaihteli eri vuosina 88–226 välillä. Toimintamuotoina oli erilaisia kursseja, valistus- ja liikennetapahtumia sekä retki- ja leiritoimintaa. Ensimmäisenä moottorihallin vastaavana työntekijänä toimi Unto Kauppala. Teuvo Pakkalan moottorihallin valmistumisen jälkeen toiminta siirtyi Pohjois-Haagan moottorihallille, jossa Kauppala jatkoi vastaavana ohjaajana.

Vuosikymmenten saatossa nuorisotoimella on ollut parhaimmillaan noin 12 moottorihallia eri puolilla kaupunkia. Kuitenkin niiden määrät ovat supistuneet siten, että nykyisin on toiminnassa vain kolme hallia, joista Pukinmäessä sijaitseva ei täytä moottorihallin edellytyksiä. Kaksi muuta hallia ovat Tattarisuolla ja Pitäjänmäellä. Moottorihalli- ja liikennetoiminta lähti liikkeelle ensimmäisten moottoripyörien ilmestyessä nuorten alle 1950-luvulla. Nuorisotoimessa pajatoiminta alkoi varsinaisesti 1980-luvun alkupuolella nuorten työllistämishankkeena, myöhemmin se siirtyi pois viraston toiminnasta. Moottorihallitoiminta oli Helsingissä eräs nuorisotoiminnan muoto, joka oli ja eli aikansa, kunnes kuihtui (lue: kuihdutettiin pois) – tosin tämä on toki kirjoittajan itsensä suppea mielipide, joka ei pohjaudu mihinkään todelliseen faktaan.

Maunulan moottorihalli toimi 1970-luvun alkuun asti, jonka jälkeen, aina 1980-luvun puoliväliin, tilassa piti tukikohtaansa Nuorisoasiainkeskuksen remonttiryhmä [kirjoittajan huom. Nuorisoasiainkeskuksesta on aikojen saatossa käytetty monia nimityksiä: sitä on kutsuttu muun muassa nuorisotoimistoksi ja -virastoksi]. Remonttiryhmän tehtävänä oli huoltaa ja kunnostaa viraston tiloja ja laitteita. Vaikuttaa siltä, että viraston johto piti tärkeämpänä ottaa tila remonttiryhmän käyttöön, joten moottorihallin alkuperäinen suunnitelma sai väistyä. Tästä johtuen nuorisotalon alakerran kaikki tilat eivät olleet paikallisten nuorten käytössä. ”Moottorihallin tilan käytöstä oli ajoittain riitoja, kun kahden toiminnan [avoimen nuorisotoiminnan ja remonttiryhmän] sovittamisessa yhteen oli vaikeuksia” (Veikko Artmanin haastattelu 10.5.2006).

Pohjois-Haagaan Pakkalantien varteen valmistunut moottorihalli korvasi Maunulan moottorihallin toiminnan. Maunulan nuoret joutuivat käyttämään Pakkalantien moottorihallin palveluja, jos tuli tarvetta korjata autojaan tai muita kulkupelejä. Remonttiryhmä sai uudet tilat 1980-luvun puolivälissä Koskelantien olympiakylän niin kutsutusta pannuhuoneesta. Silloin mahdollistui Maunulan alkuperäinen toiminta-ajatus, ja nuoret saivat jälleen moottorihallin omaan käyttöönsä.

Toimin 1980-luvulla hallinnollisena nuoriso-ohjaajana Nuorisoasiainkeskuksessa ja muistelen moottorihallin toimintaa näin:

Moottorihallin vuosiin 1987–1988 liittyy ajoittain pieniä toiminnallisia ongelmia. Nuorisotalolla tunto-ohjaajana ja valvojana toimi tuolloin eräs nuori kaveri. Jostain syystä hän ei voinut – tai uskaltanut – määrittää kaikille käyttäjille sellaisia sääntöjä, ettei toiminnasta olisi tullut hankaluuksia. Eräänkin kerran moottorihallista hävisi, tai vietiin luvatta, ilmakompressori sekä jokin muu laite. Päätimme Matti Herlevin kanssa laittaa riippulukon hallin oveen: suljimme paikan rangaistukseksi tehdystä tempauksesta. En muista, jäikö lukkojen taakse myös jokin kavereiden oma laite.

Tavaroiden ottajasta meillä oli ohkainen tieto. Jouduimme ilmoittamaan nuorille, ettei halli aukea ennen kuin tavarat on palautettu. Tästä johtuen eräs nuori ei päässyt hallille autoaan kunnostamaan. Kerroin tälle nuorelle, että ilmoittaisi asianomaisille anastettujen tavaroiden palauttamisesta. Olin sitä mieltä, että nuorten puskaradio tiedottaa asiasta nopeammin kuin että me nuorisotyötä tekevät juoksisimme nuorten perässä. Näin tapahtui, ja tieto kulki nopeasti eteenpäin paikallisten nuorten avulla asianomaisten korviin. Eräänä päivänä kalusto palautettiin takaisin, ja toimintaa voitiin jatkaa yhtä kokemusta rikkaampana.

Moottorihallin toiminta kuitenkin jatkui, ja siitä todettiin Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomuksessa seuraavaa:

Moottorihalli oli kausittain auki jopa joka päivä, sekä lauantaisin hallilla oli järjestöpäivä. Lisäksi kokeiltiin sunnuntain aukioloja, mutta kustannussyistä niistä luovuttiin loppusyksystä. Uusi ikäluokka on löytämässä moottorihallin ja asiaa ovat helpottaneet talon avoimen toiminnan puolella luodut kontaktit nuorten ja hallin ohjaajan välillä. Lisäksi mopokerho tuo uusia nuoria mukaan hallin toimintaan. (Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 1991, 28.)

Maunulan nuorisotalolla voimailu, bodaaminen ja liikunnalliset elämäntavat olivat nousussa 1970-luvun puolenvälin jälkeisenä aikana. Niinpä vuosikymmenen lopulla rakennettiin nuorten toiveesta nuorisotalon väestösuojaan vaatimaton punttisali. Siellä voimailusta kiinnostuneet nuoret saivat nostella painoja, harrastaa kehonrakennusta ja hakata hiekkasäkkiä. Tilan toimintaa rajoittavana tekijänä oli sen mataluus.

Muistan mieleenpainuvan tapauksen 1980-luvun alusta, jolloin työskentelin nuorisotalon isäntänä:

Eräänä päivänä pommariin saapui isokokoinen romanimies, pää kattoa hipoen. Hän oli pukeutunut sen aikaiseen perinteiseen romaniasuun: valkoiseen paitaan, pussihousuihin ja pitkävartisiin saappaisiin. Tämä meille vieras mies laittoi penkkipunnerrustankoon noin 90 kiloa ja punnersi ne kevyesti muutaman kerran ylös. Hyvin nousi, ja niin hän lastasi loput painot, joita meillä penkkitankoa varten oli, ja pumppasi painot ylös. Vilkaisi meihin muihin, tekikö vaikutusta – kyllä teki. Suorituksen arvoa nostaa, että tanko ei ollut suora, vaan vääntynyt vääräksi. Painoa siinä oli noin 125–130 kiloa. Näin romanimies taisi tehdä heimonsa Maunulan nuorisotalon ennätyksen sillä kertaa. Ennätys luultavasti on vielä rikkomatta, koska kaveria ei sen jälkeen enää paikalla näkynyt. Muut paikalliset romanit eivät rautoja vaivanneet. Oletettavasti hänkin oli vain vierailulla Maunulassa.

Yläkerran tilava ”juhlasali” mahdollisti niin pelien, elokuvien, tanssin kuin teatteritoiminnankin harrastamisen. Pingis oli suosittu harrastus poikien ja joidenkin tyttöjen parissa. Parhaimmillaan sitä pelattiin salissa kolmen pöydän ääressä, ja pallo sai lujaa kyytiä. Turnauksista parhaat pelattiin ohjaajien ja nuorten välisenä – tuska ja suru olivat ottelussa tappion kärsineellä aina suuri. Lisäksi salissa oli mahdollista järjestää isompia juhlia ja tilaisuuksia esimerkiksi nuorisotalon tai alueen järjestöjen toimesta. Juhlasalin takaosasta oli lohkaistu osa kahvivilaksi. Sinne oli sijoitettu eräs melko harvinainen nuorisotalan ilmeysty: Kap Horn -baari, joka oli tuotu sellaisenaan Viking-laivasta. Baari oli kasattu ja rakennettu nuorisotalon kahvivilaksi silloisen isännän Pekka Paltilan toimesta.

Pekka Paltila muistelee baarin historiaa:

Nuorisoasiainkeskuksessa työskennellyt Heikki Kauppala oli havainnut Katajanokan laivanromuttamalla kyseisen baarin ja ostanut sen Maunulan nuorisotalolle. Baari oli lähtöisin Viking-laivan ensimmäisen luokan salongista tai baarista. Laivalla on maineikas aikaisempi historia, ja se on ollut kuuleman mukaan Normandian maihinnousussa kuljetusaluksena. Myöhemmin suomalainen varustamo osti laivan Suomen ja Ruotsin väliseen matkustajaliikenteeseen. Virastossa toiminut remonttiryhmä sisusti hankinnan nuorisotalossa olleen vanhan baarin tilaan, johon se mahtui erittäin hyvin. Hintaa baarilla taisi olla 500 sen aikaista markkaa. Baari sisustettiin meriaiheisesti, ja nuorisotalon merkkipäivinä vierailijat toivat sinne erilaista merenkulkuun liittyvää materiaalia. Nuoret maalasivat joitakin tauluja ikkunoiden kohdalle, ja eräässä kolossa oli käsintehty pienoislaiwa. Nurkissa on tyyrpuuri- ja paapuuri-lamput. (Pekka Paltilan haastattelusta 31.8.2006 muotoillut Risto Sutinen.)

Kahvilassa kokoontui myös nuorten johtokunta, jonka toiminta kuitenkin lakkautettiin vuoden 1971 jälkeen. Ohjaajat yrittivät varmasti parhaansa, että nuoria saataisiin toimikuntaan. Työskentely muodostui kuitenkin raskaaksi vetää, koska aikakaudella työntekijöiden vaihtuvuus oli suurta.

Nuoriso-ohjaajan ammatti oli 1960-luvulla vielä verrattain uusi, joten myös ammatillinen osaaminen ja koulutus jäivät monen työntekijän kohdalla vajavaiseksi. ”Vuonna 1964 maassamme 176 kunnallisesta nuorisotyöntekijästä vain 24 oli suorittanut Yhteiskunnallisen Korkeakoulun nuorisotyötutkimuksen, vaikka sieltä valmistuneita oli yli 200” (Ilves 1998, 58). Ammattitaitoisten työntekijöiden saannin varmistamiseksi Helsingin kaupungin nuorisotoimi suunnitteli nuorisotyöntekijöiden ammattikoulutusta, joka olisi toiminut ensin yksivuotisena ja myöhemmin kaksivuotisena. Pohjakoulutukseksi vaadittiin keskikoulu, ja koulutus olisi rinnastettavissa Tampereen yliopistosta valmistuneisiin nuoriso-ohjaajasosionomeihin. Koulutus palvelisi Helsingin ja pääkaupungin tarvetta. (Helsingin Sanomat 2.11.1966.) Nuorisotyöntekijän korkeampaa ammatillista koulutusta oli maassamme saatavilla vain Tampereen yliopistossa. Joissain opistoissa järjestettiin alaan liittyen myös koulutason tutkintoja. Työntekijävajetta jouduttiin paikkaamaan maalta tulleilla työntekijöillä, joilla ei ollut aiempaa kosketusta helsinkiläiseen nuorisotyön kenttään.

Nuorisotalon yläkerrassa sijaitsi myös kolme pienempää kerhohuonetta, joissa oli mahdollista toteuttaa pienryhmä- ja kerhotoimintaa. Niin ikään siellä sijaitsi salin jatkeena myös perinteinen näyttämö, jonka takahuoneessa oli pukuhuone maskeerausta ja muuta ehostamista varten. Bändeillä oli mahdollista käyttää tilaa taukotilana keikkojen aikana.

Piha-alueetakaan ei jätetty hyödyntämättä:

Nuorisotalon ohjaajat halusivat toteuttaa jotain järkevää toimintaa niiden nuorten kanssa, jotka eivät olleet sortuneet huumeisiin. Eräänä projektina oli takapihalle rakennettu lentopallokenttä ja pienoislaiwa. Rakentamassa nuorten lisäksi olivat joidenkin vanhemmat, ja talkoita pidettiin viikonloppui-

sin. Viikonloppuisin tehtiin nuorten kanssa myös retkiä Helsingin ulkopuolelle. (Pekka Paltilan haastattelusta 31.8.2006 muotoillut Risto Sutinen.)

Mainitut harrastuspaikat olivat 1970–1980-luvuilla etenkin kesäisin nuorten aktiivisessa käytössä. Takapiha toi oman lisänsä kesäajan toimintaan, ja sitä käytettiin innolla hyödyksi. Eräänä kesänä grillin ympärille meinasi muodostua oluenharrastajien oma kerho. Saimme sen kuitenkin työntekijöiden toimesta loppumaan alkuunsa. Perustelut olivat hyvät ja tarpeeksi vakuuttavat. Niin sanottu poliisien talo sijaitsi viereisellä tontilla, ja kaljoittelu saatiin loppumaan kertomalla virkavallan läheisestä sijainnista. Työntekijät kehottivat kaljoittelijoita lopettamaan mieliharrastuksensa ennen valituksia – siinä se, ja nuoret ymmärsivät jutun juonen.

Nuorisotalosta tuli suosittu paikka harrastaa musiikkia: bändejä harjoitteli bändihuoneessa talon valmistumisesta lähtien. Samoin bändien esiintymisistä nuorisotalolla tuli suosittuja. Talolla harjoitelleet bändit joutuivat tekemään saamastaan harjoitteluajasta niin kutsuttuja korvauskeikkoja nuorisotalolla. Näin aloittelevat bändit saivat esiintymiskokemusta ja pidemmälle päässeet soittajat mainosta taidoilleen.



Bändihuoneessa harjoittelevat pojat. Rummuissa on Spede, bassoa soittaa Masi, kitarassa Supi. Kuva on ikuistettu 10.3.1973 Maunulan nuorisotalon alakerrassa olleessa bänditilassa. (Lähde: G. ja M. Babitzinin kotiarkisto.)

Vuonna 1966 rakennettu uusi nuorisotalo mahdollisti monipuolisen nuorisotoiminnan. Nuorisotaloon oli rakennettu myös järjestöjen käyttöön tarkoitettuja kokoontumistiloja. Järjestöt käyttivät tiloja ahkerasti 1970–80-luvuilla. Järjestötiloista Nuorisoasiainkeskuksen hallinnassa oli vuonna 1979 Kirkkomäen kerhohuoneisto, mutta siitä luovuttiin 1.1.1980. Syyinä oli tilan vähäinen käyttö. Nuorisoasiainkeskuksella oli vuonna 1980 Maunulassa nuorisotalo ja Vesakon kerhohuoneisto. Vuoden 2001 kuluessa Nuorisoasiainkeskus luopui Vesakon kerhohuoneistosta, koska tilan järjestökäyttö oli verrattain vähäistä.

3.4. Normit säätelivät tiloja ja neliöitä

Vuoden 1966 nuorisotyölautakunnan taloussuunnitelman perusteluissa vuosiksi 1968–1977 todetaan käytännön kokemusten ja laskelmien mukaan huonetilaa tarvittavan 1500m² nuorisotiloja 10 000 asukasta kohden. Samassa tekstissä normitettiin, että 15–21-vuotiaiden nuorten ohjaus-toiminnassa tarvitaan yksi ohjaaja 25 nuorta kohden. Normien mukaan nuorisotiloista tulisi olla 1000m² kaupungin hankkimia kunnallisia nuorisotiloja. (Uusi Suomi 15.12.1966.)

1980-luvun alussa kaupungin taloussuunnittelussa oli asetettu tavoitteeksi, että kaupungin hankkimia tiloja tulisi olla 10 000 asukasta kohden 670m². Kun sitä verrataan vuosille 1968–1977 asetettuun tavoitteeseen, nuorisotilojen tavoitetasoa oli pienennetty olennaisesti: yli 300m². Tilojen neliömäärät ovatkin Maunulassa laskeneet vuoden 1970 jälkeen. Lasten ja nuorten määrän aleneminen on ollut merkittävää, joten tilaneliöt ovat myös vähentyneet huomattavasti – puoliintuminen on tilojen osalta tosiasia.

Tultaessa 1980-luvulle Maunulassa ei ollut lähellekään nuorisolautakunnan 1970-luvulla asettamaa tavoitetta tilojen suhteen. Vuonna 1981 kunnan omia nuorisotiloja oli melko vähän. Tarvetta olisi helpottanut huomattavasti, jos nuorisotalon alakerran tilat olisivat vapautuneet nuorten käyttöön. Kyseinen toive esitettiin 1980-luvun alkupuolella, ja suuressa toivossa tuona aikana elettiinkin. Jälkikäteen ajatellen toimeen on tultu kaikesta huolimatta, mutta toisaalta mietityttää, josko toiminta olisi ollut sisällöltään monipuolisempaa ja tasokkaampaa, mikäli tilaresurssija olisi ollut enemmän.

Vuonna 2006 nuorisotoimella on toimitiloja Maunulan alueella 443m². Nuorisotoimen ylläpitämäksi ja ainoaksi kokoontumistilaksi on jäänyt nuorisotalo, joka sijaitsee nykyisin osoitteessa Maunulantie 19. Alueen 10–17-vuotiaiden määrä oli kyseisenä vuonna 616 henkeä, joten nuorta kohden tilaneliöitä Maunulassa oli 0,7m². (Nuoret alueittain 2006, 5, 33.)

Nykyisen tilan hankinta ja vanhasta Lärvästä luopuminen ajoittui maamme vaivanneen 1990-luvun taloudellisen laman syvimpiin vaiheisiin. Vuonna 1993 tehtiin eri virastoja koskeva tilarotaatio. Virastot, joita tilahanke koski, olivat opetus-, kirjasto- ja nuorisotoimi. Tilojen siirto lähti siitä, että ala-asteella oli tarve löytää paremmat teknisen työn tilat. Lisäksi kirjaston asiakkaita ja henkilökuntaa häiritsi yläpuolelta jumppasalista iltaisin kuuluva melu urheiluseurojen pitäessä siellä harjoituksiaan. Uudet tilat saatiin, kun ala-asteen yhteydessä sijainnut kirjasto siirrettiin nuorisotalon tiloihin Suursuonlaitaan. Nuorisotalon toiminta siirrettiin lakkautetun päiväkotin Piirjon tiloihin Maunulantien varrelle.

Muutosvaiheessa mukana olleena uskallan tulkita hanketta siten, että kaikki olivat oletettavasti tyytyväisiä tehtyyn ratkaisuun. Palvelut säilyivät ja jopa kohentuivat. Tästä on esimerkkinä kirjaston tilat. Kaupungin toteuttamaksi toimenpiteeksi rotaatio sujui harvinaisen hyvin, eikä suuria byrokratiaan liittyviä ongelmia juuri esiintynyt. Toisaalta nuorisotoimen tappioksi muodostui saada käyttöönsä tasakattoinen, rapistunut ja pian vesivaurioiden ja homeen saastuttama toimitila. Toisinaan

sitä kuitenkin saa tilastollisia tappioita, vaikka pyrkimyksenä olisikin hyvä ja kokonaisvaltainen lopputulos.

Nykyisen nuorisotalon historia on kulkemassa tiensä päähän; huhut kertovat, että paikalle rakennetaan asuintalo. Näin nuorisotalon viimeisimmän jakson eliniäksi tulisi noin viisitoista vuotta. Tietyssä mielessä nuorisopoliittinen teko olisi, jos tilalle rakennettaisiin edullisia vuokra-asuntoja ja ensiasuntoja niitä tarvitseville nuorille tai nuorille aikuisille. Tällöin nuorisolle ja muille toimijoille olisi haettava uusi toimitila keskeisemmältä paikalta Maunulassa. Vai ollaanko nuorisotalotoiminnassa kenties tultu historialliseen päätökseen lopettamisesta? Alueella monia vuosia toimineena voin todeta, etten toivoisi viimeisen uhkakuvan toteutuvan. Eräs vaihtoehto voisi olla sekin, että vanha Lärvä tarjoaisi tulevaisuudessa tilat uudenaikaiselle toimintakeskukselle. Ajatukseni liittyy siihen, että Nuorisoasiainkeskus on suunnittelemassa uudenlaisia toimintakeskuksia yhdeksi nuorisotyön muodoksi perinteisen nuorisotalotoiminnan rinnalle. Kaksi niistä on jo toteutunutkin: Sörnäisissä sijaitseva Happi vuonna 2009 ja Kontulassa sijaitseva Nuorten toimintakeskus.

3.5. Jäsenkortit ovat säilyttäneet asemansa historiassa

Helsingin kaupungin nuorisotoimessa jäsenkortteja on myyty kävijöille jo historiallisen kauan – 50 vuotta! Ensimmäisen nuorisokahvilan, Haka-kerhon, toiminta oli siinä määrin suosittua, että sisälle laskettujen nuorten määrää piti alkuvuosina rajoittaa. Kullekin jäsenelle annettiin numero, jonka mukaan ”aloitettiin maanantaista kiertokulku, että maanantaina sisälle pääsi yhdestä neljäänsataan ja neljästäsadasta kahdeksaansataan tiistaina ja niin eteenpäin” (Ilves 1998, 49). Tuon aikakauden nuorisotalon jäsenkorteista on löytynyt kaksi näytettä. Jäsenkorttiasia on ajankohtainen: vuodesta 2009 alkaen luovuttiin maksullisesta jäsenkortista kokonaan. Vuosien saatossa lukemattomat nuoret ovat päätyneet Nuorisoasiainkeskuksen jäsenkortin onnellisiksi omistajiksi.



Ensimmäisen Helsinkiin vuonna 1957 perustetun nuorisokahvilan, Haka-kerhon, jäsenkortti. Kortti on vuodelta 1965, ja kortin omistaa henkilö, joka on nykyisin Nuorisoasiainkeskuksessa töissä. (Lähde: Pirjo Parviaisen kotiarkisto.)



Maunulan nuorisotalon jäsenkortti vuodelta 1966, jonka omistaa Mauno Tuunainen. Tuunainen oli Maunulan nuorisotalon ensimmäisiä kävijöitä.
(Lähde: Mauno Tuunaisen kotiarkisto.)

Maunulan nuorisotalolla jäsenkortit otettiin käyttöön heti toiminnan käynnistyessä. Ensimmäisinä vuosina myytyjen jäsenkorttien lukumäärä vaihteluväli oli vuosittain 230–1058. Kortteja myytiin paljon, sillä innostus nuorisotalon toimintaa kohtaan oli suuri. Jäsenmäärät tasaantuivat myöhemminä vuosikymmeninä, vaihdellen 62–320 jäsenen määrässä vuosina 1975–2002 (ks. kuvio 1, s. 42).

Maunulan nuorisotalon jäsenmäärissä on tapahtunut laskua vuosikymmenten saatossa. Nuorten määrän väheneminen alueella on vaikuttanut myös potentiaalisten kävijöiden lukumäärään. Aikoinaan jäsenkortin hintaan sisältyi tapaturmavakuutus, jolla nuori oli vakuutettu nuorisotalon toiminnan yhteydessä. Jäsenkorttimyynnin tuotolla maksettiin myös toimipaikan laitteistovakuutus, joka korvasi nuorisotalolta varastetut äänentoisto- ja muut laitteet. Hyväksi koettu malli poistui, koska kaupunki ei enää vakuuta kiinteistöjä ja niiden irtaimistoa. Joidenkin virastojen toiminnoissa mukana olevat lapset ja nuoret on vakuutettu henkilökohtaisesti. Nuorisotoimi ei kuulu näihin virastoihin.

Taulukko 3 kertoo ensimmäisten vuosien jäsenmääristä ja niiden jakautumisesta tyttöjen ja poikien osalta. Lisäksi siitä on luettavissa kävijöiden keski-ikä ja koululaisten ja työssä käyvien prosenttiosuudet. Työssä käyvien osuus näyttää kovin suurelta ensimmäisten vuosien osalta, ja keski-ikä on korkeampi kuin nykyisin. Jäsenistöstä tyttöjen osuus on poikkeavan suuri verrattuna poikiin vuosien 1966–1970 aikana.

Taulukko 3. Maunulan nuorisotalon jäsenmääriä 1966–1973. (Lähde: Nuorisotoimen vuosien 1966–1973 toimintakertomukset.)

Vuosi	jäsenmäärä	jäsenien keski-ikä	%		koululaisia		työssä	
			tyttöjä	poikia	tytöt	pojat	tytöt	pojat
1966	673	16	51	49	41	31		
1967	1058	16,8	55	45	76	59	24	41
1968	433	17,1	59	41	66	44	23	44
1969	248	17	52	48	71	50	29	50
1970	350	16,8	58	42				
1971	446	16	48	52	83	71	17	29
1972	411	16,6	45	55	89	72	11	25
1973	229	17,2	34	66	68	50	30	36

3.6. Nuorisotalon jäsen- ja kävijämääriä vuodesta 1966 lukien

Talon avaamisen (1.9.1966) jälkeen nuorisotalon jäsenmäärä kohosi heti ensimmäisenä syksynä lähes 700 nuoreen. Seuraavana vuonna meni rikki tuhannen jäsenen raja: jäsenkortteja oli myyty jo 1058. Määrä kuuluu suurimpiin, joita yksittäisessä nuorisotalossa on kautta aikojen saavutettu. Alkuinnostuksen mentyä ohi jäsenmäärä putosi – osaksi siksi, että nuorisokahvilassa ei ollut tilaa kuin 300 nuorelle kerrallaan. Normi oli määritetty julkiselle huvihuoneistolle annetussa luvassa. Maa-liskuussa 1971 jäsenmäärä oli hieman yli 300, mikä käsitti noin 17 % Maunulan 14–20-vuotiaista nuorista. (Avointen ovien..., 17.)

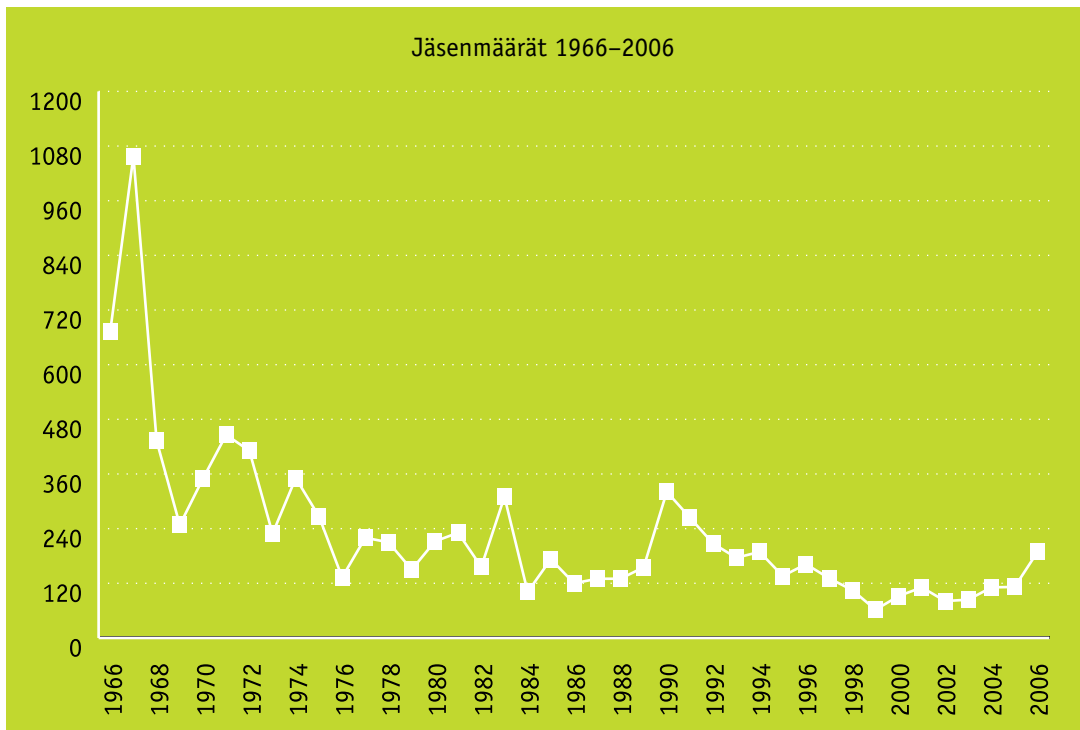
Vuodesta 1973 alkaen jäsenmäärät vaihtelivat vuosittain noin 200–230:een. Seuraava selkeä aleneminen tapahtui 1984 jälkeisenä kautena nousten vuosina 1990–1992 jälleen tilapäisesti hyvälle tasolle. Siirtyminen uuteen paikkaan 1993 toi jäsenmääriin alenevan suuntauksen, jota lama oli myös vauhdittamassa. Tultaessa uuden vuosituhannen alkuvuosille kävijöiden määrässä oli jälleen havaittavissa kasvua. Jäsenkortit ovat vain yksi mittari, jota voi käyttää muuttujana saavutetta-vuutta mitattaessa. Sitä ei pidä pitää itseisarvona, koska niiden myyntimääriin vaikuttavat monet asiat. Eräs sellainen oli, kuinka aktiivisesti työntekijät jaksoivat myydä jäsenkortteja kulloisenakin vuotena. Korttien myynti oli todella haastavaa toimintaa, koska nuorilla ei ollut kovin paljon rahaa käytettäväänään. Usein ne vähätkin rahat käytettiin sitten mielenkiintoisempiin kohteisiin, kuten fliperiin ja herkkuihin.

Jäsenkortteja mydessään ohjaajat oppivat tuntemaan nuoret nimeltä ja tutustuivat samalla heihin muutenkin. Aktiivisimmat kävijät ovat pysyneet allekirjoittaneen muistissa vielä vuosikymmentenkin jälkeen. Jäsenkortteja kirjoiteltiin useana vuonna – ja usein samoille nuorille. Pitkäaikaisimmat asiakkaat osallistuivat toimintaan lähes kymmenen vuoden ajan; vanhimmat nuorisotalon palvelujen piiristä poistuneet nuoret olivat kaksikymppisiä. Tytöt lähtivät yleensä pari vuotta aikaisemmin kuin pojat. Poikien irtautumisriitti tapahtui viimeistään siinä vaiheessa, kun armeijaan meno tuli ajankohtaiseksi. Ohjaajien keskuudessa herätti keskustelua, josko kaveri tulee kesken takaisin, vai onko loppuun saakka armeijan harmaissa. Joidenkin kohdalla maitojuna oli tosiasia – sen ohjaajat arvasivat useimmiten jo ennakkoon kohdalleen.

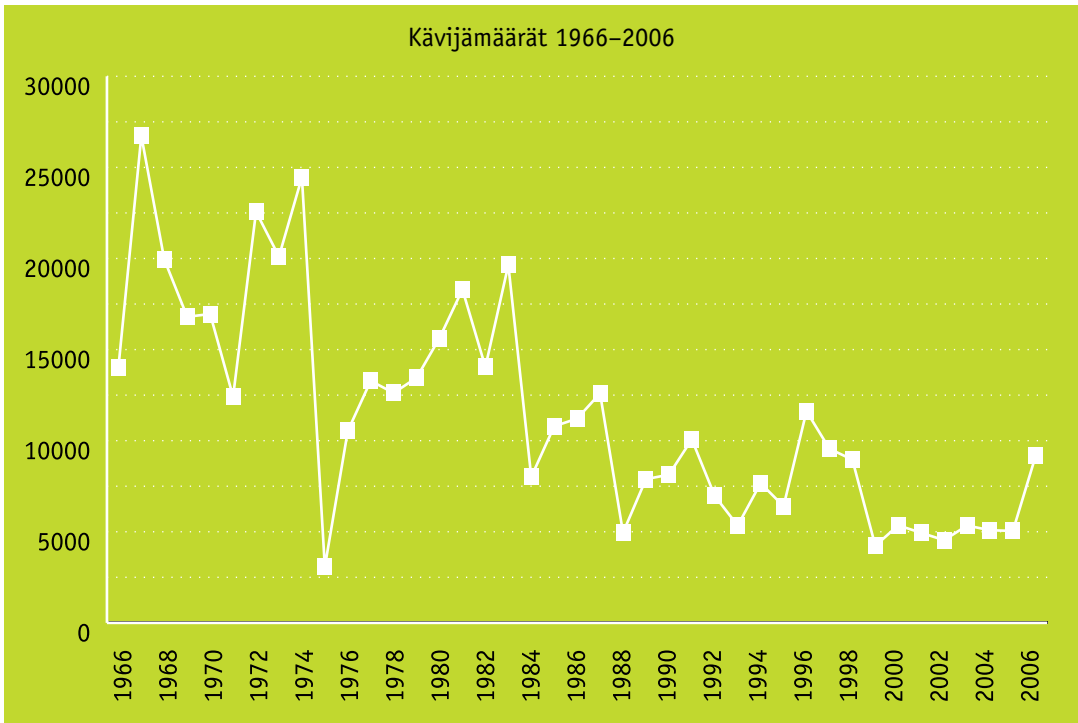
Taulukosta 3 (ks. s. 41) saa kuvan siitä, miten vuosina 1966–1973 jäsenkortin ostaneiden osuus jakautui sukupuolen suhteen. Maunulan tytöt olivat valloittaneet nuorisotalon, jos jäsenkorttien tietoja on uskominen. Vai olivatko tytöt vain tunnollisempia kortin ostajia? Tytöt muodostivat jäsenistöstä enemmistön aina vuoteen 1971 saakka, jonka jälkeen poikien osuus kortin ostaneista muodosti enemmistön. Pojille oli myyty 2/3 jäsenkorttien yhteismäärästä vuonna 1973; jostain syystä tytöt olivat yllättäen poistuneet laajalla joukolla nuorisotalon palvelujen piiristä. Jäsenkorteista poimittujen tietojen mukaan tytöt olivat poikia useammin koululaisia, ja pojat vastaavasti kävivät tyttöjä enemmän työssä. Keski-ikä oli noin kolme vuotta korkeampi verrattuna nykyisiin nuorisotalolla kävijöihin.

Nuorisotalojen tavoitettavuutta mitattiin 1980-luvun lopulta lähtien kontaktipinnan mukaan. Alueella olevien nuorisotilojen jäsenmäärä jaettiin alueen 7–18-vuotiaiden määrällä, josta saatiin kyseisen alueen kontaktipinta. (Ilves 1998, 138–139.) Myöhemmin 1990-luvulla jäsenmäärät asetuivat 100–200 tasolle. Kun lähiön nuorten määrässä tapahtui tasaista vähentymistä, oli vaikea saada kävijämääriä suuremmiksi. Vuosittain nuorisotalon (1975, 1980, 1985, 1990, 1995 ja 2000) jäsenmäärä on vaihdellut 16–60 %:iin 13–19-vuotiaiden ikäluokasta. Vastaavasti 7–19-vuotiaista osuus on ollut 10–35 %. Sitä, onko saavutettavuutta kuvaava prosenttiluku riittävä, voidaan spekuloida. Maunulassa saavutettavuus on ollut hyvällä tasolla, kun huomioidaan kohderyhmän haasteellisuus: nuoret ovat osittain varsin ongelmaisia, ja kasvatustehtävä vaatii siten työntekijöiltä enemmän. Kuten esille on tullut, olivat kävijämäärät alkuvuosina suuremmat, myöhemmin ikäluokien pienentyessä määrät vähenivät. Alkuvuosien kiinnostus taloa ja sen toimintaa kohtaan lisäsi kävijämääriä. Perustamisen jälkeisinä vuosikymmeninä toimintaan pääsi mukaan vanhempia nuoria: yläikäraja oli 20 vuotta, kun se nykyisin on 18 vuotta. Maksullinen jäsenkortti poistui vuoden 2009 alusta, mutta se kirjoitetaan yhä jokaiselle nuorisotalolla kävijälle.

Kuvio 1. Maunulan nuorisotalon jäsenmäärät vuosina 1966–2006.



Kuvio 2. Maunulan nuorisotalon kävijämäärät vuosina 1966–2006.



Kuvioista 1 ja 2 näkee, kuinka yhtäältä nuorisotalon jäsenmäärät ja toisaalta kävijämäärät kehittyivät vuosina 1966–2006. Alkuvuosina avoimen toiminnan kävijämäärät olivat korkealla tasolla, vuoden 1985 jälkeisinä vuosina tapahtui pudotusta, joinakin vuosina isojakin notkahduksia. Samoin nuorisotalon järjestökäyttö oli vuoden 1977 jälkeisenä aikana nousevaa vuoteen 1987 saakka. Kävijöitä oli 10 000–14 000 vuotta kohden. Vuosina 1988–1992 järjestökäytössä tapahtui jostain syystä tasaista laskua. Vuoden 1993 jälkeen kävijämäärissä tapahtui uudelle nuorisotalolle siirtymisen myötä suuri muutos: järjestökäyttö väheni huomattavasti.

Taulukko 4. Taulukko vuosien 2004–2007 Maunulan nuorisotalon tilastoista.

Vuosi	Avoimen nuorisotyön kävijät	Järjestökävijät	Kävijät yhteensä	Jäsenkortit pojat	Jäsenkortit tytöt	Jäsenkortit yhteensä	% pojat	% tytöt
2004	5 083	775	5 858	50	61	111	45	55
2005	5 047	337	5 384	56	56	112	50	50
2006	9 202	296	9 498	97	93	190	51	49
2007	10 598	739	11 337	100	81	181	55	45

Taulukosta 4 voi havaita, että vuosien 2004–2007 aikana tyttöjen ja poikien prosentuaaliset osuudet poikkeavat vain vuonna 2004 tyttöjen eduksi jäsenkorttien osalta. Vuosien 2005 ja 2006 osalta sukupuolijakauma on tasan, pojat tulevat enemmistöksi vuoden 2007 kohdalla.

Vuosien 1966–2006 osalta voi yhteenvedona todeta seuraavaa: nuorisotalon avoimessa toiminnassa käyntejä on ollut yhteensä 468 454, ja jäsenkortteja myyty yhteensä 9276. Järjestökäyttäjiä on ollut yhteensä 230 803, joten kaiken kaikkiaan käyntikertoja on ollut 699 257. Tämä tarkoittaa vuotta kohden keskiarvona 17 500. Nuorisotalon järjestökäyttäjien tiedot puuttuvat vuosilta 1966–1973. Yhteenvedossa ei ole otettu huomioon järjestötilojen Vesakon/Töyrytien (1953) ja Kirkkomäen (1955) kerhohuoneistojen kävijämääriä. Toimitilat olivat järjestötoiminnan tiloja, joista on luovutettu: Kirkkomäestä 1979 ja Vesakosta 2001. (Nuorisolautakunnan päätös 24.10.2001, § 110.)

3.7. Oli tila ja paljon nuoria

Maunulassa kunnallinen nuorisotoiminta tilojen osalta alkaa vuodesta 1953, ja avoimen nuorisotyön historia polkaistiin liikkeelle vuonna 1966. Aikana, jolloin nuorisotalo rakennettiin Suursuonlaitaan, ei positiivisesta diskriminaatiomallin termistä (ks. s. 28) ollut mitään tietoa. Uskaltaisinkin väittää, että kyseinen termi on jollain tavalla ollut virkamiesten ja lautakunnan päätöksenteon henkenä, vaikka itse sana onkin otettu myöhemmin käyttöön. Olihan lähiö nuorisotalon perustamisen aikaan lapsirikas, kaupungin vuokra-asuntojen lukumäärä suuri ja tulotaso alueella keskimääräistä pienempi. Nämä seikat ovat olleet eräitä vaikuttimia nuorisotilan rakentamiselle alueelle.

Maunulan nuorisokahvila oli ajan hengen mukaan tilaratkaisuiltaan ja kalustukseltaan sellainen, että se mahdollisti monenlaisen toiminnan. Muita Maunulan kaltaisia nuorisokahviloita oli ennen Lärvää perustettu jo muutama: muun muassa legendaarinen Haka-kerho Hakaniemessä, Haaga-kerho eli niin kutsuttu Räkälä Näyttelijäntie 14:ssä Haagan ostoskeskuksen yläkerrassa (joka on nykyisin työväenopiston tilana), Lautta-kerho Lauttasaarella Tallbergin puistotiellä ja Hertto-kerho nykyisen Herttoniemen metroaseman vieressä (Hiihtäjätie 1) sijainneessa talossa. Mainitussa tilassa on viikoksi 2000-luvun alkuvuosina pitänyt majaa nuorisotyötä tekevän Oranssi ry:n nuorisotalo.

Kerho-nimitystä käytettiin yleisesti aikakauden nuorisotaloista. Toinen termi oli kunnallinen kerhokeskus, joka oli tilaneliöiltään nuorisotaloa pienempi toimipaikka. Haka-kerho avattiin 3.10.1957 Elannon kiinteistöön osoitteeseen Siltasaarenkatu 6. Neliöitä oli 260, ja sisään mahtui 100 henkeä. Paikka oli auki joka ilta klo 18–22.30. Nuorisolautakunnan puheenjohtajana toimi tuolloin Erkki Ervanmaa. (Yle:n ohjelma ”50 vuotta sitten tapahtunutta”, 3.10.2007.) Malmi-kerho sijaitsi Anjanpellonkujan parakissa, joka on sittemmin purettu asuintalojen tieltä. Samoihin aikoihin perustettuja nuorisokahviloita olivat Mylly-kerho (vuonna 1966 Myllypuroon) sekä vuonna 1969 perustettu Jakomäki-kerho Huokotie 3:ssa. Viimeksi mainitut Myllypuro ja Jakomäen nuorisotalot sijaitsevat edelleen niillä sijoilla, joihin ne perustamisvuonna rakennettiin. Muut nuorisotalot on joko kokonaan purettu ja lakkautettu, tai toiminta siirretty toisaalle. Kaikki tässä mainitut nuorisotalot olivat niitä, jotka perustettiin ennen 1970-luvun alkua.

Perustamisesta lähtien Maunulan nuorisotalo on ollut nuorten suosima paikka. Siitä kehkeytyi suosion myötä lähion nuorien ”oma mesta” ja kokoontumispaikka. Kaikki maunulaisnuoret eivät kuitenkaan käyneet nuorisotalolla. Eräissä tekemässäni haastattelussa kerrottiin, etteivät Ala-Maunulan jengiläiset käyneet nuorisotalolla, koska he kokivat, ettei paikka ollut heitä varten. (Vanhojen leikkipuiston asiakkaiden kokoontuminen Saunabaarissa Helsingissä 22.9.2006.)

Ne nuoret, jotka eivät käyneet nuorisotalolla, viettivät osan vapaa-ajastaan baareissa, ostarilla, nakkikioskilla tai Saunabaarin tiloissa. Lisäksi eri nuorisotoimintaa ylläpitäneet järjestöjen ja paikallisten urheiluseurojen toiminta tavoitti nuoria. Koulujen voimistelusalit olivat urheiluseurojen aktiivisessa käytössä iltaisin.



Kuvan nuoret neidot vasemmalta lukien: Siru, Nanne, Hannele "Vaalis" ja Rallu. Kuvattu vuosien 1966–1968 paikkeilla Suursuon laidalla Lärvän vieressä. (Lähde: Hannele Björklundin kotiarkisto.)

Nuorisotalon ensimmäiset kävijät olivat pääasiassa Pakilantien, Rajametsäntien ja Metsäpurontien talojen nuoria. Nuorten oli helppo tulla talolle, koska se sijaitsi heidän kotiensa lähellä; talot olivat valmistuneet juuri ennen nuorisotalon valmistumista. Myöhemmin, vuosina 1978–1993, taloa kansoittivat myös Kuusikkotien nuoret. Ala-Maunulan nuoret eivät talolla käyneet siinä laajuudessa kuin Ylä-Maunulan nuoret.

Ensimmäisenä toimintavuotena nuorisotalon jäsenmäärä nousi nopeasti 550:een, vaikka nuorisotalo avattiin vasta syksyllä (Helsingin Sanomat 2.11.1966). Vuoden lopulla jäsenmäärä oli kasvanut jo 650 henkeen (Uusi Suomi 15.12.1966). Alkuaikojen jäsenmääräksi on mainittu jopa 1070. Lähion nuorista moni oli vailla vapaa-ajan harrastuspaikkaa. Myöhemmin, alkuinnostuksen jälkeen, jäsenmäärä asettui noin 300–400 vuosittaiselle tasolle.

Ensimmäisen isännän, Seppo Rosenqvistin, joka johti toimintaa vuosina 1966–1967, aikana ei esiintynyt vaikeuksia; seikka on tullut ensimmäisten kävijöiden haastatteluissa hyvin esille. Kahvilassa toimi kyseisinä vuosina nuorten johtokuntakin, ja kokonaisuudessaan toiminta oli ollut moninaista, hyvää ja asiallista. Toiminta piti sisällään musiikkia, retkiä, eri (taide- jne.) kerhoja, bändi-iltoja ja leppoosaa yhdessäoloa. Huumeet eivät olleet vielä muodostuneet ongelmaksi, mikä helpotti toiminnan toteuttamista. (Keskustelut ensimmäisten nuorisotalolla kävijöiden tapaamisessa 29.–30.3.2007 risteilylaiva Galaxylla.)

Nuorisotalon ensimmäiset kävijät vuosilta 1966–1968 kertoivat tehneensä valistusaiheisen filmin. Filmi kertoi siitä, miten tulisi olla ja mikä on vaarallista. Myös päihteitä käsiteltiin. Leffa kesti 20

minuuttia, ja pääosia esittivät Hannele Liuha ja Kari Lågas. Taidekerhossa tehtiin kipsitöitä, ja sen tiimoilta pidettiin näyttely, josta kirjoitettiin lehdessäkin. Kerhon vetäjä oli kuulemma erinomainen, ja kerho oli kiinnostanut ennen kaikkea nuorisotalon tyttöjä. (Keskustelut ensimmäisten nuorisotalolla kävijöiden tapaamisessa 29.–30.3.2007 risteilylaiva Galaxylla.)

Eeki Mantereen bändi *Beat Stones* harjoitteli nuorisotalolla, ja joidenkin nuorten mielestä he joutuivat kuuntelemaan sitä bändi-illoissa pakosta – ja aivan liian usein! Bändien perässä myös kuljettiin eri keikkapaikoille. Tarina kertoo, että taisipa joku tytöistä pokata erään bändin soittajista yhden ja mennä naimisiin ihastuksensa kanssa. *Hurricanes* oli Maunulan nuorten fanittamista bändeistä suosituin ja kuuluisin. Talolla [työväentalo Hakaniemessä] ja Natsalla [nuorisoklubi Kasarmikadulla] vietettiin myöhemmin vapaa-aikaa. Nuorisotalon nuorten mainitaan olleen kovia urheilemaan, ja jalkapallossa Maunulan nuorisotalon joukkue pelasikin menestyksekkäästi nuorisotalojen välisissä otteluissa. Talvisina lajeina pelattiin myös kaukalopalloa ja jääkiekkoa, ja kerrostalojen takapihalla tossukiekko oli voimissaan. (Keskustelut ensimmäisten nuorisotalolla kävijöiden tapaamisessa 29.–30.3.2007 risteilylaiva Galaxylla.)

Ensimmäisen isännän lähdön jälkeen vuosien 1968 ja 1969 aikana talo sai lyhyen ajan kuluessa nähdä kaksi esimiestä. Pahimmat hankaluudet alkoivat vuoden 1968 aikana, jolloin esiintyi nuorten väkivaltaista käyttäytymistä. Erästä nuorisotalon isäntää jopa puukotettiin. Alkuvuodesta 1969 tilanne rauhoittui; oliko syynä kenties se, että isännäksi tuli psykologi? Kuitenkin järjestyshäiriöt ja väkivaltaisuudet alkoivat uudelleen ja 1960–1970-lukujen vaihteessa, ja tilanne oli pakko rauhoittaa voimakeinoin. Nuorisotalolle palkattiin kolmen nuorisohjaajan lisäksi kaksi kolme poliisia.

Ensimmäinen isäntä Seppo Rosenqvist muistelee:

Olin 24-vuotias, kun hain silloiselle kaupungin nuorisotoimistolle töihin. Paikkakin löytyi, kun Maunulan Suursuonlaitaan oli juuri valmistunut Maunulan nuorisokahvila (Maunu-kerho). Maunulan nuorisokahvila tunnettiin myös nimellä Lärvä. Kun ihmiset kuulivat, että minut oli valittu kahvilan isännäksi (nuorisohjaajaksi), alkoivat he varoitella minua. Minulle kerrottiin, että Maunulassa puukot ja puntarit heiluvat. Maunula tunnettiin kovin levottomana asuinalueena, ja minua neuvottiin olemaan menemättä sinne töihin. Kaikesta huolimatta aloitin työnteon siellä. Työparinani oli vähän varttuneempi Taimi Pekkarinen, joka oli persoonana mainio, ja meidän yhteistyömme sujuikin alusta alkaen hyvin.

Olin töissä Maunulassa noin puolitoista vuotta, ja täytyy sanoa, että tuo aika oli sekä antoisaa että rankkaa. Kerhomme jäsenmäärä lisääntyi koko ajan, ja parhaimmillaan siellä oli lähes 1000 jäsentä. Näin ollen olimme nuorisotoimiston kerhoista suurin. Toiminta oli yhdessä oloa, biliksen ja muiden pelien peluuta. Järjestimme muutamia bändi-iltoja ja tanssia jne. kuukausittain. Esiintymässä kävivät mm. Kirka, Eeki Mantere (myöhemmin Hullu-Jussi), Robin, koomikko Eemeli sekä muita tuntemattomampia bändejä ja esiintyjä.

Vastapäätä meitä oli Suursuon vanhustentalo, eikä yhteistyö tämän talon kanssa ihan kitkatta toiminnut. Bändi-illat vetivät aina talon tupaten täyteen, ja kun meteli oli kova, aiheutti se vanhustentalon kanssa ongelmia. Sieltä valitettiin, että asukkaat eivät saaneet unta, koska heidän ikkunansa helisivät ja musiikki kuului huoneisiin.

Talon toisessa päässä taas sijaitsi lasten neuvola, jonka kanssa meillä oli pieniä ongelmia. Meillä kävi bändejä harjoittelemassa alakerran tiloissa, ja se taas johti siihen, että neuvolan lääkärit valittivat, etteivät kuule lasten sydänten lyöntejä lasten ollessa tutkimuksissa. Asia sovittiin siten, että bändiharjoitukset olivat määrättyinä päivinä ja aikoina.

Mitään pahempia ilkivaltaisuuksia ei talossa tapahtunut, paitsi kerran, kun meillä oli bändi-ilta ja talo täysi nuoria. Poikien WC:n pönttö hajotettiin. Taimin kanssa neuvottelimme tilanteesta ja päädyimme siihen, että tanssit keskeytetään, jos vahingon tekijä ei ilmoittaudu. Tekijä ei ilmoittautunutkaan, joten ilta päättyi siihen. Nuoret olivat varsin ymmärtäviä, vaikka heidän bändi-iltansa saikin nolon lopun. Lisäksi sovimme, että jokaisena bändi-iltana perimme 50 pennin sisäänpääsymaksun, kunnes WC:n pönttö oli maksettu. Näin myös tapahtui. Vaikeimpina iltoina palkkasimme myös kerhon vanhimpia poikia ovimiehiksi.

Talon toiminta oli tarkoitettu 15–21-vuotiaille, mutta meillä toimi myös muutamina iltapäivinä viikossa alle 15-vuotiaille tarkoitettu kerho. Talossa toimi myös oma pieni kahvio, jota emännöivät kerhon tytöt. Eräs kerhon jäsenistä oli ahkerasti mukana. Kyseessä oli myöhemmin laulajaksi edennyt Muska Babitzin.

Kaiken kaikkiaan Maunu-kerhosta jäi minulle mukavat muistot. Puukot ja puntarit eivät heiluneet; oli vain pääsääntöisesti iloisia – välillä vähän viljejäkin – ja reippaita nuoria, jotka kokoontuivat viettämään iltojaan Maunu-kerhossa. (Seppo Rosenqvistin haastattelusta 6.10.2006 muotoillut Risto Sutinen.)

Nuorison omia paikkoja Maunulassa. (Kartta: Juho Tuomainen.)



1. Seurakuntatalo (Maunulantie 21)
2. Maunulan nuorisotalo (Maunulantie 19)
3. Kirkko (Metsäpurontie 15)
4. Saunabaari (Metsäpurontie 25)
5. Vesakon kerhohuoneisto (Töyrytie 8)
6. Lärvi (Suursuonlaita 6)
7. Kirkkomäen kerhohuoneisto (Maunulanmäki 3)
8. Maunulan ostoskeskus (Pakilantie 11)

3.8. Nuorisotalon harrastusmahdollisuuksia ja alkuajkojen vierailijoita

Maunulan nuorisotalosta tuli ensimmäisinä vuosina varsin suosittu tutustumiskohde: olihan talo suunniteltu ja rakennettu varta vasten nuorten tarpeisiin. Nuorisotalolla vieraili useita ryhmiä tutustumassa uuden nuorisotalon toimintaan ja talon fyysisiin/rakenteellisiin puitteisiin. Kouvolan nuoret vierailivat talolla, ja siellä vietettiin myös Helsingin poliisilaitoksen ohjelmallinen ilta. Samoin Syyriasta tuli delegaatio vuonna 1966. Keravan nuorisolautakunnan ja ensihuollon mainitaan käyneen tutustumassa nuorisotaloon 1967. Työväen akatemian opiskelijat vierailivat nuorisotalolla, ja vierailijoiden joukossa oli muun muassa myöhemmin demarivaikuttajaksi ja ministeriksi noussut Matti Ahde.



Ensimmäinen kymppi-iltana kuullut poliisien soittoa & Hard Day's Night ja ruskolomakkin lausuvat.

Michelle teki poliisista melkein popin Maunulassa

— Toivotaan, että teille tulee tänään vierailun jälkeen uusia tuttavuuksia poliisilaitoksen piiristä.

— Mitäs uusia tuttavuuksia tässä vielä tarvitaan, meidän kaikki joparit on melkein muun tuntuja. Hei kunnit tulla vähän lähemmäs tähän muun ympärille, jotta ne ei näkisi kuka täällä pukee.

Helsingin kaupunkiin suunnassa nuorisotalossa Maunulassa, yritettiin tutustuttaa toistensa poliiseja ja nuoria. He saivat ystäväillään ilmein ruskolomakkin soittoa ja viihdyttämään karsastavaa nuorisopolitiikka.

”Michelle teki poliisista melkein popin Maunulassa”.
(Päivän Sanomat 17.11.1966.)

Nuorisotalon eräänä perustoimintana ensimmäiset 25 vuotta oli rockmusiikki ja bänditoiminta; keikkoja järjestettiin kerran kaksi kuukaudessa. Myöhemmin kuuluisuuteen ja listoille nousseita bändejäkin esiintyi nuorisotalolla. Joidenkin nimet on ikuistettu vieraskirjaan: *Top Most* 17.5.1967, katsomossa noin 250 kerholaista, viikkoa myöhemmin 200 kuulijalle esiintyi *The Creatures*, jossa soittivat Kirka Babitzin ja Remu Aaltonen ja vielä *Hertto-Show* 9.6.1967, paikalla noin 160 nuorta.

Vuosi 1967 oli bänditoiminnan osalta erittäin vilkas; esimerkiksi kevään päättäjäiset 27.6.1967 keräsi noin 135 nuorta kuuntelemaan *The Beat Stonesia*. Bändissä ovat soittaneet muun muassa Eeki Mantere sekä nykyinen radiotoimittaja ja musiikin asiantuntija Heimo "Holle" Holopainen. Muita esiintyjä olivat *Plastic Fantastic*, Raymond Richard ja *YOU*. Vuoden 1968 kovinta antia oli *Ernos*, joka kävi esiintymässä nuorisotalolla 26.4.

Myös vuonna 1969 bändejä esiintyi paljon, kuten loppuvuoden keikkakalenterista näkee. 1.10.1969 *The Inspirations*, 29.10. *The Beat Stones* "ekonomisesti taloudellinen ihme", 10.12. *The Zoo* ja 12.12. *K. Lindgren Blues Band*. Musiikki- ja bänditoiminta oli suosittua, ja kysyntään vastattiin monipuolisella tarjonnalla.

Alkuaikoina nuorisotalolla kävi vierailijoita monilta eri yhteiskunnan sektoreilta, joten toiminta kiinnosti ulkopuolisia – ja sitä myös ylpeänä esiteltiin nuorisotoimen virkamiesten toimesta. Esimerkiksi keihäänheiton olympiavoittaja, näyttelijä ja laulaja Tapio Rautavaara vieraili talolla 24.3.1968. Helsingin sosialidemokraattisen naispiirin viisitoista naistakin Laila Leskisen vetämänä uskaltautuivat paikalle toukokuussa 1968. Heidän jäljiltään vieraskirjassa oli seuraavat terveiset: "Kiitämme kerhon isäntää ystävällisestä esittelystä. Kerholaisia samoin hyvästä esiintymisestä, jonka totesimme mielihyvin nuorten ihmisten kunniaksi". Niin ikään talolla vietettiin myös Saksan liittotasavallan nuorisoviikkoa, ja ulkoministeriön osuustoimintaseminaarin afrikkalaiset osanottajat kävivät vierailulla saman vuoden syyskuussa. Kari Meri orkestereineen höysti vierailua.

Alkuvuosina vieraskirjaan ilmestyi kohteliaita kiitoksia, ja homma vaikuttaa sujuneen hyvin myös paikallisten nuorten toimesta: "Kiitokset monipuolisesta kerhon esittelystä kerhon henkilökunnalle", "Täten haluan tuoda julki ihastukseni kerhoa ja sen jäseniä kohtaan, sekä erityisesti sen viehättävää emäntää kohtaan kaikesta kiittäen".

Nuorisotalon kävijä Jouko "Jokke" Lahdensuu muistelee tätä aikakautta ja siellä järjestettyjä toimintoja seuraavalla tavalla:

Mä olen varmaan niitä ensimmäisiä lärväläisiä, sillä mun mutsi oli siellä duunissa yhdessä Rosenqvistin Sepon ja Pekkarisen Taimin kanssa. Lärvässä kävi heti alusta alkaen paljon jengiä. Skulattiin bilistä ja pingistä ja ostettiin kiskasta limua, kahvia jne. Siellä oli bändejä esiintymässä melko usein. Siellä esiintyi mm. Remu, Kirka ja Eeki. Jukeboxi oli kans kovassa käytössä, jos vaan löyty fyrkkaa. Meno oli joskus railakasta, mutta suurimmaksi osaksi siellä oli tosi nastaa ja sieltä jäi frendejä, joita tapaam vielä tänä päivänä.

Eri kertsien välillä järkättiin erilaisia skaboja, futismatseja, biliskisoja ja sit oli sellaisia kisoja joihin valmistettiin joku esitys oman porukan kesken. En muista miten Lärvän jengin pärjäs, mut futiksessa meillä oli aina kova jengi. Että silleen. (http://asiakas.koealue.com/maunula/index.php?option=com_fireboard&Itemid=330&func=post&do=quote&replyto=1622&catid=1). Viitattu 13.3.2009.)

3.9. Huumeinen aika aiheuttaa vaikeuksia

Aina asiat eivät tietenkään sujuneet siten, kuin asukkaat ja monet nuorisotoimen virkamiehet olisivat toivoneet. Nuorisotalon toiminta koki omat kasvukipunsa ja harjoitteluaikinsa uuden toimintamuodon sisäänajossa. Eräs silloinen nuorisotalon kävijä mainitsee haastattelussa, että alkuun läträttiin lähinnä viinin ja viinan kanssa. Joitakin hasiksen kokeilijoita porukasta löytyi, mutta se ei ollut kuitenkaan suuri ongelma. Ensimmäisten vuosien aikana nuorten hurjuus ei ollut vielä saavuttanut sellaisia mittasuhteita, joihin se joidenkin vuosien päästä äityi; tuskin vierailijoita ja kiinnostusta taloa kohtaan olisikaan siinä tapauksessa löytynyt.

Alkuvuosi 1970 meni ilmeisesti vielä hyvin, ja silloisen isännän mukaan porukassa ei liikkunut vielä kovin paljon huumeaineiden käyttäjiä. Kyseisenä aikana nuorten päihteiden käytössä ja nuorisokulttuurissa tapahtui Maunulassa(kin) suuria muutoksia. Alkoholista siirryttiin huumeisiin ja sekäkäyttöön. Lopulta nuorten huumekuviot muodostuivat sellaiseksi, että mikäli hengissä halusi selvitä, oli vaihdettava maisemaa eli muutettava pois kokonaan. Loppuvuodesta taloon murtauduttiin. Isäntä valitti nuorten passiivisuutta ja huumeaineiden käyttöä nuorisotoimistolle (eli virastoon), ja toimistossa alettiin jälleen vakavasti pohtia Maunulan ongelmia. (Avointen ovien... 1971.) Talosta oli tullut pahamaineinen huumepestä, jonka kaikki alueen ihmiset tunsivat. Vaikka monikaan alueen asukkaista ei ollut tutustunut talon toimintaan, olivat he silti valmiita toimimaan asian tuntijoina talon kielteisistä seikoista puhuttaessa. Lehdet kirjoittivat myös aktiivisesti kielteisistä tapahtumista, joista saivat toki revittyä meheviä otsikoita.

Tarina, joka kerrottiin allekirjoittaneelle asianomaisen toimesta, oli eräs vahingossa tapahtunut hasiskokeilu. Kyseinen henkilö sai nuorten ryhmässä käteensä oman piippunsa, ei tiennyt mitä siihen oli laitettu ja veti "hatseja" muina miehinä. Aineen vaikutuksesta hän lähti juoksemaan piippu kädessä pois. Toiset halusivat piipun kiertoon ja lähtivät perään. Piippu jäi muilta saamatta, koska omistajansa oli muita kovempi juoksija. Kannabiskokeilu jäi hänen osaltaan ensimmäiseksi ja viimeiseksi. (Keskustelut ensimmäisten nuorisotalolla kävijöiden tapaamisessa 29.–30.3.2007 risteilylaiva Galaxylla.)

Kaikki ohjaajat eivät olleet nuorten suosiossa: heille siunaantuikin lisänimiä. Erästäkin työntekijää nimitettiin "Hullu Kariksi", huhuttiin heiluneen puukon kanssa nuorisotalolla. Myöhemmin ohjaajat ovat toki saaneet lempi- ja kutsumanimiä. (Keskustelut ensimmäisten nuorisotalolla kävijöiden tapaamisessa 29.–30.3.2007 risteilylaiva Galaxylla.)

Nuorisotalolla vuonna 1970 nuorten keskuudessa tehdyn huumeiden käyttöä koskevan kyselyn mukaan käyttöluvut muodostuivat melko suuriksi. Vastaajina oli erään illan kävijät, ja vastauksia kertyi 97, joista tyttöjä 51 ja poikia 46. Heistä 76 % oli kokeillut jotain huumeainetta (tytöistä 61 % ja pojista 94 %). Tyttöjen ja poikien huumeiden käytön vertailussa käyttö oli poikien keskuudessa siis huomattavasti suurempaa. Päivittäin huumeaineita käyttäviä tyttöjä oli 2 % ja poikia 24 %. Tyttöjen kohdalla kokeilijoiden osuus oli suurin 15–16-vuotiaiden ryhmässä. Maunu-kerhon tiloissa oli jotain huumeainetta käyttänyt 16 % tytöistä ja 52 % pojista, ja suurin osa käytti huumeainetta myös muualla. (Avointen ovien... 1971, 22, 24.) Huumeaineista käytetyimpiä olivat esimerkiksi kodeiinia sisältäneet yskänlääkkeet; hasiksen ja muiden lääkkeiden osuus muodostui pieneksi. Tinneriä ei tunnustettu käytetyn kovin laajasti: tytöistä 10 % ja pojista 2 % – tosin nuorten omien arvioiden mukaan kaikki eivät tunnustaneet käyttöönsä. Maunulan luvut olivat maanlaajuisesti verrattuna korkeat. Vertailun vuoksi mainittakoon, että tutkimusten mukaan 1970-luvun alussa koulu- ja koululaisista huumeita – pääasiassa hasista – oli pääkaupunkiseudulla kokeillut 17–23 %, rannikkokaupungeissa noin 13 % ja muissa isommissa asutuskeskuksissa 3–10 %. (Heinonen 1986.)

Eräs paikallinen nuorimies oli taiteellisesti lahjakas: hän teki Maunulan nuorisotalon juhlasalin seinälle taideteoksen muutaman muun nuoren kanssa. Hänet oli hyväksytty opiskelemaan kuvataiteita, mutta oli niin levoton, ettei jaksanut suorittaa opiskeluun liittyviä kursseja. Hänellä oli ongelmia myös huumeiden kanssa, joka voi olla eräs syy taiteellisen uran kariutumiseen. (Miehen siskon kertomaa 14.3.2009.)

Kuva hävisi viimeisen nuorisotalon muuton ja kirjaston remontin myötä lopullisesti, kun rakennuksen väliseiniä purettiin.

Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimus vuodelta 1971 toteaa, että huumausaineisiin asennoituminen oli ilmeisen myönteinen – myös huumausaineita käyttämättömien keskuudessa (Avointen ovien... 1971, 24). Kysely tehtiin kevättalvella 1970, ja kokonaiskuva muodostui vasta, kun aineet olivat tulossa laajemmin käyttöön ja esiin. 1970-lukua väritti yleisesti hippimaailma, johon huumeidenkäyttö liitettiin. Pekka Paltila (haastattelu 31.8.2006) tuo esille, että huumemyönteisyys oli myös julkisten parissa yleistä: onhan moni yllättäväkin henkilö jälkepäin tunnustanut poltelleensa nuoruudessa "tötsyjä" iloisilla 1960–1970-luvuilla.



Nuorisotalolaisia juhlasalissa 1970-luvun alussa.
(Lähde: Maunu-kerhon arkistot.)

Nuorisotalon isäntänä toiminut Pekka Palttila, jonka haastattelusta olen seuraavan muotoillut, muisteli joulujuhlaa seuraavaan tapaan:

Huumeiden nousukaudella (1970–1975) erään nuorisotalolla järjestetyn joulujuhlan tilanne muodostui hieman kireäksi. Pekka Palttila kertoi, että nuorisotalon henkilöstö oli panostanut juhlien onnistumiseksi, ja tarjoilukin oli järjestetty. Samoin juhlasaliin oli laitettu pöytiin joululiinat ja niille katettu astiat. Sali oli koristeltu joulutunnelman luomiseksi. Tavoitteena oli pyrkiä muodostamaan oppimistilanne ja tapakasvatusta siitä, kuinka ollaan asiallisesti nuorisotalon joulupöydässä.

Alakertaan oli tehty narikka. Sen tarkoituksena oli estää sisäänpääsy takit päällä ja pipot silmillä. Narikkaan alkoi tulla jostain syystä todella vihaisia "nistejä" – Pekka ja muu henkilökunta ihmetteli sitä suuresti. Jonkin ajan kuluttua nuorten kertomana paljastui, että huumeupoliisit olivat pitämässä ratsiaa Suursuon ja Pakilantien kulmassa. Kaikki nuorisotalolle tulijat olivat olleet poliisien ratsian kohteena. Nuoret syyttivät Pekan olevan "rotta", joka oli järjestänyt kyseisen ratsian. Olivathan edellytykset olemassa, jos ottaa huomioon Pekan aikaisemman ammatin (poliisi). Asian selvittyä Pekalle hän meni poliisien luo ja kertoi, että joulujuhlat menevät pilalle ja tilanne kärjistyy liikaa, koska nuoret ovat hieman hermostuneita tilanteesta. Poliisit totesivat annetut perustelut hyväksi ja poistuivat paikalta. Tilanne rauhoittui.

Anonyymiksi jättäytyvä henkilö puolestaan muistelee seuraavasti:

Palttilan Pekan aikana varmaankin 1970-luvun alkupuolella nuorisotalolla oli oikein hyvät joulujuhlat ja ne olivat ainoat, jotka muistan siellä järjestetyn. Tai ainakin ne olivat oikeat juhlat, oli kaikenlaista ohjelmaa ja yhteislaulua ja puheita. Syötiin isossa salissa. Kuunneltiin musiikkia kovaa, ja liikehditettiin, siis jammattiin ja juoksenneltiin musiikin tahdissa. Minä ja kaverini oltiin ahkerimpia tässä lajissa.

Jo aiemmin mainitussa yliopiston tekemässä tutkimuksessa (1971) tuodaan esille, että pohjoisissa kaupunginosissa tuntui olevan muita runsaammin huumeiden kokeilijoita. Kokeilu oli aloitettu kannabistuotteilla, ja hasis oli niistä yleisin. Sillä kokeilunsa aloittaneita 74 % oli tyttöjä, 84 % poikia. Yli 80 % heistä käytti myös säännöllisemmin. Tinnerin ja lääkkeiden kokeilijoita oli enemmän kuin helsinkiläisissä kouluissa keskimäärin. (Avointen ovien... 1971, 25.)

Nuorisotoimiston reaktio nuorisotalossa suoritettuun kyselyyn [ks. s. 51] oli ilmeisesti vaikeneminen ja ongelman olemassaolon kieltäminen. Tutkimuksen prosenttiluvut laskettiin, mutta niistä ei kirjoitettu minkäänlaista raporttia. Tutkimustulos kuitenkin ilmeisesti aiheutti toimiston asettamien normien jyrkkemisen entisestään ja samaten luultavasti Maunulan nuorisotaloon kohdistuvan valvonnan tiukkenemistä (Avointen ovien... 1971, 25).

Todettiin myös, että "jos ketään aineita nauttineita ei päästettäisi sisään, talo olisi tyhjä". Tutkimus osoitti myös, että "Maunula ei ole yksinäinen, joskin se 60-luvun lopulla on ollut räikein oire kaupungin nuorisopoliittisten toimenpiteiden riittämättömyydestä" (Avointen ovien... 1971, 69). Eräänä päätelmänä tutkimuksessa tuodaan esille, että "Maunulassa eniten nuorisokahvilan tarpeessa olleet nuoret näyttivät tarvitsevan ensisijaisesti asiantuntevaa apua ongelmiinsa, eivätkä niinkään ajanvietettä. Näillä nuorilla oli vaikeuksia kotona, koulussa ja työssä, monet olivat joutuneet eri viranomaisten kanssa tekemisiin" (Avointen ovien... 1971, 70). Tutkimusta lukiessa vaikuttaa siltä, että virastossa ja kentällä työskennelleiden ajatukset eivät olleet samoilla linjoilla. Viraston johto halusi toimintaa "sisäsiesteille" nuorille, ja ongelmaiset olisi hyvä heittää kadulle. Nuorista osa oli niin moniongelmaisia, että normaalien nuorisontyöllistämistoimien vaikutus ei purrut heihin siltä osin kuin oletettiin. Nuorisosiames Heikka Niittynen, joka johti nuorisotoimea, totesi lehtilau-

sunnossa, että nuorisotoimi ei järjestä toimintaa huume- ja muille ongelmanuorille; he kuuluvat sosiaalitoimen hoidettaviksi. (Helsingin Sanomat 23.3.1975; Ilves 1998, 62.)

Työntekijöiden ja viraston välisten näkemuserojen ja jopa ristiriitaisten toiveiden yhteensovittaminen ei vaikuta onnistuneen kovinkaan hyvin: ajatusmaailmat olivat kaukana toisistaan. Herää myös kysymys, oliko ohjaajien ammattitaito sellainen, että heidän toimestaan nuoria voitiin auttaa vaativissa tilanteissa. Vaihtuvuus isäntien ja työntekijöiden joukossa oli suurta, ja sen johdosta pitkäjänteiselle työlle ei voinut olla edellytyksiä.

Joskus menetelmät olivat nykyajasta poikkeavia, eivätkä aina niin humaaneja. Järjestyshäiriöitä ratkaistiin palkkaamalla rotevia ulosheittäjiä. Niittynen totesi Myllypurossa esiintyneistä järjestyshäiriöistä, että nuoret täytyi saada uskomaan, että sisään ei mennä väkisin, ja värväsi illoiksi paikalle huoltopoliisista siviilipukuisia poliiseja. Nämä olivat vankkatekoisia miehiä, ja poikien tulo väkisin sisälle loppui siihen. (Ilves 1998, 60.)

Maunulan nuorisotalolla työskennellyt Taimi Pekkarinen muistelee, että ”Maunu-kerhoon palkattiin poliiseja, jotka olivat ainakin siihen aikaan niin kovakouraisia. Ne otti niskasta kiinni ja heitti jyrkät rappuset alas. Painijoita ja tollasia sinne palkattiin” (Ilves 1998, 60).

Maunulan kärjistynyttä tilannetta joutui paikan päälle rauhoittamaan kerhokeskusten valvoja Heikki Kauppala, jonka mukaan eräät lautakunnan jäsenet uskoivat hänen olevan suoranaisten Taika-Jim:

Kun olin ollut pari-iltaa Maunu-kerhossa, tuli paikalle nuorisoasiamies ja joukko lautakunnan jäseniä. Silloin heti yks lautakunnan jäsen totesi, että ”eihän täällä ole tilanne miksikään muuttunut. Kattokaa tuolla metsässä, me käytiin kattomassa, niin siellä on näitä huumeiden käyttäjiä vaikka kuinka paljon ja juoppoja”. Siihen mä sanoin, että en mä ole luvannut kokonaan Maunulaa hoitaa ja mun tehtävä rajoittuu pelkästään tähän taloon ja siihen, että talossa säilyy ikkunat. (Ilves 1998, 60.)

Nuorisoasiamies Niittynen vei lautakunnan jäsenet paikalle kaksi viikkoa myöhemmin:

Siellä oli parisenkymmentä sellaista röhkivää humalaista tai huumeidenkäyttäjää. Ohjaajat eivät voineet tehdä mitään ja ne ilmoitti, että ne eroaa. Lautakunnan jäsen sanoi: ”No, juujuu me käsittelemme tämän seuraavassa kokouksessa”. Mä sanoin, että sitä ei käsitellä lautakunnassa, että huomenna täällä muuttuu systeemit. Seuraavana päivänä pyysin huoltopoliisista muutaman rotevan kaverin sinne ovimieheksi. (Ilves 1998, 61.)

Tilanne oli melkoinen dilemma: yhtäältä viraston näkökulmasta maine ja imago, järjestys nuorisotaloon, toisaalta työntekijöiden työn tulos ja sen saavuttamattomuus. Näkökannat asian ratkaisemiseksi vaikuttavat olleen toisistaan kovin kaukana.

Kenttäorganisaationsa olemassaolon vuoksi nuorisotoimistolla olisi ehkä kaikista kaupungin elimistä parhaat edellytykset nuorten parissa tehtävään ennaltaehkäisevään ja nuoria auttavaan työhön. Tämän välineistön käyttö edellyttäisi kuitenkin toimiston toimintaperiaatteiden perusteellista tarkistamista. (Avointen ovien... 1971, 74.)

Tutkimuksen toteutus on hyvä ja asiallinen. Historian saatossa tämä on myös todennettu pitkän kenttätöiden kokemuksen omaavien nuoriso-ohjaajien toimesta. Tutkimuksessa todetaan monien ilmaisemien ristiriitaisesti, millainen Maunula oli virkamiesten näkökulmasta, kun tarkastellaan nuoria koskevia ongelmia. Joillakin oli päihteisiin ja koulunkäyntiin liittyviä vaikeuksia, samoin oli niitä, jotka olivat päässeet nuorisokodeista tai vankiloista. (Avointen ovien... 1971, 20.)

Opiskeluaikoinaan apuisäntänä toiminut Lasse Siurala kertoo kokemuksistaan:

Töissä "Lärvähovissa" – vuonna 1971

Lärvähovin alkuvaiheet olivat varsin myrskyisät. Perustamisen (1966) jälkeen siellä on isäntää puukotettu (1968), viiden ensimmäisen vuoden aikana talon johto (isäntä) vaihtui kymmenen kertaa, otteita kovennettiin palkkaamalla kolmen nuoriso-ohjaajan rinnalle 2–3 poliisia (1969–1970) ja alkuvuonna 1971 Vallilan poliisipiiri kävi viikoittain tyhjentämässä nuorisotalon. Huipennus oli maaliskuun 5. päivä, jolloin paikalle tarvittiin 17 poliisia ja näyttävästi kalustoa asiakkaiden ulosheittämiseen!

Tässä vaiheessa astuin itse kuvaan. Osallistuin tuolloin Helsingin yliopiston sosiologian harjoituskursin nuorisopoliittiseen ryhmään, jota veti suomalaisen nuorisotutkimuksen "Grand Old Lady" Ritva Aalto. Nuorisotoimisto, joka alkoi asiassa jo olla neuvottomana, otti ryhmään yhteyttä, ja sovittiin tutkimuksen suorittamisesta sekä siitä, että joukko opiskelijoita osallistuisi silloin toistaiseksi suljetun nuorisotalon toimintaan. Toiminkin kahden kuukauden ajan Lärvähovin apuisäntänä muutaman opiskelijakollegani sekä nuorisotoimiston nimeämän henkilön kanssa.

Kieltämättä päihdeongelmat, erityisesti huumeiden käyttö, oli nutan kävijöiden keskuudessa varsin yleistä. Tämä liittyi myös siihen, että tuolloin alueella liikkuvat ahkerasti myös huumeiden myyjät. Myyjäorganisaation pomo, jonka näyttävän valkoisen mersun muistan hyvin, oli myös aktiivinen nuorisotalokävijä. Päähteiden vaikutuksen alaisena tultiin myös sisään. Tuolloin nuorisotoimisto otti asiaan tiukan linjan: taloon ei tulla päihtyneenä. Asiasta ei kuitenkaan päästy nuorten kanssa yhteisymmärrykseen, jolloin talolle rekrytoitiin poliiseja ja painijoita vahtimestareiksi ja ulosheittäjiksi. Kovat otteet eivät kuitenkaan (tuolloinkaan) tepsineet: ristiriita työntekijöiden ja nuorten välillä kärjistyi ja tilanne niistäytyi alussa kuvatulla tavalla täysin nuorisotoimiston käsistä.

Tutkimus (Avointen ovien nuorisotyön ongelmista Helsingin kaupungissa, Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia n:o 168) lähti tarkastelemaan syntynyttä tilannetta myös nuorisotyöorganisaation sisäisenä ongelmana. Mistä johtui, että Lärvän henkilökunnan nuorisotyöllinen ja psykologinen asiantuntemus korvattiin maaseudulta tulleilla kouluttamattomilla, alati vaihtuvilla työntekijöillä, poliiseilla ja painijoilla? Tutkijoiden mukaan nuorisotoimistossa tieto kulki huonosti alhaalta ylös ja hallintotapa oli keskittynyt ja autoritääriäinen. Nuorisotoimiston johdolle ei muodostunut realistista kuvaa Maunulan nuorison ja nuorisotalon ongelmista, ja oletettua ongelmaa ("yksi jengi ei määrää, mitä me teemme") pyrittiin ratkomaan kovin ottein. Myöskään nuorten itsensä ääni ei toimistoon kantautunut. Ei ollut nuoria edustavia elimiä: "nuorten johtokuntaa ei uskallettu koota, koska pahimpien huumausainekauppiaiden pelättiin voittavan vaalit".

Minkä taakseen jättää, sen edestään löytää. Nyt kun olen saanut tuon 35 vuotta sitten kritisoimani organisaation johtooni, kuulen edelleen, että tieto ei Nuorisoasiainkeskuksessa kulje riittävästi, varsinkaan alhaalta ylös, ja johto valuttaa liikaa strategioita ja uusia tehtäviä nuoriso-ohjaajien niskaan. Kieltämättä samoja pulmia, mutta ehkä aivan noin huonossa jamassa tiedon kulun ja henkilökunnan kuulemisen suhteen ei enää olla. Ja kyllä elämä nykyisellä Maunulan nuorisotalolla on rauhallisempaa ja nuoria osallistavampaa kuin vuonna 1971.



Maunulan nuoria ja tutkijoita v. 1971. Oikealla Lärvähovin apuisäntä, nykyinen nuorisotoimenjohtaja Lasse Siurala. (Lähde: Nuorisoasiainkeskuksen kuva-arkisto, lahjoittanut Stig B. Sundholm.)

Nuorisotyön kohtalaisen pitkällä kokemuksella allekirjoittanut uskaltaa todeta, että työntekijöiden ammattitaito on lisääntynyt ja työskentelyolosuhteet muuttuneet parempaan suuntaan. Toki moni asia on kovin tuttu vielä nykyisinkin. Työntekijöiden vaihtuvuus on vaikeuttanut jo 1960-luvun lopulta toimintaa niin Maunulassa kuin muuallakin. Vaihtuvuus on ollut jatkuva, vuosikymmeniä vaivannut yleinen ongelma nuorisotyötä tekevien ammattilaisten keskuudessa. Se on vaikeuttanut pitkäjänteisen kasvatustyön toteuttamista Helsingin kaupungin nuorisotoimessa. Ongelma on vaivannut läpi sen historian – aina näihin päiviin saakka. (Ilves 1998, 59.)

3.10. Nuorisotalon värikäs ja vauhdikas alkutaival

Maunula kasvoi rakentamisensa jälkeen nopeasti, lapsiperheitä ja nuoria oli paljon. Aina ei voitu välttää erinäisiltä hankaluuksilta, joita nuoret aiheuttivat niin nuorisotalolla kuin takapihoillakin. Osa nuorista käytti huumeita, ja käyttö leimasi nuorisotalon imagoa. Myös talolla tapahtuva toiminta kärsi. Kukaan ei ollut tyytyväinen taloon isketystä leimasta.

Nuorisotalon perustamisen jälkeiset vuodet osuivat maamme ensimmäiseen huumeaaltoon. Hippimeininki rantautui Suomeen Amerikasta; rock, rauha, rakkaus ja pilvi olivat eräitä aikakauden nuorison suosimia tunnusmerkkejä. Aatteen lieveilmiöiltä ei valitettavasti välttynyt Maunulan nuorisotalokaan, vaan paikasta muodostui eräs helsinkiläisten huumeidenkäyttäjien merkittävimpiä pisteitä. Huumeepoliisin mukaan Maunula tulee esille eräänä niistä alueista, joissa huumeongelmaa esiintyi. Maunulaa pidettiin Bio Bion aukion (Perunatorin), Herttoniemen ja Vallilan jälkeen yhtenä ongelmallisimmista paikoista. Lisäksi Vanhan kirkon puisto (Ruttopuisto) oli paikka, jossa huumeiden käyttäjät oleskelivat. Poliisissa toimi huumeryhmä, jonka päällikkönä ja johtajana toimi Maunulassa

asunut Torsti Koskinen. Hän oli tuolloin legendaarinen poliisi alallaan, mitä kuvaa vahvasti entises-
tään pitkäaikainen työ huume poliisissa.

Huumausaineita myytiin baareissa ja asunnoissa – toisinaan myyntipaikkana mainitaan myös Mau-
nulan nuorisotalon seutu. Vuonna 1970 lähiön nuorista noin 50 joutui poliisin kirjoihin jonkinastei-
sestä huumausainerikoksesta. Vuosikymmenen alussa alueella oli todettu olleen muutama kymmenen
narkomaania. Nuorissa oli myös kokeilijoita, jotka elivät aivan ”tavallista” elämää.

Nuoriso-ohjaajien ja nuorten välit joutuivat tuolloin, 1960–1970-lukujen vaihteessa, kovalle koe-
tukselle, ja niitä myös testattiin ajoittain. Työ oli tästä johtuen raskasta, ja henkilökunnan vaihtu-
vuus suurta. Henkilökunnan osittain heikon ammatillisen osaamisen tasosta muodostui eräänlainen
oravanpyörä, koska nuorten asettamat haasteet olivat liian vaativia ammattitaitoihin nähden.
Apuisännät vaihtuivat tiuhaan ensimmäisten vuosien aikana, eikä isäntienkään paikka ollut kovin
vakaa: vuosien 1966–1971 aikana heidän mainitaan vaihtuneen kymmenen kertaa. Vauhti oli siis
keskimäärin kaksi isäntää vuotta kohden.

Pekka Palttila toimi isäntänä Maunulan nuorisotalolla vuosina 1972–1976. Tehtävään hän tuli huolto-
poliisista, josta Torsti Sannamo ja Nita Sannamo olivat hänet pestiin houkutelleet. Aikaa hän kuvaa
raskaaksi, mutta toisaalta antoisaksi; ainakin työpäivät olivat erilaisia, eikä aina tiennyt mitä päivän
aikana tulisi tapahtumaan. Huumeongelmat olivat nuorisotalolla kovasti pinnalla, ja Palttila tuokin
esille, että 150 kävijästä huumeita käytti noin 50 nuorta: noin kolmannes. Palttilan toimenkuvaksi
muodostuikin pääasiassa pitää pahimmat ”huumehörhöt” ulkona nuorisotalolta. Toisaalta piti yrit-
tää järjestää toimintaa niille nuorille, jotka eivät olleet vielä jääneet koukkuun ja olivat toiminnan
suhteen positiivisempia ja urheilullisempia. Nuorisotalolla käytiin ikään kuin ”hyvien ja pahojen
välistä taistelua, jossa pyrittiin pelastamaan hyviä sieluja pahan ikeestä” (Pekka Palttilan haastattelu
31.8.2006).

Eräs nuorisotalon kävijä kuvaa nuorisotalon henkeä seuraavasti:

*En tiedä onko näistä tiedoista apua, toivotaan. Niistä tarinoiden kertomisista voidaan unohtaa jok-
seenkin kokonaan, sillä ne eivät kestä päivänvaloa oikeastaan mitkään. Oltiin me niin kamalia, jos
näin aikuisiässä ajattelee. Silloinhan me oltiin tietenkin aivan normaalisti käyttäytyviä.*

*Melkein aina jotenkin sekaisin, niin kuin kaikilla Maunulassa oli tapana olla. Sen saa todeta siitä,
kuinka monta meitä on vielä elossa. Säästyäkseen kaikenlaiselta pahalta oli muutettava pois, sillä se
ainakin pelasti meidän elämän. Nykyään pidämme itseämme jokseenkin normaaleina, jos nyt sellaisia
yleensäkin on olemassa. Niin moni kuoli, joko toisen käden kautta tai muusta epämiellyttävästä syystä.
Ei tainnut olla päivääkään, ettemme olisi olleet toisessa kodissamme, Lärvässä, käyneet. Ei sellaista
ilmaa ole vielä keksittykään, jossa ei olisi voinut ohuissakin tamineissa kuljeksia. Me vähän vanhem-
mat oleskeltiin paljonkin alakerrassa, ja nämä 1950-luvun loppupuolella ja 1960-luvun alkupuoliskolla
syntyneet viihtyivät keskenään nuorisotalon yläkerrassa.*

*Mä olen sen verran vanhempi, että oleilin jo talolla vanhempien ikäisten ollessa siellä. Huijasin tie-
tenkin Taimia [Taimi Pekkarinen, nuorisotalon työntekijä], että olen jo 15, sillä se oli ikäraja silloin
nuorisotalolle. Kaverini oli usein hoitamassa kahvilan puolta ja opasti ja ohjasi kuvaamataittoa kaikille
halukkaille.*

*Nuorisotalo oli siitä tosi suvaitsevainen paikka, ettei yleensäkiin ketään käännetty ovelta, vaikka
olisi ollut missä kunnossa hyvänsä. Onhan se parempi, kun nuori on jotenkin kontrollissa ja voi hänen*

tilaansa seurata. Ei sitä kukaan olisi pystynyt jossakin metsässä näkemään. Vainajia olisi voinut tulla enemmänkin. No elämä menee niin kuin sen kuuluukin mennä, jos haluat tietää enemmän niin voitaa yhteyttä. Saatan muistaa jotakin säädyllistä. (Anonyymiksi jättäytyvän haastattelu.)

Edellä olevasta tarinasta saa kuvan siitä, kuinka merkittävä paikka nuorisotalo oli Maunulan nuorille. Se muodosti olohuoneen ja paikan, jossa kohdata muita nuoria. Sinne pyrittiin – vaikka sitten hie-man totuutta muunnellen. Vaikka siellä tapahtuikin jos jonkinmoista, niin oli jokin paikka, jossa oli aikuisia, lämpöä ja turvallisuutta.

Nuorten levottomuuden voi laskea varovaisestikin arvioiden vaikuttaneen kaikkeen pitkäjänteiseen työskentelyyn niin nuorisotalossa, toiminnan suunnittelussa, työnjohdollisissa kysymyksissä kuin suhteissa nuoriin. Vaihtuvuudesta johtuen voi todeta, etteivät talon isäntien ja työntekijöiden onnistumisen edellytyksetkään olleet kovin kummoiset. Kyseiset lähtökohdat vaikuttivat merkittävästi työn laatuun, ja tässä toimintaympäristössä astui esiin viraston rooli. Vastakkainasetteluilta ei voinut välttyä – syytelyä ja sormella osoittamista ilmeni aika ajoin, kumpaankin suuntaan.

Nuorisotalon arkipäivässä virkavallan käynnit ja kohtaamiset eivät olleet harvinaisia. Poliisit ja nuoret ottivat toisinaan yhteen, ja siksi virkavalta olikin nuorisotalolla usein nähty vieras. Kun maaliskuun 5. päivänä vuonna 1971 poliisit tyhjänsivät nuorisotalon, operaatioon osallistui kaikkiaan 17 poliisia. Kevättalvella 1971 lehdistössä kirjoiteltiin aktiivisesti Maunulan nuorisotalon tapahtumista. Asiat olivat riistäytyneet käsistä, ja meno oli sen mukaista niin talolla kuin koko lähiössäkkin.

Helsingin nuorisotoimiston ratkaisu:

Nuorisokerhot kuriin poliisien voimalla

Helsingin Sanomat 16.10.1971, 10

Nuoret tutkivat itse päihteiden käyttöä

koska virallisesti ongelmaa ei ole

Helsingin Sanomat 23.3.1975

Paahtokylkeä, kotletteja, kannabista. . .

Huumekomisariokin kuului ”hasiskaupan” asiakkaisiin

Helsingin Sanomat 5.10.1983

Yliopiston sosiologian laitoksen tutkijaryhmän tekemä tutkimus (1971) oli lopulta niin tulenarka sisällöltään, että se julistettiin salaiseksi. Viraston johto ei voinut hyväksyä kaikkia esille tulleita johtopäätöksiä. Vika löytyi, kuten pääsääntöisesti, nuorisotalossa työskentelevistä. Todelliset toimenpiteet taisivat jäädä tekemättä, mutta elämä kuitenkin jatkui lähiössä myrskyisenä, huumeiden ja myrkkujen keskellä. Tosiasioiden tunnustaminen on toisinaan varsin vaikeaa. Yliopiston tutkimuksella saattoi olla vaikutusta siihen, että vuonna 1975 nuorisolautakunta eväsi Maunu-ryhmän tekemän tutkimusesityksen. (Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 1975, 2.)

Ei lähiö aivan huumeettomaksi ole myöhemminkään muuttunut. Eräs tarina kertoo, että joku olisi myynyt pihvin välissä pilveä paikallisen kaupan lihatiskiltä. Tarinasta oli juttu Helsingin Sanomissa lokakuussa vuonna 1983, joten huumeinen aika lähiössä jatkui myöhemminkin, vaikka ei niin suurella voimalla.

Nuorisotalolla 1970-luvun lopulla tehdyn nuohouksen yhteydessä ilmastointikanavista löytyi merkkejä nuorisotalon huumeikaudelta. Saaliina oli tyhjiä yskänlääkepulloja, lääkepakkauksia ja huumeruiskuja, joita oli aikanaan piilotettu kyseisiin kanaviin.

3.11. Taistoon syrjäytymisuhkaa vastaan

Nuorisotalon isäntä Pekka Palttila kuvaili huumeiden tuomia haasteita tekemässäni haastattelussa:

Huumeaallon ollessa pahimmillaan oli huumeisiin suhtautuminen laajasti myönteistä. Tätä tapahtui myös monien aikakauden julkkistenkin taholta. Pekka ryhtyi taistelemaan huumeita vastaan ja käytti välineenä nuorisotyötä. Tuo jakso kesti noin puolitoista vuotta. Huumejengin kanssa pidettiin yöistuntoja, kun heitä yritettiin vieroittaa aineista. Toimintamuotoina järjestettiin huumeiden vastaisia viikkoja ja paneelikeskusteluja. Lisäksi huumenuoria vietiin pois Helsingistä. Heille pidettiin internaatteja, joissa pyrkimyksenä vieroittaa heitä huumeista ja tehdä heidän hyväkseen jotain – vaikka tehtävä vaikuttikin ensi alkuun mahdottomalta.

Eräinä pahimpina aikoina Pekka Palttila mainitsee olleen työssään henkisesti aivan loppu. Tilanteeseen tuli tuolloin toinen Pekka [Nummela] ehdottamaan, josko hän tarvitsee ruumisarkkua. Olikohan Nummelan Pekka havainnut, että Palttila oli siihen valmis? Nummelan Pekka teki tuolloin yhteistyötä Maunulan nuorisotalon työntekijöiden kanssa. Tämä tarina kehkeytyi, kun Pekka Nummela oli jostain kehittänyt ruumisarkun ja esitteli sitä Palttilan Pekalle ja Pekat miettivät, mitä sillä voisi tehdä.

Miesten ideoinnista ja pohdinnasta arkun ympärillä kehittyi näytelmä tai performanssi, joka sitten jalostui lopulliseksi teokseksi. Käsikirjoitus oli seuraava: Jostain hankittiin kuolleiden narkomaanien nimet ja ne listattiin lappuun. Näyttelijät pitivät lappua kädessään ja seisivat pimennetyllä näyttämöllä. Nuorisotalolla normaalisti soiva musiikki oli laitettu pois. Arkku tuotiin alakerrasta ylös salin näyttämölle. Salin valot oli sammutettu ja jokaisella näyttelijällä oli kädessään kynttilät antamassa valoa ja luomassa tilaisuuteen oman tunnelman. Taustalla soiva musiikki taisi olla Bachia. Kun arkku oli tuotu paikalle, piti papinpukuun sonnustautunut Pekka Nummela sitten muistopuheen kuolleiden narkomaanien muistolle. Tilaisuus oli järjestetty Helsingissä aineisiin kuolleiden muistoksi. Lisäksi tilanteeseen toi omaa realismia ja tunnetta erään nuorisotalon nuoren kuolema.

Nuoret eivät olleet tietoisia tapahtuman kulusta ennakoon, ja siksi sen voisi todeta olleen shokkihoitoa. Nuoret ottivat tilaisuuden vastaan tunteella, ja sen vaikutukset olivat suuret. Luultavasti ohjaajien tavoitteena olikin saada nuoret ajattelemaan huumeiden vaaroja ja kaikkia niiden aiheuttamia kielteisiä seikkoja. Isäntä Pekka Palttila totesi tunnetason nousseen niin korkealle, ettei oikein ollut

varma miten tilanne lopulta päättyy – sekoavatko nuoret, ja miten tilanne sitten hoidetaan. Tilanne ei kuitenkaan päässyt riistäytymään liikaa käsistä, ja nuoret poistuivat lopulta nuorisotalolta itkien koteihinsa. Tässä vaiheessa voidaan tunnustaa seuraava asia: Pekka Nummela oli tilanteessa aidossa papinpuvussa. Hän oli ammatiltaan Oulunkylän nuorisopappi, joten hän hallitsi tilaisuuden muistopuheen ja seremoniat varmasti papin ammatin tuomalla kokemuksella. Ammattihenkilön läsnäolo toi luultavasti tilanteeseen aidon ja vakuuttavan tunnelman, joten nuorten tunnetason määrä ei täten ollut mikään ihme.

Seuraavana viikonloppuna nuoret tulivat talolle kännissä, mutta huumeet ja muut aineet olivat jääneet pois. Oliko shokkihoito sittenkin purrut? Toisaalta voidaan kysyä, miten pitkäkestoista näytelmän vaikutus todellisuudessa oli.

Pekka Nummela oli nuorisopastorina oivaltanut, että huumeisiin sortuneet nuoret seurakuntalaiset tarvitsivat apua. Hänen asenteensa oli myönteinen ja hän halusi auttaa nuoria. Kysymys oli elämästä ja kuolemasta. Nummelan esimiehet ja seurakunnan päättäjät eivät olleet samaa mieltä Nummelan kanssa siitä, miten huumenuoriin panostamisen kanssa toimittiin: se ei aina miellyttänyt johtoa. Seurakunnan kerhot olivat kohtalaisen kesyjä verrattuna siihen työhön, jota nuorisotalolla tehtiin 1970-luvun alkupuolella huumenuorten parissa.

Pekka Palttila toi esille, että huumeita käyttäneillä ja siitä luopumaan pyrkineillä nuorilla oli AA-kerhon tapaisia pienryhmiä. Näihin ryhmiin kuului yhteensä noin viisitoista nuorta. Heille järjestettiin huumeidenvieroitusleirejä. Leirejä pidettiin muun muassa Sipoossa, ja ne kestivät noin kaksi viikkoa kerrallaan. Istuntojen vetäjänä ja ohjaajana toimi Pekka Nummela. Nuorten kanssa pidettiin terapiaistuntoja ja keskusteluja, joihin osallistuivat nuoret ja ohjaajat yhdessä. Samoin Miehikkälässä olivat jo kuivilla olleet tekemässä maatöitä, josta työstä saivat palkkaa. Niistä entisistä narkomaaneista, jotka ovat selviytyneet tuosta ajasta hengissä, on osa tehnyt ja tekee katutyötä Helsingissä, muun muassa Kalliossa. Kuitenkin 70-luvun alun huumeekoukussa olleiden nuorten osalta tilastot näyttävät karulta; useiden kymmenien maallinen vaellus loppui kesken nuoren elämän. (Pekka Palttilan haastattelusta 31.8.2006 muotoillut Risto Sutinen.)

3.12. Varastava nuori joskus omilleen reilu

Maunulan Yhteiskoululle oli järjestetty seminaari huumeista. Paneeliin oli saatu asiantuntijoiksi muun muassa Juhani Idänpää-Heikkilä ja Ilkka Taipale. Mukaan oli kutsuttu myös Pekka Palttila nuorisotalon isäntänä ja edustajana. Tilaisuuden järjestäjällä oli rahoitus kunnossa, ja seminaarin panelisteille maksettiin palkkiot. Panelisteille maksettu korvaus oli huomattava, kun sitä vertasi isännän saamaan palkkaan. Tekninen sihteeri otti panelistit jonoon, ja joku edellä kulkenut päätti luovuttaa oman palkkionsa yhdistykselle, hyvään tarkoitukseen. Pekka tuli perässä ja teki samoin kuin edellä kulkenut: jätti korvauksen järjestölle.

Pekan palkka oli varmastikin muiden asiantuntijoiden saamiin palkkoihin nähden huomattavasti vaatimattomampi, mikä antoi paneelipalkkion luovuttamiselle erityistä painoarvoa. Hakiessaan takiaan narikasta Pekka huomasi, että hänen mokkanahkainen takkinsa oli hävinnyt. Tämän seurauksena Pekka kääntyi takaisin ja menikin kuittaamaan paneelipalkkionsa. Tekninen sihteeri oli hieman ihmeissään, kun Pekka selitti, että hänen kallis takkinsa oli varastettu. Tämän hän kertoi olevan syynä siihen, että hän pyörsi aikaisemman valintansa ja tuli kuittaamaan panelisteille maksettavan palkkion.

Seuraavana päivänä Pekka ilmoitti nuorisotalolla, miten hänelle oli käynyt: nahkatakki oli varastettu yhteiskoululla. Ilmoituksen johdosta takki yllättäen palautettiin. Koko episodi oli selitettävissä sillä, ettei takkivaras tiennyt, että takin omisti juuri Pekka. Varkaan henkilöys jäi arvoitukseksi. Joidenkin nuorten toimesta Pekalle kerrottiin, että tapahtuma oli varsinainen huti: "Ei meidän ollut tarkoitus sinun takkiasi varastaa – tuli valintavirhe." Näin reiluja nuoret olivat ajoittain ohjaajia kohtaan. (Pekka Paltilan haastattelusta 31.8.2006 muotoillut Risto Sutinen.)

3.13. Jengien välistä kähinää

Maunulan lähiössä toimi useita jengejä 1950-luvulla. Maunulan jengi oli maan – tai vähintäänkin Helsingin leveysasteen – kuuluisimpia. 1950-luvun henkeen kuului ajattelutapa, että on kivaa tappella ja näin näyttää lähiön nuorison voimaa muiden Helsingin lähiöiden ja kantakaupungin nuorille. Tappelut käytiin useimmiten muiden kaupunginosien, esimerkiksi Haagan ja Sörkan, nuorison välillä. Eräitä kohtaamisia käytiin Oulunkylässä sijainneen tanssilavan liepeillä, ja haagalaiset kohdattiin Haagan ja Maunulan välisellä Pirkkolan suoralla. Joskus liikenne pysäytettiin keskellä päivää, ja jengit ottivat sitten yhteen. 50-luvulla oli tappelijoiden keskuudessa itseksi paremmin hallinnassa kuin nykyään: jos joku sattui joutumaan tappelun seurauksena maahan, häntä ei enää potkittu.

Erään ikävän muiston haastateltava Kari Ormo kertoo seuraavasti:

Kun lähdimme veljeni kanssa erään meillä käyneen omenavarkaan perään, niin siinä kun juoksimme voron kiinni, se tempaisi puukolla veljeäni kaulaan. Veljellä oli hengenlähtö siinä tilanteessa kovin pie-nestä kiinni, sillä jos haava olisi ollut hieman syvempi, niin vaara vuotaa kuiviin ennen avun saamista olisi ollut erittäin suuri. Onneksi paikalle sattui taksi, ja puukoniskun saanut veljeni saatiin sairaalaan hoitoon. (Kari Ormon haastattelu 26.10.2007.)

Alueen poikien kehittämistä hurjista tempauksista eivät muuttakaan jääneet rauhaan. Muuntajaan saatettiin aiheuttaa metaliputkella oikosulku, jolloin lähiön katuvalot pimenivät. Tästä aukesi mahdollisuus tehdä vaikka jotain kolttosia. (Kari Ormon haastattelu 26.10.2007.)

Maunulan asukas Jaakko Pitkänen tuo esille, että Puu-Maunulan ja saman kadun varrella poliisien ja rautatieläisten taloissa asuvien poikien välillä käytiin pitkään kivisotia. Syyt sotimiseen eivät olleet aina sotijoilla itselläkään tiedossa, mutta epäillään, että jokin status tai sosiaalinen asema olisi synynä kahinointiin. Toisaalta kerrostalojen lapset eivät halunneet leikkiä puutalojen lasten kanssa. Kerrostaloissa asui paljon lapsia, ja he muodostivat omat jenginsä, johon muut eivät millään päässeet mukaan. (Jaakko Pitkäsen haastattelu 19.6.2006.)

Jos jengien väliset tappelut olivat nuorten suosiossa 1940–1950 syntyneillä ikäluokilla, ei niistä päästy irti edes 1970–80-lukujen taitteeseen tullessa. Tuolloin keskinäisiä tappeluja kävivät viikonloppuisin Maunulan ja Länsi-Pakilan nuoret. Pakilan bussi 66 ja Torpparinmäen bussi 67 kulkivat Pakilan nuorten onnettomuudeksi Maunulan läpi, ja näin saa-



Uusi Suomi 12.3.1966

tiin otteluita aikaiseksi useinkin. Asiantila häiritsi jopa paikalliseen perus- ja yhteiskouluun hakeutumista, sillä ”Pakilan ja Maunulan nuorison kahinointi murensi pakilalaisten luottamusta Maunulassa sijaitsevaan kouluun” (Maunulan Yhteiskoulu 90 vuotta, 20).

Tappeluja järjestämällä järjestettiin. Maunulassa vallitsi omanlaisensa henki, jota kuvaa eräänlainen nurkkapatrioottisuus ja ylpeys maunulalaisuudesta. Tämä ilmeni laajasti nuorten kohdalla. 1970-luvulla Maunulan nuorilla oli oma kerhopaita, jonka logossa oli teksti *City of Harlem*. Teksti kuvasi ja vahvisti hyvin maunulalaisnuorten tunnetta omasta elinympäristöstään. Tätä identiteettiä puolustettiin ajoittain nyrkein ja sen tuomalla maineella kuljettiin muuallakin Helsingissä.

Jollei naapuruston nuorista löytynyt vastusta, saatettiin lähteä keskustaan, ja usein sitten tapeltiin siellä. Osa liittoutui milloin kenenkin kanssa, mutta taisteluissa välttyttiin kuitenkin pahemmilta vaurioilta. Nuoremmat, 1970-luvun alussa syntyneet pojat, olivat liittoutuneet pääosin Koskelan poikien kanssa, ja kävivät heidän kanssaan kaupungilla haastamassa riitaa. Maunulan ”pikkujengiläiset” olivat Koskelan isompien poikien eräänlainen hang-around-porukka. Hang-around-porukalla tarkoitetaan tässä yhteydessä niiden maunulalaisten nuorten poikien ryhmää, joka kulki Koskelan poikien perässä ja kaikin tavoin säästi isompien nuorukaisten toimintaa.

Ulkopuolisten ei ollut hyvä tulla Maunulan nuorisotalolla pidettyihin tapahtumiin. Usein oli riidanhaastaja vastassa, ja seurauksena oli pääsääntöisesti se, että ulkopuolisia pyrittiin rökittämään. Eräskin kotkalaisten vierailu talolla päättyi tappeluun ja kaaokseen. Laajasalolaisten vierailusta nuorisotalolla järjestettyyn bändi-iltaan seurasi se, että joku sikäläinen sai paikalliselta nuorelta päihinsä. Iso-Roobertinkadun Rööperikerholle suuntautunut vierailu oli eräs voimien näytön paikka; vaikka maunulalaisilla oli tilaisuudessa mukana omia järjestysmiehiä, tappelu oli tosiasia. Omien välillä ei tappeluja käyty, sillä ryhmähenki oli lähiössä hyvä, ja se piti tiukissakin paikoissa. Erään poikkeuksen muodosti toimintakaudellani Kouvolaan tehty retki, jolla oli pientä keskinäistä kähinää eräiden veljesten välillä, mutta asia hoidettiin kuntoon nuorten miesten kesken.

Helsingissä nuoret olivat jengiytyneet laajasti vuosina 1978–1982. Jengejä oli ympäri kaupunkia, ja lehdet kirjoittivat niiden toiminnasta jatkuvasti. Nuorisotoimessa tehtiin asiasta johtuen kenttäkartoitus, jossa työntekijät kiersivät pitkin kaupunkia havainnoimassa nuorten toimia. Tehdystä kenttätöystä virasto julkaisi raportin *Jengikartoitus syksyllä 1980* (Vesikansa 1980).

3.14. Mitä muualla puuhailtiin?

Rautatieasemasta tuli 1980-luvulla helsinkiläisten ja hieman kauempaakin saapuvien nuorten kokoontumispaikka. Aseman aulassa velloi tiiviinä joukkona useita satoja – jopa tuhat – nuorta perjantai- ja lauantai-iltaisin. Asemalla tavattiin kavereita ja harrastettiin, mitä mieleen juolahti. Toisinaan lähdettiin jonnekin jatkoille. Poliisi ja VR:n henkilöstö valvoivat nuorten touhuja, minkä pystyivät. Aseman tiloihin ja sen ympäristöön syntyikin 80-luvulla omalla tavallaan Suomen suurin nuorisotalo.

Keväällä lumien sulettua alkoi kesäaika, joka oli ”kuivempi tai kosteampi” – riippuen kulloisestakin rahatilanteesta. Jos nuoret eivät tuolloin päässeet tai malttaneet lähteä kaupunkiin asti, kokoontuminen tapahtui Patterinmäellä, jossa on I maailmansodan linnoitusrakennelma.

”Patsku” oli nuorten, ja joskus vähän vanhempienkin nuorten, suosittu kokoontumispaikka. Siellä naukkailtiin keppanaa eli keskaria ja muita juomia. Kun juomat oli juotu, saattoi joku vielä keksiä, että ”nyt mennään kokeilemaan, jos nuorisotalon ovi aukeaisi”. Eipä vaan auennut eikä sisälle pääs-

syt. Ohjaajat, ne julmetut, olivat tiukkoina ovella vastassa. Joidenkin kohdalla oli havaittavissa kunnioitusta: kun oltiin jurrissa, ei tultu edes yrittämään sisäänpääsyä. Se oli ohjaajien mielestä erinomainen asia.

Patterinmäki oli nuorten vapaa-ajanviettopaikka jo ennen nuorisotalon valmistumista. Maunulan nuoriso vietti siellä aikaansa, kun muita paikkoja ei ollut tarjolla. Kirka Babitzinin elämäkerrassa *Enimmäkseen Kirkasta* (1999) kerrotaan, että öisin ja päivisin kivuttiin Maunulan korkeimmalle paikalle ja siellä kuunneltiin radio Luxemburgia ja radio Londonia. (Babitzin & Kinnunen 1999, 51.) Kirka mainitsee, että vuonna 1962 oli Patterinmäellä runsaasti Maunulan nuoria koolla. Mukana oli niin mimmejä kuin jätkiä. Yhtenä iltana joku oli tuonut Kirkalle kitaran ja kehottanut laulamaan. Se juttu vedettiin nauhalle. (Babitzin & Kinnunen 1999, 57.) Edellä mainittu taisi olla Kirkan ensimmäinen esiintyminen, ja se tapahtui Patskulla.

Paikkaa käyttivät myös nuorisotalon ensimmäiset kävijät vauhdin ottamiseen. Eräs tapahtuma alkoi kyseiseltä paikalta, josta anonyymiksi jättäytyvä Lärvän-kävijä kertoo seuraavasti:

Tapahtui 13. heinäkuuta vuonna 1968

Tarina kertoo Lärvän ensimmäisten vuosien nuoresta kävijästä. Hänestä oli tullut nuorisotalon rakentamisen jälkeen sen ensimmäisiä jäseniä. Nuorisotalolla hän vietti vapaa-aikaansa muiden paikallisten nuorten kanssa. Nuorten ryhmä, johon hän kuului, oli tuolloin mukana nuorisotalon toiminnassa aktiivisesti.

Henkilö, jota kutsuttakoon vaikka Kariksi, oli saanut suoritettua asepalveluksen vapaaehtoisena vuonna 1968 ja päässyt armeijasta ennen tapahtumaa. Palveluspaikkana oli ollut laivasto, josta pääsi siviiliin normaalia lyhyemmällä palvelusajalla, koska valtion säästötoimista johtuen palvelusaikaa oli lyhennetty kuukaudella.

Vuoden 1968 kesä kuitenkin muodostui Maunulan nuorisotalolla käyneelle nuorelle kohtalokkaaksi. Nuorisotalon nuoret olivat päättäneet lähteä yhdessä konserttiin, ja alkuvauhtia haettiin Patterinmäeltä, eli tuttavallisesti Patskulta. Nuoret nauttivat siellä viiniä pohjiksi ja lähtivät sen jälkeen kohden Kalliota ja sieltä Mustikkamaalle. Konsertissa soitti Maunulan jengille tuttu rockbändi, joten nuoret halusivat nähdä suosikkinsa. He halusivat kokea filikset, joita tämä Maunulassakin harjoitellut bändi tarjosi aikansa nuorille sekä faneille.

Kari oli mukana porukassa, mutta Kurvin seutuvilla hän jostain syystä jäi joukosta. Syynä oli viinin aiheuttama väsymys ja siitä johtuen ryhmästä erkaantuminen. Hän oli kertonut muille nuorille tulevansa perässä ja kehottanut muita menemään edellä konserttipaikalle. Sitten tuli vaihe, jota ei kukaan ole tähän päivään mennessä selvittänyt. Seuraavaksi poika löydettiin [Sörnäisten] Kaasulaitoksen kohdalta sillan alapuolelta. Sieltä hänet kiidätettiin sairaalaan. Hänellä ei ole tapahtumasta kuin hämärä mielikuvia. Tapahtuman seuraukset olivat vakavat: Karin kohtalona oli alaraajojen halvaantuminen.

Kari kertoi minulle, että oli mahdollisesti kohdannut jonkun aggressiivisen joukon ja että he olisivat heittäneet hänet sillalta alas. Hänellä oli hämärä kuva jostain kahinasta joidenkin tyyppien kanssa. Samoihin aikoihin oli seudulla tapahtunut puukotus. Sekin on jäänyt arvoitukseksi, oliko se saman sakin tekemä. Eräs olettamuksista onkin, että tekijät eivät olleet liian humalan takia päässeet Mustikkamaalle konserttiin. Turhauma olisi sitten purkautunut mielettömällä väkivallalla.

Kuitenkin elämä jatkui, ja Kari osoitti muuttuneessa tilanteessa taistelija-luonteensa. Uuteen tilanteeseen oli ajoittain vaikea sopeutua. Sopeutumisvaikeudet oli ymmärrettävä asia, joka tuli esille uudessa

tilanteessa. Henkinen kestävyys joutui erittäin suurelle koetukselle. Osa kavereista otti etäisyyttä ja jäi pois kavერიpiiristä tapahtuman jälkeen. Tuntuu siltä, että tilanteen muutos oli niin suuri, ettei joidenkin kavereiden ystävyys tai kaverveus riittänyt uudessa tilanteessa.

Edellä mainitut asiat ovat varmaan kaikessa vakavassa sairastumisessa tai elämänmuutoksessa samantyyppiset. Jokainen samaan tilanteeseen ajautunut joutuu tekemään päätöksen: joko taistelen tai luovutan. Kari oli nuorena miehenä menettänyt jotain sellaista, jota ei saa takaisin. Silti hän valitsi taistelijan tien ja taisteli elämässään eteenpäin. Sopeutumista helpotti käyttöön saatu auto; se mahdollisti muutakin kuin jäämisen kotiin. Auton avulla sai liikkua laajemmalla alueella ja tavata kavereita.

Kari pääsi Strömberg Oy:lle töihin vuonna 1972, ja siitä lukien on hänen työuransa jatkunut yhtiössä, nykyisessä ABB Oy:ssä, kaikkiaan 35 vuotta. Kuntoutuksen ja tiukan harjoituksen jälkeen Karista tuli myös maajoukkueen pyörätuolikoripalloilija. Hän on ollut mukana monissa kilpailuissa; hän osallistui muun muassa vuonna 1976 Kanadan Torontossa pidettyihin vammaisten olympialaisiin Suomen maajoukkueessa. Siviilissä Kari on mennyt naimisiin ja viimeisin iso projekti on uuden omakotitalon rakennuttaminen Tuusulaan. (Keskustelut ensimmäisten nuorisotalolla kävijöiden tapaamisessa 29.–30.3.2007 risteilylaiva Galaxylla ja puhelimitse 10.10.2007 ja 12.10.2007.)

Karin kohtalo – joka ei todellakaan ole ainoa selviytymistarina – kertoo myös siitä, että usein nuoruuden totilailut jäivät nuoruuteen: myöhemmin nuoret saivat elämänsä hallintaan.

Ajokortin ja auton omistaneet 1960-luvun alussa syntyneet nuoret saattoivat lähteä kauemmaksi Helsingistä. Eräs viikonlopun viettopaikka oli Heinolan Heinäsaari, jonne varttuneemmat nuoret suuntasivat viettämään juhannusta ja kesäisiä viikonloppuja. Näistä retkistä me nuoriso-ohjaajat saimme silloin tällöin kuulla nuorten tarinoita.

Talvisin nuoret pysyttelivät pääosin Helsingissä. 1980-luvulla helsinkiläisnuoret bailasivat ja juhlivat Kulttuuritalolla ja Linnanmäen Luolassa. Kun 18 vuotta täyttäneille aukesivat ravintoloiden ovet, maunulalaiset viihtyivät Hakaniemen ravintoloissa. Pääsipa joku myös keskustan pintapaikkaan, Helsinki-klubille, joka perustettiin vuonna 1971. Helsinki Club eli Hesari (Yliopistonkatu 8) on Helsingin toiseksi vanhin yökerho.

Nuorisotalon nuoret kävivät töissä ja asuivat kotona. Näin rahaa jäi omaan käyttöön suhteellisen runsaasti, ja viikonlopun vietto olikin todella vauhdikasta. Sain kerran kunnian olla mukana eräällä tällaisella perjantai-illan ravintolakerroilla ollessani suorittamassa kenttähavainnointia. Silloin tajusin konkreettisesti, kuinka paljon rahaa oikein paloi juhlintaan. Ravintoloita kierrettiin ja taksilla ajettiin, ravintoloitsijat ja taksit kiittivät – kohtuullisen suuri osa nuorten palkoista kulutettiin viikonloppuisin.

3.15. Nuorisokulttuuria – vai mitä se nyt oli?

Nuorisotalon alkuaikoina eräs merkittävä toimintamuoto oli musiikki ja erilaiset bänditapahtumat. Päänvaivaa aiheuttivat huumeet ja ohjaajien jatkuva vaihtuminen. Pitkäjänteisestä kasvatustyöstä ja laadukkaasta toiminnasta ei voinut kuin unelmoida. Huume- ja hippikulttuurin jälkeen tapahtui suuri muutos. Nuoret olivat joutuneet olemaan huumeiden käyttäjien varjossa. Kyseinen elämisen malli ei innostanut enää 1970-luvun jälkipuolen nuoria. Hippityyli ja huumeet ei ollut sellainen juttu, jonka he olisivat ottaneet omakseen. Joidenkin nuorten kokemukset liittyivät pitkälle lähipiiriin. Asuinalueelta löytyi ei-toivottuja malleja, joita ei haluttu omaksua.

1970-luvun lopun nuoret olivat urheilullisia ja reiluja. He tunsivat talon säännöt ja pitivät niistä kiinni. Nuoriso-ohjaajat saivat tarvittaessa apua näiltä nuorilta; he toimivat muun muassa järjestysmiehinä, autokuskeina retkillä sekä auttoivat erilaisissa juhlissa ja niiden tarjoilussa. Siksi heidän kanssaan työskentely oli ohjaajien näkökulmasta erittäin antoisaa.

Kaikessa kovuudessaankin nuorista huokui tervehenkisyys ja urheilullisuus. Nuorisotalolla käyneet nuoret pelasivat kesällä lentopalloa ja jalkapalloa, talvella koripalloa ja kaukalopalloa. Lisäksi punttisalilla väännettiin kilvan rautaa ja hakattiin hiekkasäkkiä. Nuoret ottivat osaa nuorisotalojen välisiin otteluihin ja turnauksiin, joissa Maunu-kerhon joukkueet menestyivät hyvin. Maunu-kerho oli yleinen nimitys Maunulan nuorisotalolle.

Vuosina 1975–1985 urheilu ja erilaiset joukkuelajit olivat hyvin suosittuja. Pääosa pojista pelasi oman lähiön seuroissa. Esimerkiksi jalkapallon harrastajien oma seura oli vuonna 1966 perustettu Maunulan Pallo. Jotkut pelasivat jalkapalloa naapurilähiön seurassa, Oulunkylän Gnistanissa. Karate ja nyrkkeily olivat joidenkin harrastajien suosiossa. Myöhemmin aikuisena sekä kori- että jalkapallosta tuli taajaan harrastettu laji.

Koripalloa harrastettiin Kiri-60:ssa, jonka toiminta-alueena oli Maunula. Valmentajana ja vetäjänä toimi alueella asunut ja laajemminkin koripallotoiminnassa kunnostautunut Matti Malm. Kiri-60:n toiminta oli Maunulassa erittäin aktiivista ja monipuolista. Seura teki lähiössä hyvää juniorityötä. Seuran kasvateista eteni korkeimmalle tasolle maunulalainen Maurizio Pratesi, joka saavutti lajissaan terävimmän huipun. Pratesi pelasi koripalloa ammattilaisena usean vuoden Saksassa ja edusti maatamme maajoukkueetasolla. Myöhemmin Pratesi löysi ammatin nuoriso-/sosiaalityöstä ja toimiikin aktiivisesti erilaisten ryhmien parissa.

Maunulan kundi Maurizio Pratesi peluuttaa nuoria maahanmuuttajia

Helsingin Sanomat 27.12.2006, A 17

Poikien keskuudessa jääkiekko oli suosittu laji, ja useilla heistä harrastus alkoi Oulunkylän Kiekko-Kerhon joukkueissa. Vuoden 1970–1971 ikäluokasta jotkut etenivät Jokereiden edustusjunioireihin, D-70- ja E-71-joukkueisiin. Kaupunginosan jääkiekkovoimaa kuvaa, että Maunulan ala-asteen joukkue voitti jääkiekossa Helsingin koulujen mestaruuden 1980-luvun puolivälissä. Joukkueeseen kuului useita nuorisotalon poikia. Poikia pelasi myös Karhu-Kissoissa. Nuorisotalon kävijöistä Sami Laine pelasi Yhdysvalloissa kiekkoa usean vuoden ajan.

Muiden urheilulajien huipulle nousseita oli nyrkkeilyssä muun muassa Hannu Huuhtanen, joka oli Suomen listan kärkipäässä sarjassaan oman uransa huippuvuosina. Hän toimii nykyisinkin nyrkkeilympyröissä, niin amatöörien kuin ammattilaisten taustalla. Alueella asunut Sari Laine on karaten useammankertainen maailmanmestari. Urheiluliikkeen omistajan Tauno Rantalan poika Iiro on tunnettu kulttuurin saralta: maankuulu pianisti. Edellä olevasta huomaa, että joidenkin nuorten liikunnalliset ja taiteelliset edellytykset veivät heidät omien alojensa huipulle.

Kuten jo aiemminkin mainittu, musiikki- ja bänditoiminta on ollut vuosikymmenten kuluessa nuorisotalolla vilkasta. Omia bändejä ja soittajia on ollut moneen lähtöön. Kuuluisista talolla käyneistä harjoittelijoista voisi mainita Babitzinin sisarukset sekä kuuluisan romaniyhtye *Hortokaalon*. Nuorisotalolla toimineen *Little Boys's* bändin kokoonpano oli seuraava: Anna Babitzin laulu, Henkka Grönfors kitara, Kari "Karppa" Grönfors laulu, Kari "Kartsa" Karjalainen rummut ja Reima Meriläinen basso. (Maunulan nuorisotalon alkuaikojen vieraskirja; Kari Karjalaisen haastattelu 2.10.2006.)

Bändi-iltoja järjestettiin noin kerran kuukaudessa, ja niissä esiintyi monen tyyli-suunnan kokoonpanoja. Nuorisotalolla oli myös omia bändejä, esimerkiksi *The Rhythm Wheel Combo* soitti rockabillyä, jonka kantavia voimia olivat kerhon nuoret: Matti Saloranta, Tomi Tiainen, Antero Ryynänen, Eino Rastas ja Mitja Tuurala. Bändin LP-levyn kansikuva on ikuistettu nuorisotalon näyttämöltä. *The Nameless* -bändissä soittivat Markku Karjalainen ja Timo Metsänen sekä Reijo ja Matti Tökkeri. (Maunulan nuorisotalon alkuaikojen vieraskirja.) On Maunulan lähiössä kasvanut mutakin kuin epä-sosiaalisuutta!

1960-luvun alussa syntyneet nuoret kävivät nuorisotalolla 1970-luvun lopulta 80-luvun alkuun. Näiden nuorten voisi todeta olleen perin tavallista porukkaa: he eivät kuuluneet erityisesti minkään tietyn nuorisomuodin kannattajiin. Voisi jopa todeta, ettei mikään nuorisomuoti tai -kulttuuri rautautunut Maunulan nuorisotalolle kovin selkeästi 1970–1980-lukujen taitteessa. Syynä on saattanut olla se, että erilaisilla tyyleillä olisi herätetty ei-toivottua huomiota. Vain pienen osan talon kävijöistä voi lukea kuuluneen teddyihin eli diinareihin, jotka kuuntelivat rockabillyä ja ammensivat maailmankuvansa James Dean -nostalgiaa. Heidän pukeutumisenensa erottui selkeästi muista: kengät olivat spittarit (teräväkärkiset mustat nahkakengät) tai läskipohjakengät, jalassa farkut ja takkina nahkarotsi, talvisin ruudullinen "metsurintakki". Tukka oli kammattu hiusrasvalla taakse, ja siitä laskeutui kiehkura otsalle. Tyttöjen muodissa ilmeni enemmän diskohilettyä, olihan John Travoltan *Saturday Night Fever* ajan henki.

Nuorempi polvi – 1970-luvun alussa syntyneet – oli enemmän tai vähemmän hevareita. Hevarin tunnisti siitä, että hän pukeutui mustaan nahka- tai farkkutakkiin ja kasvatti alati pitenevää hevilettiä. Luonnollisena osana tätä kulttuuria soitettiin tietenkin hevimusiiikkia. Hevarit muodostivat oman joukkonsa, joka erosi jollain tavoin edeltäjistään. He olivat kokemukseni mukaan vanhempiin, 1970-luvun lopun nuoriin verrattuna levottomampia. Nuorempien kanssa tehtiin useita projekteja ja retkiä vuosien 1983–1986 välillä. Työ oli poikien kanssa ajoittain vaikeaa ja raskasta, vaikkakin tytöt olivat tasapainottamassa poikien villiä menoa. Tyttöjen roolista retkillä nuorisotalon ulkopuolella tuli lopulta merkittävä. Pojat eivät koskaan olleet nuorisotalolla keittiössä aktiivisia, mutta retkillä tapahtui ihme. He touhuserivät keittiötoita yhdessä tyttöjen kanssa: kattaukset, ruokien valmistus ja siivous sujuivat hyvin.

Pähteet, muun muassa erilaiset liuottimet, värittivät ajoittain aikakautta. Välillä tuntui siltä, ettei mikään aine ollut nuorille vieras, kunhan vain sai päänsä sekaisin. Tyhjiä pulloista päätellen keskikalja, tinneri ja jalommat alkoholijuomat olivat ilmeisesti niitä aineita, joilla päihteiden käyttöä aloiteltiin. Ala-asteen rehtori Kalevi Tuulenmäki totesi erään viikonlopun jälkeen, että häneltä ei edes löydy kotoa niin kalliita juomia kuin mitä koulun seinustalla oli viikonlopun aikana lörpitty.

Jossain vaiheessa osa nuorista retkahti huumeisiin: hasis ja piri eli amfetamiini tulivat tutuiksi. Kaljoittelukokeilut ja päihteiden käyttö aloitettiin aivan liian nuorina – 12–13-vuotiaina –, joten tulevaisuuden ennuste antoi näillä nuorilla odottaa pahinta. Myös koulutuspuuttaminen tai sen kertakaikkinen puuttuminen ennustivat nuorille heikkoa tulevaisuutta. Osa nuorista tutustui varhaisessa nuoruudessaan myös sosiaalitoimen laitoksiin. Nuorisohuoltolaitoksista muun muassa Kosken-

tuvan nuorisokoti, Hyvösen lastenkoti ja Outamon oppilaskoti Lohjalla kuuluivat muutaman nuorten elämään, ja kierros saattoi päättyä myös Keravan nuorisovankilan kautta Sörnäisten vankilaan.

Lähiön nuorten arki 1980-luvulla oli toisinaan myös hyvin yhteisöllistä. Nuorten elämään Maunulan-
sa kuului toisiin ihastumista ja toisista huolehtimista ja yhdessä kulkemista.

Maunulan asukas ja nuorisotalon kävijä muistelee aikaa 1980-luvun alussa:

Tuli todellakin muistoja mieleen! Mielestäni Jari oli silloin maailmaan komein poika. Kunnes hieman isompana tutustuin hänen serkkuihinsa, ja Jari oli siitä niin mustasukkainen, että kotipihallamme oli "kolmas maailmansota" siitä aiheesta. Asuimme Pakilantiellä, ja meidän perhe ja minä asuimme talossa nro. 14. Jari asui vastapäätä niin, että näimme toistemme huoneisiin. Vilkuttelimme pimeällä fikka-reilla [taskulampuilla] toisillemme ja ainakin mun äiti kiukkusi siitä, että taitaa taas tolla vastapäisen talon pojalla olla asiaa meidän tytölle, kun huitoo ikkunassa taas niin, että meinaa verhot tippua.

*Tiesittekö, että toinen Jari oli ihan ensimmäinen poika, jonka kanssa tanssin diskossa ekan hitaan...
Biisinkin muistan vielä, se oli nimeltään Words... don't come easy to me...*

En muista, mikä Jarin isoveljen nimi oli, mutta sehän kiikutti mua aina sylissä joka paikkaan ja opetti pelaamaan bilistä. Olin niin lyhyt, että se nosti mut syliin, että yletin lyömään palloja. Muistan myös sen, että aina kun Marko, sellanen iso "äijä", tuli käymään kertsillä, sitä ei kukaan päihittänyt fippe-rissä, se oli siinä ihan sikahyvää. Jos Jari oli kiusannut mua kotipihoilla, kantelin aina Markolle, ja se anteli Jaria ympäri korvia ja sanoi, ettei tyttöjä saa kiusata! (Elina, Maunulan asukas ja nuorisotalon kävijä 1980-luvulla.)

Maunulan nuorisotalo toimi 1980-luvun puolivälissä eräänä yhteiskasvatuskokeilun kohteena. Kokei-lua rahoitti Opetusministeriö, ja projektin tarkoituksena oli laajentaa demokratiakasvatusta nuorten parissa, kuten myös saatujen tietojen ja taitojen soveltamista normaaliin elämään.

Nuorisovuoden (1985) merkeissä osallistuttiin myös erilaisiin yhteistapahtumien järjestelyihin yh-
dessä järjestöjen ja muiden tahojen kanssa. Nuorisovuosi huipentui syksyllä pidettyyn nuorisoviik-
koon, jolloin nuorisotaloilla järjestettiin näyttelyjä, konsertteja, asukastapahtumia ja tempauksia.
Nuorisotoiminnasta tiedottaminen oli erityisen vilkasta nuorisoviikon aikana. (Nuorisosiainkeskuk-
sen toimintakertomus 1985, 9.)

Retki- ja leiritoiminta vilkastui 1980-luvun puolenvälän seutuvilla, jolloin matkoja tehtiin eri koh-
teisiin useita toimintavuoden aikana. Vuoden 1985 pääsiäisenä muutamia Maunulan nuorisotalon
nuoria kävi Lapissa. Retki oli ensimmäinen nuorisotalon järjestämä ja kauemmaksi suuntautunut
lasketteluretki. Matkan aikana käytiin testaamassa Levin, Pallaksen ja Ylläksen rinteet. Majoitus
oli järjestetty vanhalle metsäyöntekijöiden kämpälle Kumputunturin kairaan. Seuraavana vuonna
hihtolomaviikon lasketteluretki suuntautui ulkomaille: Maunulan nuorisotalon nuoria oli mukana
Ruotsin Åreen suuntautuneella lasketteluretkellä.

Retkitoiminnan aloittaminen oli nuorisotalon kävijöiden keskuudessa vaativaa ja pitkäjänteistä toi-
mintaa. Nuorilla ei ollut aikaisempaa retkiltä ja leireiltä saatua kokemusta – syystäkin monet heidän
ennakkoluuloistaan oli voitettava. Ensimmäisen lähiöstä pois suuntautuneen retken jälkeen alkoivat
ennakkoluulot karista, ja retkien toteuttaminen oli siten helpompaa. Sekä pienemmillä että isommil-
la nuorilla oli sama ensivastustus asiaan. Joillekin alkoholi oli eräs rajaava tekijä, koska reissuilla ei
saanut ryyppätä, ja piti tehdä ratkaisu, pystyykö olemaan juomatta koko viikonlopun. Alkuvaiheiden
tiukkojen normien luomisen jälkeen alkoholista ei enää retkillä syntynyt ongelmia.

Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomuksessa (1986) todetaan, että edellisenä vuonna alkanutta Opetusministeriön yhteiskasvatuskokeilua jatkettiin Maunulan nuorisotalossa. Yhteiskasvatuksellisia oppeja ja menetelmiä sovellettiin ottamalla nuoria talotoiminnan suunnitteluun sekä antamalla nuorille vastuullisia tehtäviä muun muassa kerhojen apu- ja viikonloppuohjaajina päätoimisten työnteekijöitten apuna. (Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 1986, 9, 10.)

Toimiessani aluetyöntekijänä 1980-luvun puolivälissä syntyi eräs mieleeni painunut tilanne:

Tapahtumat sijoittuvat aikaan, jolloin Pekka Liekso toimi esimiehenä nuorisotalolla, ja minä tein aluetyötä. Molempien työpaikka oli nuorisotalolla, tehtävät vain poikkesivat hieman toisistaan. Kyseisenä iltana olin töissä, samoin isäntä Pekka hoiti nuorisotalon hommia. Kuinka sattuikaan, ovesta tuli sisälle kaksi miespuolista henkilöä, jotka olivat nauttineet muutakin kuin kansalaisluottamusta. He halusivat päästä pelaamaan biljardia alakerran aulaan sijoitetulla vanhalla bilispöydällä. Tunsin toisen henkilöistä, mutta toisesta en tiennyt mitään – tuntematon tapaus.

Näky oli jotenkin huikaiseva, ja tilanne eräällä tavalla koomisen moninainen, kun parivaljakko seisoivat ulko-ovella. Me seisoimme Pekan kanssa alakäytävällä muutaman rapun verran ovensuuta alempana. Minulle tuntematon mies oli kuin tumma iso karju, jolla oli pitkä, pörhöllä oleva tukka ja kokoa kohtalaisen runsaasti. Minulle tutumpi nuorempi mies oli jokseenkin normaalimittainen. Pekka tunsikin isomman kundin, ja minä toisen miehen. Teimme pikaisen suunnitelman siitä, kumpi puhuttelee kumpaa. Pekka oli tutustunut ”viikinkiin” jo 1970-luvun alkuvuosina. Minä tunsin vastaavasti toisen miehen 1970-luvun lopulta lukien.

Puhuttelua varten repliikit olivat mahdollisimman lyhyitä ja ytimekkäitä. Jotakuinkin seuraavanlaisia lauseita heiteltiin: ”Ette voi tulla pelaamaan biljardia, koska olette pöllyssä” ja ”Tulkaa sitten kun olette selvin päin”. Nuorempi mulkoili oudosti Pekan suuntaan; vaikutti että nurkan takana nähdään... Onneksi mitään ei tapahtunut. Olimme jopa sopineet painiparit, jos sille asteelle olisi päädytty. Pekka ottaisi viikingin ja minä nuoremman miehen, jako tapahtui varmaan sen perusteella, kumpi oli ennalta tutumpi. Onneksemme tilanne ei kuitenkaan kehittynyt niin pitkälle, vaan asia ratkesi rauhallisesti. Tapaus oli taas niitä, joissa olisi voinut käydä vaikka miten.

Tilanne oli jälleen sellainen, joihin ei ennakolta nuorisotyössä voi varautua, sillä ne tulevat eteen yllättäen. Minulle on tapahtuneesta mukana olleesta vanhemmasta kaverista kerrottu, että tämä oli lähiössä aiemmin kuuluisa riidanhaastaja ja tappelija. Otti matsia kännissä ja huumeepölyssä – jopa kavereiden kanssa, jos muita tappelijoita ei löytynyt. Eikä nuorempikaan heistä ollut mikään kahinoiden väistelijä. Siihen nähden tilanne ratkesi hyvin. Meille työnteekijöille ei ollut järjestetty minäkäänlaista jälkihoitoa tämäntyyppisten kokemusten purkamiseen: kaverit lähtivät, traumat jäivät. Muistan erään kohtaamisen nuorten kanssa urani alkuvaiheilta, jolloin toimin nuorisotalon isäntänä:

Kohtaaminen syksyn pimeydessä!

Eräaseen Maunulan nuorten ryhmään törmäsin ensimmäisen kerran työurani aivan alkuvaiheessa. Olin eräänä pimeänä loppusyksyn iltana 1970–80-lukujen taitteessa menossa johonkin kokoukseen, joko ala-asteelle tai leikkipuistoon. Kulkiessani Kuusikkotien lähellä sijaitsevan koriskentän ohi kuulin hiljittösti lasten mekastusta. Ihmettelin, koska ääni ei ollut ihan normaalia: käynnissä oli poikien kova riitojen selvittely. Arviolta kymmenkunta 7–10-vuotiasta poikaa oli kokoontunut yhteen. Pari heistä selvitteli välejään rajusti ja sangen kovaäänisesti.

Yhteenotossa oltiin siinä vaiheessa, että oli jo kivet kädessä, ja meininki näytti sivullisen silmin melkoiselta hevosleikiltä. Minulla kun on kova ääni, karjaisin "lopettakaa!". Pojat hätkähtivät ja lopettivat tappelun. Katseet kääntyivät minuun, ja alkoi kuulua mussutusta: "Mikä jätkä sä olet ja mitä tämä sulle kuuluu?" Minä totesin, että kuuluu ja näkyy ja ilmoitan vanhemmille tapahtuneesta, jollei homma lopu heti.

Pääosassa olleet taistelijat olivat sittemmin minulle tutuksi tulleesta veljessarjasta, joiden kanssa tehtiin myöhemmin monenlaista aktiviteettia. Jälkeenpäin eräs mukana olleista nuorista kysyi muilta osallistujilta, että muistavatko he, miten Ripa kohdattiin ensimmäisen kerran Maunulassa. Moni ei muistanut tapausta, mutta kysymyksen esittäjälle tilanne oli jäänyt hyvin mieleen.



**4. NUORISOTYÖTÄ
TEHTIIN
YHDESSÄ
KUMPPANEIDEN
KANSSA**

4. Nuorisotyötä tehtiin yhdessä kumppaneiden kanssa

Maunulassa kaupungin järjestämä nuorisotyö tapahtui pääasiassa nuorisotalolla. Jengityön myötä nuoriso-ohjaajat laajensivat toiminta-aluetta paikallisten järjestöjen ja asukkaiden sekä heidän yhdistystensä suuntaan 1970-luvun lopulta lukien. Alueella toimivat virkamiehet näkivät virkamiesten yhteistyön kaupunginosan kokonaisuuden kannalta tärkeäksi. Verkostojen luominen yhteisössä mahdollisti paremman tiedonkulun ja ongelmiin puuttumisen ajoissa. Samalla rakennettiin omalta osalta yhteisöllisyyttä ja identiteettiä, niin eri toimijoiden kuin mukana olijoiden kesken. Yhteistyö ja tapahtumat olivat yhteisöllisyyden rakentamisen eräitä elementtejä alueella. Usean vuosikymmenen aikana ovat toimintamuodot muuttuneet, mutta Maunulassa on säilynyt vahva alueellinen identiteetti. Viime vuosituhanella yhteisöllisyyttä oli monella eri tasolla, mutta uuden vuosituhanen yhteiskunnassa se tuntuu kadonneen. Sen perään kuulutetaan, ja kysytään, miten löytää yhteisöllisyys uudestaan. Maunulan virkamiestyöryhmässä toiminut Leena Eräsaari on ottanut kantaa asiaan muun muassa *Helsingin Sanomien* kirjoituksessaan, jonka ajatuksia seuraavassa.

Nykyään lähes kaikki yhteisöllisemmät työmuodot – yhdyskuntatyö, yhteisösoseaalityö, erilaiset ryhmätyön muodot, työpajatoiminta – ovat enemmän tai vähemmän henkitoreissaan. Yhteisöllisyydellä on Eräsaaren (2007) mukaan kolme perusedellytystä. Ensimmäinen on se, että ihmiset ovat läsnä ja heillä on aikaa toisilleen, mutta sitä ei tunnu individualistisessa yhteiskunnassa enää olevan. Yhdessä oleminen voi olla kertomista, kuuntelemista, tekemistä, mutta sillä voi olla myös hiljaisuuden ja rauhoittumisen tehtävä.

Toisena yhteisöllisyyden edellytyksenä ajan lisäksi on paikka, jossa olla ja kokoontua. Vaikka Suomessa on paljon kokoontumistiloja, niitä ei ole voinut käyttää täysimittaisesti vuokra- ja hinnoittelupolitiikan johdosta: taksat ovat usein liian korkeat. Lisäksi uusi tietotekninen vuorojen anominen haittaa joidenkin toimintaa. Kolmanneksi Eräsaari tuo esille sen, että yhteisöllisyyden peruspilari on pysyvyys, muuttumattomuus tai rutiinimaisuus. Julkiselle sektorille on tuotu pysyvän muutoksen dogmi, jota pidetään viriilin ja tehokkaan toiminnan takeena. Kuitenkaan yhteisöt eivät perustu jatkuvalle muutokselle, vaan sen vastakohtalle: hitaudelle, rutiineille, toistoille ja pitäytymiselle vanhaan. (Ks. Eräsaari 2007, luettavissa: <http://erasaari.vuodatus.net/blog/958326>. Viitattu 3.8.2009.)

4.1. Jengityöstä aluetyöhön

Nuorisotoimessa jengityö aloitettiin vuonna 1964. Työmuodon aloittamisen pääsyynä oli nuorten erilaisten ongelmien kasvu. Nuorten parissa lisääntynyt päihteiden- ja huumeidenkäyttö vauhditti osaltaan jengityön aloittamista. 1970-luvun alussa toimintaa laajennettiin Maunulaan, Kaarelaan ja Herttoniemeeseen, joissa jengityötä tehtiin liikkuvana kenttätoimintana. Työmuodolla ei ollut selkeää tukea viraston johdolta, ja työtä haitsasi työntekijöiden vaihtuvuus. (Ks. Ilves 1998, 69–80.)

Maunulassa riitti ongelmia: lähiössä oli runsaasti nuoria, ja heidän toimintansa asetti haasteita kasvattajille. Vuoden 1971 kesäkuukausina jengityössä oli mukana kolme kiertävää kenttätyöntekijää. He työskentelivät nuorten kanssa, olivat mukana nuorten leireillä Maunulan metsissä sekä partioivat alueella päivisin ja iltaisain. (Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 1971, 3.)

Ensimmäisiä jengityöntekijöitä alueella olivat muiden muassa Pauliina Taipale ja Merja Hakala. Keran Merja Hakalan aikana eräs ahdistunut huumeveikko tempaisi housut kinttuihin näyttääkseen haavoja sääristään. Hän otti myös pöydällä olleen kukkavaasin ja paiskasi sen seinään. Siellä olivat kukat ja vaasi tuhansina pirstaleina toimiston nurkassa, ja työntekijä koki kauhun hetkiä ahtaassa toimistohuoneessa.

Eräänä jengityön toimintamuotona huumeita käyttäneiden keskuudessa oli kuvataide. 1970–80-lukujen vaihteessa heille järjestettiin "taideterapiaa" taideryhmän kautta. Taideryhmä kokoontui yhdessä nuorisotalon alakerran kerhohuoneista. Tehdyistä töistä järjestettiin näyttely paikallisessa kirjastossa ja nuorisotalolla. Näyttelyssä esillä olleet työt olivat varsin tasokkaita.

Taide terapiana Maunulassa

Maunulan taideryhmän maalauksia on ollut nähtävänä Nuorisotalon keskuksen kerhohuoneistossa Hietaniemessä 9.20.2. — 6.3. välisenä aikana. Taideryhmä on Helsingin Nuorisotalokeskuksen toiminnassa ammatillinen keuhka. Ryhmän osastajat ovat jengityön asikkaita, jotka ovat tulleet mukaan luovaan toimintaan.

Taideryhmä on ollut samalla terapiamuoto vaikeuksissa oleville nuorille. Tarkoituksena on ollut antaa heille uusia viikkoita ja mahdollisuuksia itsensä toteuttamiseen. Kolmen vuoden kokemusten perusteella voidaan todeta ryhmän saavuttaneen sille asetetut odotukset.

Ryhmä on kokoontunut keskimäärin kerran viikossa Maunulan nuorisotalon tiloissa. Osastajien määrä on vaihdellut 2–6. Vetäjänä on toiminnat alueen erityisnuorisotyöntekijä. Työskentelyvaihtoehdot ovat olleet öljymaalaukset, keramiikka ja kynttilöiden valmistaminen. Myönteisten kokemusten valossa olisi suositettava, että



Jarmo Vikström on ammatiltaan merimies ja hän harjoittaa maisemamaalauksia.

tällainen toiminta laajentaisi taidelaian asiantuntija- ja mukaan saataisiin myös apua.

"Taide terapiana Maunulassa". (Pääkaupunki 15.3.1979.)

Huumeongelmaiset nuoret kävivät sovittuina päivystysaikoina tapaamassa erityisnuorisotyöntekijää/jengityöntekijää hänen huoneessaan nuorisotalon alakerrassa. Tultaessa 1980-luvun alkupuolelle nuorten ikääntyminen ja työntekijöiden vaihtuminen vei huumenuoret pois Maunulan nuorisotalon vaikutuspiiristä. Lisäksi huumeiden käyttäjien määrä oli alueella laskussa, joten toimintamallin uudistus oli tarpeen.

Nuorisoasiainkeskuksessa tehtiin toiminnallinen muutos 1980-luvun alkupuolella. Suurimman huumeongelman hellitettyä alueellinen jengityö muutettiin alue- ja yhdyskuntatyöksi, jota tehtiin yhteistyössä asukkaiden ja alueella toimineiden järjestöjen kanssa. Talokerhoja perustettiin ja talokerho-ohjaajia koulutettiin. Alueen vapaaehtoisten aikuisten kanssa oltiin tiiviissä yhteistyössä. Yhteisten toimintatilojen, kuten Pannuakatemia ja Tenavatuva, hankinta oli eräs yhteistyömuoto. Aluetyöntekijä antoi tukea talokerhojen ohjaustoimintaan, ja nuorten parissa esiintyneitä ongelmia pyrittiin ratkomaan yhteistyössä. Nuorten olojen parantamiseksi käynnistettiin useita projekteja. Erilaiset juhlat ja talokerhojen tapahtumat kävivät alueella tutuiksi. Yhteistyöstä ja verkostoitumisesta tuli yksi toimintamalli.

Aluetyöntekijät olivat monessa mukana. Yhdessä eri toimijoiden kanssa kehitettiin ja esitettiin kullakin alueella muun muassa erilaisia sosiaalisia parannuksia ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia. Maunulassa nuorisotoimen työntekijöillä ja aluetyöntekijällä oli merkittävä rooli Maunula-Seuran toiminnan herättämisessä 1980-luvun alkupuolella pienen toiminnallisen laman jälkeen.

Uudestaan Maunula-Seura käynnistettiin vuonna 1981. Tuon vuoden tammikuussa jäsenmäärä oli 140. Kesäkuuhun 1982 mennessä seura oli saanut satakunta uutta jäsentä. Tärkeimmäksi tehtäväksi määriteltiin alkuperäisten sääntöjen mukaisesti Maunulan, Pirkkolan ja Metsälän sivistyksellisten ja sosiaalisten pyrkimysten edistäminen sekä alueiden etujen valvominen kunnallisissa asioissa. (Maunula: Kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 87.)

Asukastoiminnan aktivoituminen loi myös yhteisöllisyyttä lähion elämään. Erilaisia paikallisia tapahtumia järjestämällä pyrittiin lisäämään alueen viihtyisyyttä ja asukkaiden välistä yhteistyötä. Samalla tuotiin esille kulttuuritoimintaa. Alueellisena tapahtumana järjestettiin *Jo joutui armas aika* -konsertti, ja 1990-luvulla Maunulan leikkipuistossa pidettiin *Maunulan musiikki ja makkara* -niminen tapahtuma.

Jaakko-kulta- ja yhteissuunnittelutyöryhmä oli poikkihallinnollinen ja asukkaiden muodostama yhteistyöryhmä. Eräs toiminnan tulos oli vuonna 1990 perustettu paikallislehti *Maunulan Sanomat*. Lehti sai alkuvuosina kaupungin avustusta, mutta vuoden 1993 alussa määräraha lakkautettiin. Lehteä tehtiin kokonaan mainostuloilla, ja ilmoittajia varten perustettiin rekisteröity yhdistys (Jaakko-kulta-muistio 3.3.1993). Maunulan Sanomien tuki ry. perustettiin 21.11.1992. Hallitukseen kuuluivat puheenjohtaja Outi Hurme ja varapuheenjohtaja Eva Backman sekä aluetyöntekijä Anne Koivistoinen. 1990-luvun alussa käynnistettiin Maunulan yhteissuunnitteluhanke, joka on edistänyt kaupunginosan kehittymistä. Nuorisotalolla aloitti toimintansa aluetyöntekijän organisoimana äiti-lapsi-piiri.

Ongelmaisten nuorten auttamiseksi toteutettiin alueella myös erilaisia pieniä ja isompiakin hankkeita. Toiminta oli poikkihallinnollista yhteistyötä: perustan muodostivat nuoriso-, opetus-, sosiaali- ja kulttuuritoimen sekä seurakunnan työntekijät. Erityisopettaja Outi Mononen ja aluetyöntekijä olivat tarmokkaita: joskus leikkipuistossa häiriötä aiheuttaneiden nuorten kanssa keskustelemassa, tarkkailuluokan kanssa retkellä tai jotain muuta aktiviteettia toteuttamassa. Vuodelta 1986 tode-

taan, että Maunulassa jatkettiin toimintaa riskiolosuhteissa elävien nuorten kanssa ja järjestettiin viikonloppuretkiä ja yhteistapahtumia. Nuorisotoimessa aluetyö jatkui edelleen vuonna 1986 neljällä alueella, joista Maunula oli yksi. Virkamiestyöryhmiä mainitaan toimineen yhdeksällä alueella: Maunulassa, Torpparinmäessä, Pukinmäessä, Pihlajamäessä, Malmilla, Tapanilassa, Suutarilassa, Puistossa ja Jakomäessä. (Nuorisosiainkeskuksen toimintakertomus 1986, 9.)

Seuraavassa muistelen retkelle lähtöä ajalta, jolloin toimin aluetyöntekijänä:

Jälleen kerran olimme lähdössä retkelle nuorisotalon porukan kanssa. Tällä kertaa oli vuokrattu pari autoa nuorten kuljettamiseen. Valmistaudumme retkelle kokoamalla porukkaa Maunulan nuorisotalolla. Eräs nuori, joka oli myös yksi apuohjaajistamme, tuli sisälle ja kysyi minulta: "Onko tämä jokin kennek?" Minä hölmistyin, kun en tajunnut kysymystä. Kysyinkin, mitä hän mahtoi tarkoittaa. Apuohjaaja kertoi, että ulkona olevassa autossa istui joku tyyppi, ja sillä oli koira mukana. En heti ymmärtänyt, mistä koirasta oli kyse ja missä se oli ja miten se liittyi meidän retkelle lähtöömme...

Lähdin apuohjaajan kanssa katsastamaan tilannetta ja niin oli: Chevy Vanin takapenkillä istui nuori mies koira mukanaan. Tunnistin henkilön entiseksi kerholaiseksi. Mietin, miten tilanteesta tulisi toimia – koira kun ei ollut mikään sylkikoira, vaan iso susikoira. Nuorimies oli nauttinut jotain päihdettä, mutta en tiennyt mitä.

Yritin miettiä, mitä nuorisotyön käsikirja tai muut nuorisotyön menetelmäoppaat antavat tällaisessa tilanteessa toimintaohjeeksi tai neuvoksi. Mitä teoriaa tai vihjettä vois in soveltaa käytäntöön, jotta tilanne saataisiin päätökseen kommelluksitta? Aikaa ei ollut tehdä kovin syviä analyyseja tai prosessikuvausta tilanteesta. Päätökset oli tehtävä tässä ja nyt. Pomosta ei ollut apua eikä monesta muustakaan asiantuntijasta.

Kerroin apuohjaaja Hämpylle ja kuskina olleelle pikku-Ripalle, että ottakaa te kaveri, niin minä pyrin hoitamaan koiran. Minun oli siinä vaiheessa pakko toimia, koska olin ainoa, joka oli palkallinen työntekijä. Mielessä kyllä käväisi, että voisihan siinä vaikka henki mennä. Oli tehtävä nopeasti päätös, mistä ovesta ryhdytään kaksijalkaista, sekaisin olevaa nuorta miestä ja nelijalkaista (toivottavasti selväpäistä) koira hoitamaan ulos.

Tilanne herätti minussa monenlaisia tunteita, pelkoakin. Päädyin kuitenkin ottamaan virkamiesmäisen roolin, jolla veisin tilanteen päätökseen. Avasin Chebyn takaoven ja kerroin nuorukaiselle, että nuorisotalon nuoret ovat lähdössä retkelle. Selitin nuorelle miehelle, ettei hän ollut sopivan ikäinen kyseiselle retkelle eikä täten voisi osallistua siihen. Pyysin häntä poistumaan autosta takaoven kautta. Hän alkoi kömpiä pois auton takapenkiltä, koira hihnan päässä. Onneksi nelijalkainen käyttäytyi tilanteessa ihan rauhallisesti. Juttelin tässä vaiheessa ylimääräiselle matkustajalle rauhallisesti, jotta hän ja koira eivät olisi hermostuneet. Apuohjaaja ja pikku-Ripa seurasivat tilanteen kehittymistä sivusta.

Toisin kuin olin luullut, nuorukainen ei vastustellutkaan autosta poistamista missään vaiheessa. Se oli hyvä merkki: koira ja mies olivat rauhallisia. Hän tuli autosta pois isommitta väittelyittä, mikä ihmetytti minua. Katse tosin käväisi apuohjaajassa siihen malliin, että nuorimies jotenkin "huomioi" hänet. Huomautin apuohjaajalle vaivihkaa siitä, että olisi varovainen, sillä mies voisi käydä kimppuun. Onneksi niin ei käynyt, ja saimme ylimääräisen matkustajan koirineen ulos autosta. Tulos oli kaikkia osapuolia tyydyttävä ja hyvä. Keskustelua jatkettiin vielä kadulla, hän kun halusi edelleen lähteä meidän mukaamme retkelle. Kerroin hänen olevan yli-ikäinen, eikä retkelle osallistuminen siten ollut hänen kohdallaan mahdollista.

Vielä kadulla seistessään hän halusi päästä nuorisotalolle pelaamaan biljardia. Kehotin häntä tulemaan nuorisotalolle sitten, kun on selvin päin ja koira on muualla. Enhän mitenkään voinut antaa nuorellemiehelle lupaa, kun en tuolloin ollut enää nuorisotalon isäntä eikä silloinen isäntä Pekka Liekso ollut paikalla. Kehotin häntä menemään kotiin, jotta pääsisimme ostamaan eväitä Elannon marketista ja lähtemään retkelle.

Tällainen tapaus edustaa sellaista nuorisotyöllistä tilannetta, johon ei voi varautua eikä sitä opeteta millään nuorisotyön kurssilla – ei ainakaan minulle ollut siihen mennessä opetettu. Uskoisin, että kaikki paikalla olleet oppivat tapauksesta jotain: miten käsitellä sekaisin olevaa nuorta, jolla on mukanaan iso susikoira. Entuudestaan tuntematon eläinhän voi vaikka käydä kimppuun, jos toiminta koiran isännän kanssa menee sanailuksi tai käsirysyksi. Isäntä voisi myös usuttaa koiran jonkun kimppuun. Samoin tilanteessa olisi voinut joutua jostain syystä tarttumaan koiran isäntään kiinni fyysisesti, jolloin koira alkaisi puolustaa aktiivisesti isäntäänsä. Onneksi tästäkin tilanteesta selvitettiin ja päästiin retkelle. Nuorisotyöllisenä kokemuksena tämä tapahtuma ja sen vaiheet kuitenkin painuivat lähtemättömästi mieleeni.

Nuorisoasiainkeskuksen aluetyölle tuli vuoden 1991 organisaatiouudistusta toteutettaessa yllättävä loppu. Aluetyö lakkautettiin ja siirrettiin nuorisotalolta käsin toteutettavaksi. Itse kentällä aluetyötä tehneenä olen miettinyt, miksi näin kävi. Eräänä olettamuksena on, että työtä tehtiin liialti asukkaiden ja järjestöjen parissa. Koettiin, että työmuoto oli liian radikaalia toimintaa ja siksi siitä piti päästä eroon?

Nuorisovuonna 1985 aluetyöntekijät olivat tuottamassa nuorille suunnattua *Kaupunki nuorille* -lehteä. Se sisälsi artikkelin, jossa oli ohjeita talonvaltaajille. Lehden painos oli 18 000, ja sitä ehdittiin jakaa noin 2000 kappaletta, ennen kuin levitys kiellettiin yliormestari Raimo Ilaskiven toimesta. Asiasta nousi iso haloo, ja kielletyt sivut jouduttiin liimaamaan kiinni ennen kuin lehteä voitiin jälleen jakaa nuorille. Tekstin sisältö oli liian provosoiva: liikuttiin rikoksen rajamailla, kun nuorille jaettiin valtausohjeita. Asia kuohutti aikansa, eikä kukaan nostanut syytettä tekijöitä tai muitakaan kohtaan. (Ilves 1998, 146–147.) Nykynuoret ovat oppineet valtaamaan taloja ilman nuorisotoimen ohjeitakin. Tietoa on saatavilla netin välityksellä Euroopasta ja kansainvälisistä metropoleista.

Oliko edellä kuvattu se rajanylitys, jonka vuoksi työmuoto oli aiheellista lopettaa? Todellista syytä lakkauttamiselle ei ole kukaan kertonut. Siirryttiin työmalliin, jossa työtä tehtiin (lue: pyrittiin tekemään) nuorisotaloilta käsin. Kun aikaa on kulunut lähes 20 vuotta, aluetyötä ollaan työmuotona elvyttämässä ja ottamassa nuorisotoimessa uudelleen käyttöön. Syrjäytymisen ehkäisy ja sosiaalinen vahvistaminen ovat edelleen osa nuorisotyötä joissakin kaupunginosissa. Lisäksi työlle on ilmennyt uusia haasteita vuosien saatossa. Näitä haasteita ovat muun muassa monikulttuurisuuden lisääntyminen, polarisoituminen ja työttömyys sekä yhteisöllisyyden hälventyminen. Edellä olevaan voisi ratkaisuna toimia hyvin tehty aluetyö ammattihenkilön hoitamana.

4.2. Maunulan virkamiestyöryhmä perustetaan

Tultaessa 1970-luvun lopulle tuli jonkun alueella työskentelevän virkamiehen mieleen ajatus, että alueen virkamiesten ja yhteistyökumppaneiden pitäisi verkostoitua. Yhteistyön mahdollistamiseksi paikalliset virkamiehet kokoontuivat yhteen keskustelemaan mahdollisesta yhteistyöstä. Nähtiin, että yhteistyön kautta on paremmat mahdollisuudet rakentaa toiminnallisia hankkeita lasten ja nuorten hyväksi. Virkamiestyöryhmillä ei ollut virallista asemaa kaupungin organisaatiossa, ja se häyttasi työtä ajoittain – vaikkakaan ei sitä estänyt.

Vesa Hulkkonen, joka toimi kulttuurisihteerinä Kulttuuriasiainkeskuksessa, on todennut, että alueella työskentelevien yhteistyön kautta tuli mahdolliseksi lisätä tiedonkulkua ja tietoa alueella asuvien tilanteesta. Samoin tilanteisiin voitiin reagoida jo varhaisessa vaiheessa, etteivät ongelmat kasvaisi ylitsepääsemättömiksi. Edellä olevasta taisi muodostua eräänlainen virkamiesyhteistyön toiminnallinen viitekehys. Ennaltaehkäisevää moniammatillista työtä tehtiin jo tuolloin alueen hyväksi.

Maunulan virkamiestyöryhmä perustettiin vuonna 1979, jolloin vietettiin myös Kansainvälistä Lasten Vuotta. Virkamiesten lisäksi mukana oli paikallisen seurakunnan edustus. Toiminta oli alkuvuosisikymmenenä erittäin aktiivista, ja toimijat olivat innostuneita työstään. Vaikka kahviakin juotiin, syntyi vuosittain myös konkreettisia hankkeita alueen lasten ja nuorten hyväksi, ja toiminnasta hyötyivät myös aikuiset eri tavoin.

Asukkaiden ja alueella toimineiden aktiivien kanssa järjestettiin erilaisia tapahtumia. Merkittävää yhteistyötä tehtiin alkuajoina ala-asteen koulun kanssa, ja se jatkui usean vuoden ajan. Virkamiestyöryhmässä opetusvirastoa ja koulua edustivat perustamisen alkuvaiheessa erityisopettaja Outi Mononen sekä kuraattorit Kirsti Carpen ja Satu Hukkinen, joka toimi MaVe:n (Maunulan virkamiestyöryhmän) ensimmäisenä puheenjohtajana. Myös ala-asteen rehtori Kalevi Tuulenmäki antoi tukensa toiminnalle osallistumalla virkamiestyöryhmän toimintaan. Muiden hallintokuntien edustusta oli muun muassa sosiaalitoimesta, Kulttuuriasiainkeskuksesta, nuorisotoimesta ja seurakunnasta. Kulttuuriasiainkeskus toimi alkuvuosina eri kaupunginosissa aktiivisesti, sillä virastolla ei ollut omia kulttuurilaitoksia siinä määrin kuin nykyisin, ja siten kenttätöitä toteutettiin yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa.

Sosiaaliviraston edustus alueellisessa työryhmässä oli ammatillisesti laaja, vaikka heidän toimintaansa häyttasi vuosittain työntekijöiden jatkuva vaihtuvuus. Mukana olivat vahvimmin mukana leikkipuiston ja lastensuojelun työntekijät. Oulunkylän seurakunnan edustus ryhmässä oli aktiivinen: heidän edustajinaan toimivat nuorisonohjaaja sekä yleensä seurakunnan nuorisopastori.

Paikallisia asukasaktiiveja 1980-luvulla olivat muun muassa Mikko Issakainen, Sulo Salmén, Eila Pyh-tilä ja Ulla Tuominen. Maunula-seuran kuoronjohtajana toimi Sampo Sovijärvi, pelimannien ja muusikoiden vetäjänä Erkki Jokinen. Maunula-seuran puheenjohtaja Pirkko Poikonen toimi aktiivisesti Maunulan historiikin valmistumisen puolesta, ja seura julkaisikin teoksen *Maunula: Kaupunginosa keskuspuiston kainalossa* vuonna 1993.

4.3. Virkamiestyöryhmän ja aluetyön projekteja

Kansainvälisenä Lasten Vuonna 1979 järjestettiin Maunulan ala-asteen koululla *Vauvasta vaariin*-tapahtuma. Tilaisuus sai suuren suosion, ja sen voisi itsekkäästi todeta olleen kaikin puolin onnistunut alueellinen tapahtuma. Ohjelmassa oli esimerkiksi lasten elokuvia, kädentaitojen esittelyä eri muodoissaan, oli ongintaa ja liukumäki sekä järjestöjen ja alueen toiminnan esittelyjä. Historiaan on jäänyt elämään tapahtuman slogan *Vauvasta vaariin*, jota käytimme tapahtuman markkinoinnissa.

Viraston toimintakertomuksessa mainitaan, että aluetyökokeilua jatkettiin Nuorisosiainkeskuksessa vuoden 1980 aikana Herttoniemessä, Kontulassa, Maunulassa ja Jakomäessä. Toiminnan painopisteenä oli näiden alueiden kartoitus sekä elinolosuhteiden pohjalta laaditut toimintasuunnitelmat. Yhteistyö käynnistettiin asukkaiden, järjestöjen ja virkamiesten kanssa. Tavoitteena oli lasten ja nuorten terveen kehityksen turvaaminen. Toimintamuotoina olivat ohjaajakoulutus ja -huolto, taloja korttelikerhotoiminnan käynnistäminen ja tukeminen, aktiivinen tiedotustoiminta, nuorisoneuvonta ja virkamiesyhteistyö. Aluetyökokeilu jatkui edelleen vuoden 1982 aikana edellä mainituissa kaupunginosissa. (Nuorisosiainkeskuksen toimintakertomukset 1980, 9; 1982, 8.)

YK:n kansainvälinen Nuorisovuosi 1985 aktivoi alueelliset toimijat teemavuoden merkeissä. Aluetyön ja ala-asteen erityisopettajan, kuraattorin ja nuorisotoimen aluetyöntekijän toimesta toteutettiin nuorten toiminnallinen ohjausprojekti, johon saatiin ulkopuolista rahoitusta ja joka suuntautui heikommin koulussa menestyville. Osa nuorista oli selkeästi syrjäytymisvaarassa, osalla ei ollut sen suurempia ongelmia. Tyttöjen rooli oli ryhmää tasoittava ja poikia rauhoittava. Toiminnallisen ohjausprojektin työmenetelmiä olivat keskustelut, samoin tehtiin useita retkiä vuoden aikana Helsingin ulkopuolelle sekä käytiin elokuvissa ja konserteissa. Lisäksi emme unohtaneet liikuntatoimintaa: pelasimme jalkapalloa, ja ryhmällä oli Oulunkylän jäähallissa oma jääkiekkovuoro.

Kaikella monipuolisella toiminnalla pyrittiin tarjoamaan nuorille mielekästä tekemistä vastapainoksi sähläämiseksi ja päihteille, joista oli tullut joillekin liian usein toistuva harrastus. Koulunkäynti ja tarkkailuluokan suorittaminen ei kiinnostanut muuten kuin ruokatunnin osalta – maha täyteen ja sitten kotiin tai kavereille. Projektista tehtiin toiminta- ja taloussuunnitelma sekä sen loputtua toimintakertomus. Hankkeessa olivat mukana virkamiestyöryhmän jäsenet monin tavoin.

4.4. ”Pannu-Akatemia Maunulan ainoa akateeminen oppilaitos!”

Maunulan nuorten toiminnallisesta ohjausprojektista kehittyi vuoden 1986 aikana peruskoulunsa keskeyttäneiden oma projekti, Pannu-Akatemia. Projekti oli suunnattu pääosin maunulalaisnuorille, vaikka ryhmään kuului muuallakin asuvia nuoria. Pannu-Akatemian syntyyn vaikutti pääasiassa se, etteivät nuoret jaksaneet käydä Aleksis Kiven koulun tarkkailuluokalla, tai olivat jostain syystä keskeyttäneet peruskouluopinnot, joten he olivat oppivelvollisuusiän ylittäneitä, joilta puuttui peruskoulun päästötodistus. Opettajana toimivat Outi Mononen, Hanna-Maija Sinkkonen ja Anne Vuori. Hanke toteutettiin opetusviraston, työväenopiston, nuorisotoimen ja sosiaalitoimen yhteistyönä, jotka olivat jakaneet toimintavastuut projektissa.

Pannu-Akatemian toimitilana oli vanha pannuhuone Paanutie 10:n taloyhtiössä, jossa oppitunnit pidettiin. Kiinteistöyhtiö kunnosti tilan, ja näin myös asukkaat saivat sen myötä oman kerhotilansa. Tilassa oli mahdollista asukkaiden kokoontua eri harrastusten ympärille, jopa mattojen kutomiseen

kangaspuilla. Siellä järjestettiin myös lasten ja isompien nuorten taideryhmiä, ja tila toimi myös pihatalkoiden ”tukikohtana”. Taideohjaajina toimivat Paanutiellä asuneet taiteilijat. Ei meiltä puuttunut yllätysvieraitakaan. Eräänä päivänä saimme Pannuun vierailulle arvovaltaisen vieraan: paikalle saapui apulaiskaupunginjohtaja Heikki S. von Hertzen. Sattumaa tai ei, Oulunkylän vanhalla Seurahuoneella vietettiin samana päivänä paikallisen jazz- ja musiikkiopiston juhlallisia avajaisia. Von Hertzenin vierailun pääasiallinen Pannuun tulon syy taisi olla *Iltalehdessä* ollut kirjoitus, jossa kaupungille annettiin kipakkaa palautetta tarvikkeiden ja muiden välineiden puuttumisesta. Kirjoitus sai apulaiskaupunginjohtajan nopeasti liikkeelle.

Muistan vierailuun liittyvän tilanteen:

Heikki S. von Hertzen saapui jostain syystä meitä ojentamaan, kun olimme luultavasti ”potkineet yli aisan” – Outi Mononen ja mä. Olimme antaneet lehdelle jutun juurta, ja se aiheutti pikaisen apulaiskaupungin johtajan vierailun matalaan majaan. Tekstin sisältö ei oletettavasti miellyttänyt sosiaalitoimen apulaiskaupunginjohtajaa. Olimme ylittäneet pikkuvirkamiehinä valtuutemme tai jonkun kohtuullisuuden rajan, joka ilmeni lehden tekemässä jutussa. Joskus vilpitiön toiminta saa – jopa vahingossa – järjestelmän isot pomot rientämään kentälle pienten työntekijöiden pariin. Eipä tapaaminen muodostunut kummoiseksi; sen verran saatiin aikaiseksi, että arvovaltaisen vieraan silkkipuku hie-man pölyytyi keskustelun aikana. Siihen oli syynä, että paikka olisi vaatinut pientä siivousta ennen yllätysvierailua – mutta kun se tuli niin yllättäen, ettei me keritty moppia heiluttamaan.

Pannu-Akatemian innoittamana peruskoulun keskeyttäneille otettiin käyttöön uusi toimintamalli. Mallia hyödynsivät toiminnassaan myös Pihlajamäen Pannu ja Harjun koulu, joka siirtyi Linnanmäen kupeeseen, missä oli tila koulua käyville nuorille. Harjun koulun luokka oli nuorisotoimen ja opetusviraston yhteinen koulupudokkaiden luokka, vetäjänään opetusviraston palkkaama Mikko Ruotsalo. Edellä mainittu ryhmä käytti työssään samaa, Maunulassa aloitettua toimintamallia. Maunulan työntekijät olivat vain valitettavasti turhan vaatimattomia, mitä tulee hyviksi koettujen toimintamuotojen mainostamiseen ja niiden markkinointiin.

Alue- ja virkamiesyhteistyöstä toteaa toimintakertomus, että ”pitkäjänteisempiä yhteistyöprojekteja on ollut Maunulan Pannuakatemia. Projekti on opetusviraston, työväenopiston, nuorisosiainkeskuksen ja sosiaaliviraston yhteistyöprojekti peruskoulunsa keskeyttäneille nuorille” (Nuorisosiainkeskuksen toimintakertomus 1988, 16).

Maunulassa jatkettiin edelleen hyväksi koettua toimintamuotoa, Pannu-akatemiaa, joka tarkoitti peruskoulunsa kesken jättäneiden nuorten ryhmäopiskelua (Nuorisosiainkeskuksen toimintakertomus 1990, 20). Maunulan ”Pannun” toiminta siirtyi 1990-luvun alkupuolella uudelle nuorisotalolle, jossa toiminta jatkui jonkun vuoden. Sen jälkeen koulupudokkaiden luokka siirtyi vuonna 2001 pois nuorisotoimelta sosiaaliviraston toiminnaksi Koskentuvaan Koskelaan, jossa se toimi aina vuoden 2006 loppuun saakka. Toiminnan loputtua Koskentuvalta oppilaat liitettiin alueella toimineiden Käpylän ja Alppilan koulujen yhteyteen. (Kari Saksasen haastattelu.)

4.5. Maanutupa

Maunulassa virkamiesyhteistyöelimen eräänä ideana ja yhteistyön tuloksena toteutettiin Maunutupa, joka perustettiin 3.2.1986. Sen tarkoituksena oli toimia lapsiperheiden ”kynnyksettömänä” kohtaamispaikkana. Toiminnan pyörittämisestä otti kokonaisvastuun Pienperheyhdistys, jolla oli siitä aiempaa kokemusta. Toiminnan eräänä tarkoituksena oli tarjota huoltajalle mahdollisuus saada hengähdystauko lapsenhoidosta sekä tarvittaessa tukitoimia. Lisäksi huoltajan oli mahdollista toiminta-aikana käydä kaupassa, kampaajalla tai kurseilla – saada hetki omaa aikaa. Hakeutuminen toimintaan tapahtui vapaaehtoisesti, eikä asiakas joutunut selittämään omia taustojaan. Asiakas joutui maksamaan tarjotusta palvelusta pienen maksun.

Toiminta aloitettiin alkuun kolmen vuoden kokeiluna. Rahoitukseen osallistui Raha-automaattiyhdistys. Vuoteen 1990 tultaessa uhkana oli kuitenkin rahoituksen loppuminen, mikäli RAY:n avustus toiminnalle lakkaisi. Maunulan virkamiesyhteistyöelin lähetti toimintaa puoltavan kirjelmän sosiaalivirastolle ja kaupungin ylimmälle johdolle. Pienperheyhdistys neuvotteli kaupungin johtavien virkamiesten kanssa turvataksaan jatkorahoituksen. Toiminta sai runsaasti kehuja ja kiitosta, mutta ei lupausta jatkorahoituksesta. Ohjaajana toimi Juha Turtiainen ja hänen työnohjaajanaan lastenneuvolan psykologi Katja Rantala. (Maunulan Sanomat, kevät 1990, 8; Esikko 5/89.)

Maanutuvan yhteyteen perustettiin myös poikaryhmä, jossa 6–8-vuotiaat pojat saivat ohjaajan johdolla purkaa aktiivisuuttaan toimintaan. Kerho aloitti toimintansa 13.10.1988, ja kokoontumisia oli kerran viikossa. Toiminnan sisältö käsitti esimerkiksi liikuntaa, pelejä, askartelua, retkitoimintaa, pienoiskolfia ja pelien katsomista jäähallissa. Kyseisen ryhmän apuohjaajana toimi muun muassa Riku Riihilahti. (Esikko 5/89, 40–41.)



Maunutuvan seurantaryhmä. Edestä vasemmalta yllilääkäri Pekka Virta ja psykologi Katja Rantala Helsingin terveystieteiden tutkimuskeskuksesta, tarkastaja Jukka Salminen sosiaalivirastosta, puheenjohtaja Tytti Salminen Pienperheydistyksestä, seurantaryhmän pj. Ritva Winter, Maunulan ala-asteen rehtori Kalevi Tuulenmäki, Ensi- ja turvakotien liiton toiminnanjohtaja Arja Heinänen, Pienperheydistyksen toiminnanjohtaja Eija Pieviläinen ja päivähoitoviraston toimistopäällikkö Saara Syrjäläinen. Lisäksi ryhmään kuuluivat sosiaalikeskuksen toimistopäälliköt Sirkka Mutanen ja Anneli Raanto ja lääkintöhallituksen tarkastaja Eeva-Liisa Vakkilainen sekä Maunutuvan ohjaaja Juha Turtiainen. (Esikko 5/89, 11. Kuva: Arvi Jokinen.)

4.6. Maunula-seura ja muuta järjestötoimintaa

Paikallinen yhdistys- ja seuratoiminta oli kaupunginosassa aktiivista vielä 1970-luvulla, mutta 1990-luvulle tultaessa toiminta väheni merkittävästi niin nuoriso- kuin aikuisjärjestöjenkin osalta. Aikuisjärjestöt eivät käyttäneet nuorisotaloa enää läheskään niin aktiivisesti kuin ennen sen siirtoa uuteen toimipaikkaan Maunulantielle. Järjestöt joutuivat hakemaan uudet kokoontumistilat toimintaansa. Näitä seuroja olivat muiden muassa Maunula-seura ja paikalliset eläkeläisjärjestöt. Asia todentuu osaltaan nuorisotoimen ylläpitämistä vuosittaisista nuorisotalon kävijätilastoista.

Usealla puolueella oli Maunulassa omat osastonsa, jotka omalta osaltaan vaikuttivat kaupunginosan kehittämiseen. Kaupunginosasta löytyi vielä 1980-luvun alkupuolella myös joitakin nuorisjärjestöjen nuoriso- ja varhaisnuoriso-osastoja. Nuorisjärjestöjen toiminta hiipui vähitellen partiolaisten toimintaa lukuun ottamatta. Punaisen Ristin paikallisyhdistys on toiminut Maunulassa vuodesta 1953 lähtien. Nuorisotoiminta oli alkuaikoina aktiivista, mutta porukan harmaantumisen myötä kultaisen iän kerhotoiminta valloitti vähitellen alaa toiminnassa. Aikuisjärjestöistä aktiivisia ovat olleet paikalliset eläkeläisjärjestöt: Maunulan–Pirkkolan Eläkeläiset sekä Maunulan Eläkkeensaajat.

Maunula-seura perustettiin kaupunginosayhdistykseksi vuonna 1964, jolloin perustamiskokoukseen osallistui 35 henkilöä. Eräs alkuaajan toiminnan painopisteistä oli nuorison harrastustilojen puutteen korjaaminen mahdollisimman pikaisesti. Paikallinen lähetystö kävi jättämässä apulaiskaupunginjohdaja A. K. Loimarannalle asiaa koskevan kirjelmän. Kirjelmässä kehoitettiin kiirehtimään nuorisotalon rakentamista ja vakuutettiin kerhotilojen saannin kiireellisyyttä.

1960-luvun lopulla seuran aktiivisuus kuitenkin heikkeni, ja 1970-luvulle tultaessa se lopahti kokonaan. Uudestaan Maunula-seuran toiminta käynnistettiin vuonna 1981, tammikuun jäsenmäärä oli 140. Kesäkuuhun 1982 mennessä seuran oli liittynyt satakunta uutta jäsentä. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 86–88.) Toiminta pyörähti käyntiin todella vauhdikkaasti, ja sama asenne on ollut vallalla näihin päiviin saakka. Seura on hoitanut kaupunginosan asioita aktiivisesti ja kehittänyt toiminnalle uusia malleja. (Ks. http://www.maunula.net/index.php?option=com_content&task=view&id=57&Itemid=102. Viitattu 12.12.2008.)

Nuorisotoimen ja Kulttuuriasiainkeskuksen aluetyön aktivoinnilla ja tukemisella oli merkittävä rooli Maunula-Seuran toiminnan uudelleen käynnistämisessä. Maunulalaisten yhteistyö aluetyöntekijän, kulttuuritoimen työntekijöiden välillä loivat perustan seuran toiminnalle. Kulttuuriasiainkeskus toimi 1980-luvulla yhden työntekijän voimin aktiivisesti alueella. Maunulan historian kirjoittaminen aloitettiin seuran uudelleen aktivoitumisen aikoihin 1980-luvun alussa, ja julkaisu valmistui Maunula-Seuran toimesta vuonna 1993. (Maunula: kaupunginosa keskuspuiston kainalossa 1993, 5.)

Maunulassa hyödynnettiin uudella tavalla tietotekniikkaa, kun asukkaille haluttiin tiedottaa jostakin. Samalla lisättiin ja kehitettiin vuorovaikutusta asukkaiden ja kaupunginosan virkamiesten välillä. Nettimaunula-projekti on ollut eräs edelläkävijä uuden muotoisessa alueellisessä viestinnässä. Osoite sivuille on <http://www.maunula.net>. Kaupunginosan suunnittelussa seuran näkemykset on huomioitu eri tahoilla hyvin.

Perinteisempi tiedotusväline on vuonna 1990 perustettu *Maunulan Sanomat*. Lehti on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä paikallinen, riippumaton alueen kehittämisen äänenkannattaja. Levikki on noin 6500, ja jakelualueita Maunula, Pirkkola ja Metsälä. Lehteä tehdään ja jaetaan vapaaehtoisvoimin. Lehteä julkaisee Maunulan Sanomien tuki ry.

Maunulan asukasyhdistys (entinen Maunulan Vuokralais- ja asukasyhdistys) toimii paikallisella tasolla ja on vuokralaisdemokratian kautta valvonut asukkaiden etuja. Samoin talotoimikuntien kautta on vaikutettu alueen asuinviihtyvyyteen.

Asukastoiminta oli aktiivista 1970–80-luvuilla, eikä lasten toimintaa unohdettu, sillä heille oli alueella tarjolla useita talokerhoja. Nuorisotoimi ja kulttuuritoimi antoi niille mahdollisuuksien mukaan tukea. Nuorisotoimi piti yhteyttä talokerhojen ohjaajiin. Parhaimmillaan alueella toimi taloyhtiöiden asukkaiden vetäminä puolentusinaa lapsille tarkoitettua talokerhoa. Toimintaa tuettiin järjestämällä kiinnostuneille talotoimintakursseja, joista eräs alkoi 6.3.1984. Luennoitsijoina olivat Erkki Korhonen ja Eeva-Liisa Broman. Ensimmäiseen kokoukseen osallistui yhteensä 28 asukasaktiivia ja asiasta kiinnostunutta. Naisten panos asukastoiminnassa, ennen kaikkea talokerhojen ohjaajina, oli suuri. Äiti-lapsi-piiri perustettiin nuorisotalolle aluetyöntekijän toimesta.

Vanhan Lärvän järjestötoimintaa kuvaa seuraava lainaus: ”Talolla toimii säännöllisesti kaksi eläkeläisjärjestöä, kaupunginosaseura (Maunula-seura), kolme nuoriso-yhdistystä, kolme moottorihallin toimintaa lähellä olevaa yhdistystä sekä joukko harvemmin kokoontuvia, mutta vakituisia seuroja ja yhdistyksiä.” (Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 1991, 28.)

Myös veteraanitoiminta on ollut vireää. Vuonna 1964 perustettiin Suomen Rintamaveteraanien asunto- ja tukiliitto, nykyinen Rintamaveteraaniliitto. Liittoon kuuluu myös Maunulan rintamaveteraanit ry naisjaostoineen. Petteri ja Annikki Lätti jakoivat alueen talouksiin tammikuussa 1970 noin 500 tiedotetta. Siinä kuulutettiin asiasta kiinnostuneita Rintamamiesten Maunulan alueen osaston perustavaan kokoukseen, joka pidettiin 13.2.1970 seurakunnan kerhohuoneella Pakilantie 18:ssa, ja paikalla oli 13 henkilöä. Vuoteen 1984 mennessä jäsenmäärä on kasvanut 274:ään. Maunulan osaston jäsenmäärä on tällä hetkellä 85 miestä, 78 naista ja 13 kannatusjäsentä. Jäsenmäärä pienenee vuosittain noin 8 %.

Rintamaveteraaniliitto on etujärjestö, jonka tavoitteena on saada aikaan parannuksia muun muassa veteraanien toimeentuloturvaan liittyvissä kysymyksissä, kuten myös vaikuttaa muihin ajankohtaisiin asioihin. Rintamaveteraaniliiton Maunulan osasto on tehnyt esityksiä ja aloitteita rintamaveteraanien terveydenhoidon ja asunto-olojen parantamiseksi, jotka on laitettu eteenpäin Rintamaveteraaniliitto ry:lle ja Helsingin kaupungin viranomaisille.

Maunulan osastoon perustettiin naisjaosto vuonna 1972. Naiset ovat järjestäneet myyjäisiä ja arpajaisia sekä tukeneet taloudellisesti osaston toimintaa. Naisjaosto täytti 35 vuotta helmikuussa 2007. 17.3.2003 perustettiin Tammenlehvän perinneliitto vaalimaan perinteitä. Suomessa vietetään vuosittain 27.4. kansallista veteraanipäivää. Veteraanien kunniaksi on liputettu ensimmäisen kerran vuonna 1987.

Maunulan vanha nuorisotalo, Lärvä, oli veteraaneilla useiden tapahtumien ja juhlien pitopaikkana. Tanssaiset, myyjäiset ja muut toiminnat järjestettiin talon tiloissa.



**5. ORGANISAATIO
ON
MUUTTUNUT
VUOSIEN
KULUESSA**

5. Organisaatio on muuttunut vuosien kuluessa

Maunulan nuorisotalon perustamisen jälkeisenä aikana, 1970-luvun alkupuolella, organisaatio oli pikaisella vilkaisulla katsottuna hieman sekava. Operatiivisen toiminnan pääosan muodostivat kerho- ja nuorisotalot sekä jengityö. (Ks. liite 5, s. 111.) Seuraava vaihe oli siirtyminen sektorimalliin vuonna 1977. Sektorimallissa toiminta oli organisoitu toimialoittain. Osastoja oli kaksi: nuorisotyö-osasto, joka toteutti nuorisotoimintaa sekä hallinto- ja talusosasto, joka huolehti muun muassa isännöinnistä ja kiinteistöjen hoidosta. Virasto oli kooltaan pieni, ja henkilöstöä oli hieman yli sata. Vuonna 1977 toteutetussa uudistuksessa johtoa järjestettiin uudelleen, ja asia koski lähinnä nuorisotoimenjohtajan, osastopäälliköiden ja nuorisosihteereiden töitä. Kentälle vaikutukset olivat lähinnä siinä, millaisen esimiehen sattui saamaan.

Vuodesta 1984 lukien Nuorisosiainkeskuksessa toteutettiin ensimmäinen alueellinen malli, jossa kaupunki jaettiin seitsemään suurpiiriin. Joissakin suurpiireissä tehtiin yhdistämissä, sillä palveluverkosto oli niissä toimipaikkojen osalta vähäisempi. (Ks. liite 6, s. 112.)

Ennen uuden organisaation voimaantuloa vuonna 1991 nuorisotyöosasto lakkautettiin ja tilalle luotiin neljä aluekeskusta. 1.1.1991 astui voimaan uusittu organisaatio, jossa oli hallinto-osasto, järjestö- ja kehittämisosasto, Kantakaupungin nuorisokeskus, Läntinen nuorisokeskus, Koillinen nuorisokeskus ja Itäinen nuorisokeskus. (Ks. liite 7, s. 113.) Lisäksi perustettiin uudet aluepäälliköiden virat, joiden kelpoisuusehdoiksi lautakunta määritteli yliopistossa tai korkeakoulussa suoritettun loppututkinnon. "Kelpoisuusehdoilla useimmat pitkän linjan nuorisosihteerit kammitettiin viranhausta" (Ilves 1998, 174). Vuoden 1984 jälkeisenä aikana suurpiiriin/alueen johtajana toimi nuorisosihteeri, ja hänellä oli apunaan yksi tai useampi hallinnollinen nuorisohjaaja.

Olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että uuden organisaation astuessa voimaan mainio työmuoto, aluetyö, haudattiin. Toiminta alueella ja asukkaiden parissa hiipui. Työtä pyrittiin tekemään nuorisotalolta käsin, mutta työnteosta puuttui tietynlainen sitoutumisen taso, jollainen päätoimisen aluetyöntekijän avulla oli aikaisemmin saavutettu. Lisäksi nuorisotalon muut tehtävät veivät alueyöltä työaikaa, ja toimintamuoto rämettyi lopullisesti.

Vuoden 2003 alusta organisaatiota uudistettiin virastossa jälleen. Suurin muutos koettiin, kun nuorisotalokohtaiset johtajat ja aluepäälliköt poistettiin. Niin ikään keskitettyjen palvelujen osastolle perustettiin uusi virka: toimistopäälliköt. Toiminnanjohtajia uudessa järjestelmässä oli kolmesta, joista yksi ruotsinkielinen. Tässä mallissa esimies ei työskennellyt nuorisotalolla, vaan johtaminen tapahtui etäjohtamisena. Tämä muutos koski lähinnä alueellisten palvelujen osastoa ja heidän toiminnanjohtajiaan. Uudistuksessa toiminnanjohtajien alaisuuteen tuli useampi nuorisotalo. Oli siirrytty rypäsmalliin. Osastoja olivat perinteinen hallintopalvelujen osasto, alueellisten palvelujen osasto sekä keskitettyjen palvelujen osasto. Keskitetyissä palveluissa toimivat sekä kohdennetun ja kulttuurisen nuorisotyön toimistot että nuorten kansalaistoiminnan toimisto. Näin ollen Nuorisosiainkeskuksella oli kaksi nuorisotoimintaa tuottavaa osastoa – toinen henkilöstömäärältään suuri, toinen pienempi.

Maunulan 40-vuotinen avoimen nuorisotyön historia on kokenut myös organisaationuudistuksia. Miten ne ovat vaikuttaneet kentälle? Havaintoni ovat, että jokaisessa organisaatiouudistuksessa on joku kokenut tullessa nöyryytetyksi – haava, joka ei ihan heti sielusta parane. Aikaisemmin asia

ei koskenut niin suurta joukkoa, kun virastossa oli vähemmän henkilökuntaa. Vuoden 1984 organisaatiomalliin siirryttiin joustavasti, eikä se tuntunut synnyttävän havaittavan suuria sovittamattomia ristiriitoja henkilöiden välille. Joidenkin työntekijöiden mahdollisuudet päästä hallinnollisiin tehtäviin lisääntyivät. Kentällä siirryttiin alueelliseen malliin eli suurpiireihin. Perustoimintoihin muutoksella oli jotain merkitystä, esimerkiksi kokouskäytäntöihin. Myös nuorisotalojen määrät kussakin suurpiirissä saattoivat vaihdella. Jotkut vanhemmat ja pidempään virastossa työskennelleet työntekijät ovat tunteneet, että organisaatiouudistuksia on liian tiuhaan. Edellisestä ei ole selvitty, kun uutta on jo tulossa. (Ilves 1998, 174.)

Vuoden 1991 uudistuksessa nuorisosihteerit kokivat suurimman tappion. Vaikka titteli säilyi, valta ja vastuu pienivät. Osalla heistä olisi ollut haluja isompiin saappaisiin kuin mitä oli tarjolla. Kapinallippua nostettiin salkoon, mutta auttamattomasti liian myöhään. Nuorisolautakunta teki valinnan akateemisen loppututkimnon suorittaneiden aluepäälliköiden valitsemiseksi neljälle alueelle. Nuorisosihteerit toimivat kussakin suurpiirissä aluepäällikön apuna johtamisessa ja muissa päivittäisissä tehtävissä. Nuorisosihteereiden lukumäärä riippui kunkin suurpiirin koosta.

5.1. Virastopäälliköt nuorisotoimen johdossa

Historian saatossa Nuorisosiainkeskusta on johtunut neljä virastopäällikköä. Ensimmäinen oli Guy von Weissenberg 1948–1950. Seuraavana virastopäällikkönä toimi Heikka Niittynen 1950–1978, joka teki pitkän uran virastossa. Hänen työtään jatkoi Martti Pöysälä 1978–1994. Pöysälän eläkkeelle jäämisen jälkeen astui virkaan Lauri Siurala, joka onkin johtanut Nuorisosiainkeskusta vuodesta 1994 aina uudelle vuosituhannelle, nykypäivään saakka. Vuosina 1998–2001 hän toimi muissa tehtävissä sijaisenaan Kari Naalisvaara. Jokaisella virastopäälliköllä on ollut oma johtamistyylinsä. Myös henkilökohtainen arvomaailma on näkynyt kunkin virastopäällikön toiminnassa, samoin aikakauden yhteiskunnallinen tilanne on vaikuttanut tavoitteiden asetteluun. Muutokset yhteiskunnassa ovat olleet kuudenkymmenen vuoden aikana suuria, ja tämä on asettanut johtavien viranomaisten työlle erilaisia haasteita. Seuraavassa esitän pientä omavaltaista(kin) luonnehdintaa virastopäälliköistä ja ajasta, jossa kukin toimi. Tämä voi toki olla riskipeliä, mutta jotain on hyvä nuorisotoimea johtaneista tuoda esille.

Jos suomalaiselle nuorisotyölle pitäisi nimittää isä, valinta osuisi 1920- ja 1930-luvuilla partio- ja settlementiliikkeessä toimineeseen maisteri Guy von Weissenbergiin, joka esitti 1930-luvulla yksittäisten nuorisojärjestöjen pyrkimykset ylittävän ja valtion tukea edellyttävän idean vapaasta nuorisokasvatuksesta. Nuorilta ei tohtinut kieltää heidän oikeuttaan käyttää vapaa-aikaa oman halunsa mukaan: liika ankaruus ja määräily saattaisivat vain johtaa kapinamieheen. Nuoret piti saada välttämään vapaa-ajan huonoa käyttöä vapaan nuorisokasvatuksen avulla ja omaehtoisen itsekurin ja vastuuntunnon sisäistämisen kautta. (Nieminen 2005, 6–8.) Weissenberg nimitettiin nuorisotoimen ensimmäiseksi nuorisosiainmieheksi.

Von Weissenbergia seurannut, pitkän uran tehnyt Heikka Niittynen oli Helsingin kunnallisen nuorisotyön edelläkävijä ja pioneeri. Hänen johdollaan rakennettiin ja kehitettiin kunnallista nuorisotyötä Helsingissä. Luotiin sodan jälkeen syntyneille nuorille toimintamahdollisuuksia. Sodan jälkeisen nuorisomeno yltyi välillä hurjaksi, ja ensimmäiset varsinaiset nuorisomuodin ilmiöt tulivat Suomeen. Nuorisotilaverkoston alustava rakentaminen ja oman toiminnan kehittäminen olivat pitkän uran aikana merkittäviä. Monet nuorisokulttuurin ilmiöt ja nuorisomuoti ehtivät vaikuttaa hänen johtajakautenaan. Nuorisotyökoulutusta kehitettiin työvoimapulan poistamiseksi ja ammattitaidon vahvistamiseksi. Heikka Niittynen oli mitä suurimmassa määrin järjestö- ja raittiusmies.

Martti Pöysälä tuli Ruotsista järjestötehtävistä, kun hyvinvointivaltio oli rakentumassa Suomessa. Samalla nuorisotyö laajeni Helsingissä. Uusia haasteita toi nuorisotyöttömyys, ja virastossa paneuduttiinkin sen hoitamiseen. Tilaverkosta täydennettiin Pöysälän aikana kaupungin läntisiin ja pohjoisiin osiin, ja 1990-luvun alkupuolella tilaverkosto kattoikin jo erittäin hyvin koko kaupungin. Toiminta monipuolistui, ja organisaatio alueellistettiin. Työntekijöiden lukumäärä kasvoi tilojen myötä. Ajoittain koettiin vaikeuksia työntekijöiden palkkaamisessa. Asiaan vaikutti esimerkiksi Helsingin kalliit asumiskustannukset, joihin työn vaatimaton palkka ei riittänyt. Virasto aloitti nuorisotyöntekijöiden koulutuksellinen yhteistyön Kanneljärven opiston kanssa turvatakseen ammattitaitoisten työntekijöiden saannin.

Pöysälän johtajakauden lopulla Suomi oli monin tavoin murroksessa: Suomalaiset luulivat rikastuneensa, mutta se paljastui velkakuplaksi. Kännykkä- ja tietotekniikka toivat uusia välineitä ihmisten käyttöön. Rautaesirippu murtui, ja ihmiset olivat liikkeessä etenkin Itä-Euroopan maissa. Maahanmuuttajien määrä ja monikulttuurisuuden lisääntyminen maassamme oli tosiasia. Samaan aikaan, 1990-luvun alussa, viraston organisaatiota uudistettiin. Pöysälää voisi kuvailla aktiiviseksi ja pitkän linjan järjestötoimijaksi. Hän on tapanilainen, jossa asunut koko ikänsä. Hän on toiminut aktiivisesti järjestöelämässä: ei Mosan sällejä (sodan jälkeisiä Sörkan katujen jengiläisiä) vaan kisällejä.

Lauri (Lasse) Siurala toimi tutkijana Helsingin kaupungin tietokeskuksessa ennen valintaa Pöysälän seuraajaksi nuorisotoimen johtajana. Hänen astuessaan tehtävänsä Suomessa vallitsi syvä lama, ja sen vaikutukset ylsivät monelle taholle. Siurala mainitsi allekirjoittaneelle eräksi tehtäväkseen tietokoneistaa virasto ja käyttää tietotekniikan mahdollisuuksia hyväksi. Tietoteknistä välineistöä hankittiin ja sen hyödynnettävyyttä kehitettiin nuorisotoiminnassa monin tavoin. Tilaverkosto oli kattava, ainoastaan uudet kaupunginosat olivat joiltakin osin tiloja vailla. Nuorisotyön sisältöihin kiinnitettiin enenevästi huomiota. Kulttuurikeskus Gloria perustettiin keskustaan nuorten areenaksi. Siurala ei päässyt edes kunnolla vauhtiin, kun hänet valittiin kansainvälisiin tehtäviin Euroopan neuvoston nuoris- ja urheiluosaston johtajaksi. Strasbourgista palattuana Siuralan johdolla uudistettiin organisaatio, joka aloitti toimintansa vuoden 2003 alusta. Tietotekniikka verkkomaailman kautta on tullut laajemmin nuorisotyöhön mukaan. Johtajana Siurala suhtautuu kehitykseen ja kehittämiseen myönteisesti. Hän on hakenut kansainvälisiltä areenoilta malleja nuorisotyöhön, samalla kansainvälisyys on hänen aikanaan lisääntynyt toiminnassa. Monikulttuurisuus on Helsingissä näkyvää; sen tuomiin haasteisiin on pyritty vastaamaan nuorisotoimessa. Viimeksi on keskustelussa ja valmistelussa ollut toimintojen sekä tilaverkoston tarkastelu.

Lisäksi haluan korostaa erään henkilön vaikutusta helsinkiläisessä nuorisotyössä. Hän on nuorisotalotyössä mukana ollut Haka-kerhon ensimmäinen isäntä (1957–1969) Martti ”Nevis” Nevalainen. Myöhemmin, 1969 alkaen, hän työskenteli nuorisokahviloiden ja nuorisotalojen esimiehenä aina eläkkeelle jäämiseensä saakka. Nevalainen oli persoona, joka jäi vahvasti mieleen, eikä jättänyt ketään kylmäksi. Meno oli vauhdikasta. Kirjoittajakin sai nuorena, tuoreena ja innokkaana nuorisotalon isäntänä kokea mieleenpainuvia hetkiä Neviksen alaisuudessa. Monia omakohtaisia kokemuksia löytyykin tuolta ajalta, mutta niistä kertominen saa jäädä seuraavaan kertaan.

Erästä ratikkamatkasta kerrotaan seuraavaa:

Nevis nousi Kisahallin pysäkiltä sporaan, maksoi lipun ja siirtyi ruuhkassa käytävällä eteenpäin. Hän luuli kulkeneensa jonkin matkaa ja astui ratikasta pois – mutta pysäkki olikin sama jolta noussut kyytiin! Hänen tarkoituksenaan oli päästä Lasipalatsin pysäkille, mutta matka ei koskaan sinne asti edennyt. Sitä se stressi ja kiire teettävät. Tämä tapahtui, kun Nevis oli menossa selvittämään jotain jengien välistä kahakkaa. Urbaani tarina, uskokoon ken haluaa. (Rainer Sjölundin haastattelusta 16.10.2008 muotoillut Risto Sutinen.)

Nuorisosiainkeskus on virastona sijainnut kuudenkymmenen vuoden aikana kolmessa eri paikassa, sen lisäksi evakossa kerran. Viraston ensimmäinen sijaintipaikka oli Aleksanterin- ja Unioninkadun kulmauksessa (Unioninkatu 27) olleessa talossa, kolmannessa kerroksessa. Paikka sijoittuu kaupungintalon korttelin luoteiskulmaan, vastapäätä Senaatintoria. Henkilökuntaa oli tasan kaksi: nuorisotoimenjohtaja von Weissenberg ja toimistotyöntekijä Piia Heininen: suuri ei ollut se joukko, jolla nuorisotoimi aloitti Helsingissä. Heininen palveli nuorisotoimessa yli 30 vuotta. (Veikko Artmanin haastattelut 29.1.2009 ja 30.1.2009.)

Veikko Artman on kertonut kivunneensa ensimmäisenä työpäivänään kierreportaita pitkin kolmannen kerrokseen. Hän aloitti työt virastossa vuonna 1953 toimien alussa pääosin lainavaraston hoitajana ja jääden eläkkeelle isännöitsijän tehtävästä. Työuran pituudeksi kertyi 39 vuotta 8 kuukautta ja 16 päivää; viraston kuuluisin yleisurheilukisojen lähettäjä toimi nuorisotoimen palveluksessa merkittävän kauan. Saavutus, jonka on ylittänyt vain hänen työkaverinaan toiminut Rainer Sjölund. Sjölund aloitti työnsä Nuorisosiainkeskuksessa lähettinä ja jatkoi sittemmin uraansa lainavaraston hoitajana. Sjölundin työura nuorisotoimen palveluksessa on kestänyt jo yli neljäkymmentä vuotta jatkuen yhä näitä tekstejä kirjoitettaessa. (Veikko Artmanin haastattelut 29.1.2009 ja 30.1.2009.)

Seuraavaksi toimisto siirtyi vuonna 1953 Olympiastadionille ja sieltä Hietaniemenkadulle vuonna 1975, josta syksyllä 2008 peruskorjauksen alta väliaikaisesti Sörnäisiin, osoitteeseen Sörnäistenkatu 1. Maunulan nuorisotalon perustamisen aikoina nuorisotoimessa oli henkilöstöä seuraavasti: toimistolla, eli virastossa, kahdeksan henkeä ja kentällä noin 60. Vuosien saatossa on henkilökunnan määrä kasvanut ollen vakanssien osalta nykyisin noin 360. Niin ikään Nuorisosiainkeskukseen on tullut monia uusia virka- ja toiminimikkeitä henkilöstön kasvun myötä.

5.2. Maunulan nuorisotalo 1990-luvulla

Läntisen nuorisokeskuksen aluepäällikkönä vuosina 1991–2002 toiminut Elina Kuosmanen muistelee Maunulan aikoja:

Lärväsalo go..go..go, tulkaa tänne täällä on show!

Näkökulmia muistoihin työvuosilta voi olla monenlaisia: mm. työovereista, kommelluksista, työn sisällöistä ja kehittämisestä, työn rakenteista. Historiankirjoittajan on aina valittava yksi niistä. Tässä eräs. Oma työurani Nuorisosiainkeskuksessa alkoi armon vuonna 1991, ja pääasiallinen työtehtäväni oli kehittää nuorisotyötä läntisen Helsingin alueella. Koko kaupungin kattava nuorisotaloverkosto oli juuri saavuttamassa lakipisteensä – viimeisimpinä nuorisotaloina länteen rakennettiin Kannelmäen ja Pitäjänmäen nuorisotalot. Kiire oli jo kova, koska samanaikaisesti suuri ja kaikenkattava lama puski esiin joka kulmasta. Neuvostoliiton romahtamisen ja pankkiriisin seurauksena koko Suomi oli joutua konkurssiin – se vältettiin täpärästi. Mutta sen seurauksena jouduttiin karsimaan Helsingin kaupungin verovaroin kustannettua toimintaa kovalla kädellä. Näin useat nuorisotalot saivatkin parin vuoden aikana uudet, mutta lyhyemmät ja kapeammat seinät. Näin kävi nyt kyseisen nuorisotalonkin. Harmaista avosoluistani siis kaivan esiin ensimmäiset hatarat muistoni...

”Lärvässä tavataan alkuillasta.” Itselläni ei kylläkään ollut mitään käsitystä, mistä puhuttiin. Suomen kieltä se kylläkin oli, ehkä jotain salakieltä. Siihen pitäisi vihkiytyä, muistan miettineeni. Kysyä ei kehdannut. Silloinhan olisi ilmaissut oman tietämättömyytensä, ja sitä en missään nimessä halunnut. Kasvot, kasvot ne olivat säilytettävä viimeiseen hengenvetoon asti. Siihen oli vielä tarvetta itselläni 1990-luvun alussa.

Pikku hiljaa salakieli avautui. Sana sanalta se muuttui lihaksi. Lärväänkin astuttiin paksun, puisen, osittain metallisen ja hyvin raskaan oven kautta. Ovesta rävähti esiin raput, joiden kautta päästiin joko ylös- tai alaspäin. Keskelle sieltä ei päässyt, ei kirveelläkään. Se oli paikka, jossa kierto oli alhaalta ylös tai joskus päinvastoin. Siksi ketään se ei jättänyt kylmäksi, kaikkien oli siellä pistettävä paras-taan. Kuka mitenkin, kuka kenen kanssa ja kuka missäkin! Siellä kaikki olivat yhden tai yksi kaikkien puolesta. Se oli Lärvä, Helsingin kaupungin ensimmäisten nuorisotalojen joukossa nuorten tarpeisiin rakennettu ja nykyisten nuorisotalojen edelläkävijä.

Talon yläkerrassa oli suuri sali ja "biljardihuone", jonka seinustoja kierteli sohvantyyppiset nojatuolit. Ne olivat jo 90-luvun alussa paremmat päivänsä nähneet, samoin kuin biljardipöytäkin. Useat olivat ne nuorisosukupolvet, jotka olivat pöytään nojailleet, sitä kepillä hakanneet ja tuoleja potkineet. Monet surut, murheet ja hammasten kiristykset ne olivat vuosien saatossa kuulleet ja nähneet. Rosoiseksi sellaisesta elämästä tulee, sehän on selvä. Täytyyhän eletty elämä näkyä ja se myös näkyi Lärvässä. Se oli nuorten paikka, sellainen kuin he sen halusivat. Sen tunsi joka solullaan, ja sitä kunnioitti jokainen kävijä. Siellä ei ollut tilaa teeskentelylle ja epärehellisyydelle. Siellä puhuttiin ja huudettiin, mutta aina asiasta ja suoraan. Ei kierrelty, kaarreltu eikä puhuttu kapulakieltä. Siellä olit paljas itsesi niin hyvin kuin pahoine puolinesi.

Lärvässä tehtiin nuorisotyötä. Työtä, jossa nuorten paras ohjasi toimintaa. Sitä toteutettiin leireillä, retkillä, ohjatuilla kerhoilla ja keskusteluilla nuorten kanssa. Niissä sovittiin suunnitelmista, ja ne myös toteutettiin, joskus hikihatussakin, mutta kuitenkin. Lupaukset pidettiin. Toveria ei jätetty, vaikka joskus ehkä mieli olisi tehnytkin. Vastuuta ja velvollisuutta opetettiin ja opittiinkin. Sieltä lähti elämään ensin sukupolvet, jotka ovat tehneet tämän meidän nykyisen hyvinvoinnin mahdolliseksi.

Yläkerrassa oli myös työntekijöiden toimistohuone, josta talon toimintaa säädeltiin. Lärvässä toteutettiin suljettujen kaappien politiikkaa. Siksi toimiston kynnyksellä on käyty monet varteenotettavat, kauaskantoiset ja elämää opettavat keskustelut. Joskus silmät pullistuen, naamat punaisina, nyrkit puristuksissa, jalat vapisten ja housut tutisten, mutta aina vaikeudet silmitysten kohdaten – ja totuutta silmiin katsoen.

Alakerrassa toimivat askartelukerhot, kuntosali sekä sieltä löytyi muutamia toimistotiloja, kuten alue-työntekijän toimistohuone. Talon toisessa päädyssä harjoitettiin Helsingin kaupungin Nuorisoasiainkeskuksen ensimmäisen moottorihallin toimintaa. Autoja putsattiin, maalattiin ja rassattiin ja liikennekulttuurin ensi askeleita opetettiin.

Maunulan Lärvän toiminta siirrettiin 1993 uusiin, entisen päiväkodin tiloihin, ja toiminta muuttui uusien nuorisosukupolvien myötä. Uudet aatteet ja siksi myös uudet vaatteet valtasivat alaa. Kuitenkin alkuperäinen Lärvä Suursuon laidalla on muistoissamme se ainoa oikea Lärvä, koska sieltä versoi se kunnallinen nuorisotyö, joka tänä päivänä on todellisuutta keskuudessamme. Toivotaan, että sen todellisuus elää ja voi hyvin tulevaisuudessakin.

Toiminta jatkui, vaikka organisaatio muuttui. Maunulassa ei nuorisotyön tekeminen loppunut eivätkä työntekijät levänneet. Vuonna 1991 Maunulan nuorisotalolla järjestettiin alkusyksystä alueen "imppaaville" eli luottimia ja liimoja haisteleville pojille miesten ja nuorten poikien retki Bengtsårin, Benkun, leirisaarelle. Imppaaminen on aina ollut köyhempien lasten "harrastus", jota esiintyy ajoittain eri alueilla. Retki onnistui hyvin, ja sen ansiosta poikien kontaktit miesohjaajiin paranivat. Saman vuoden syksyllä nuorisotalon henkilökunta organisoivat perjantai-iltaisina päivystystä Maunulan alueella. Päivystäminen tarkoitti käytännössä sitä, että Maunulan ulkoalueita kierreltiin työpareittain. Työparista toinen oli vapaaehtoinen tai lastensuojelun työntekijä. Viikonloppukierroksilla

työntekijät kartoittivat tilannetta ja loivat suhteita nuoriin. Leikkipuistossa oli lähes joka kerta neljästä kahdeksaan nuorta olutta nauttimassa. Lisäksi ala-asteen pihalla saattoi olla jopa 20–30 nuoren joukko juomassa kaljaa. Nuoret suhtautuivat jalkautujiin myönteisesti, väkivaltatilanteita ei ollut. Kielteinen suhtautuminen nuorten alkoholinkäyttöön ei kuitenkaan vaikuttanut millään lailla nuorten kaljanjuontiin eikä töhertämisiin. Alueella partioineet eivät myöskään huomanneet kierroksilla olleen minkäänlaista pysyvää vaikutusta.

Syksyn toimintaa väritti myös Maunulan nuorisotalon 25-vuotisjuhlat. Juhlaviikkoa vietettiin 10.–17.11.1991. Ennen juhlaa toimitettiin Maunulan nuorisotalon 25-vuotisjulkaisu, johon muistelmiaan kirjoittivat talon entiset työntekijät. Tässä vaiheessa moottorihallin toiminta jatkui vakiintuneella tavalla. Moottorihalli oli kausittain auki jopa joka päivä. Lauantaisin hallilla oli järjestöpäivä. Lisäksi kokeiltiin sunnuntain aukioloja, mutta kustannussyistä niistä luovuttiin loppusyksystä. Aikojen saatossa yhä uudet ikäluokat ovat löytäneet moottorihallin, ja asiaa ovat helpottaneet talon avoimen toiminnan puolella luodut kontaktit nuorten ja hallin ohjaajan välillä. Myös mopokerho on tuonut uusia nuoria mukaan moottorihallin toimintaan.

5.3. Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomukset kertovat

Maunulassa osallistuttiin keskushallinnon aloitteesta yhteissuunnittelukokeiluun, jonka tarkoituksena oli kehittää aluedemokratiaa ja laatia asukkaiden ja alueen virkamiesten yhteistyönä esitys vuosien 1993–1997 kuntasuunnitelmaan. Yhteissuunnittelun tarkoituksena oli luoda uutta suunnittelumallia, joka yhdistäisi alueellisen tiedon ja tarpeet sekä kunnallisen päätöksenteon. Nuorisotoimi osallistui aktiivisesti työskentelyyn ja tuotti omaan toimintaansa liittyvän kehittämissuunnitelman alueelle.

Talolla toimi vuonna 1991 säännöllisesti kaksi eläkeläisjärjestöä, kaupunginosaseura, kolme nuorisoyhdistystä, kolme moottorihallin toimintaa lähellä olevaa yhdistystä sekä joukko harvemmin kokoontuvia, mutta vakituisia seuroja ja yhdistyksiä. Alueella kokoontui 3–4 kertaa vuodessa myös Jaakko Kulta -kokous, jossa olivat edustettuina niin asukkaat, järjestöt kuin virkamiehetkin. Vuoden 1991 viimeisessä kokouksessa käsiteltiin nuorten tilaongelmia; mukana oli kaksikymmentä 15–19-vuotiasta maunulalaisnuorta, joista osan oli aiemmin ollut mahdollista käyttää omaa talokerhoa. Ponnistelusta huolimatta emme onnistuneet löytämään omaa kämppää kyseiselle ryhmälle. (Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 1991, 28.)

Seuraavana vuonna (1992) Maunulan nuorisotalon tärkeimmäksi tavoitteeksi asetettiin toiminnan kehittyminen nuorten omaksi toiminnaksi, jonka tuli antaa heille onnistumisen kokemuksia turvallisuudessa yhteisössä ja ympäristössä. Jo vuonna 1991 menetelmäksi oli valittu ulkomaanmatka, joka toteutettaisiin vuonna 1993. Matkaryhmä ideoi erilaista toimintaa rahan keräämiseksi, samalla opittiin myös lisää matkakohteesta sekä matkaryhmän jäsenistä. (Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 1992, 29.)

Vuosi 1993 oli nuorisotalon kohdalla fyysisten muutosten sekä vanhasta, maineikkaasta ja kunnia-kaasta Lärvästä luopumisen aikaa. Maunulan nuorisotalo muutti uusiin tiloihin tammikuussa 1993, osoite oli Maunulantie 19. Maunulan ja Paloheinän nuorisotalojen yhteistyötä toteutettiin tuolloin yhteissuunnittelun tasolla, jonka vakiinnuttamisesta tulikin nuorisotalon kyseisen vuoden eräs pää-tavoite. (Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 1993, 23, 24.) Alueiden kulttuuritapahtumista mainittakoon toukokuinen *Paloheinä*-festari. Tämä Pakilan nuorisotalon aikoinaan aloittama festari

oli laajentunut niin suureksi, että kaikkien henkilökuntaan kuuluvien panosta tarvittiin tapahtumassa. *Maunulan Musiikki ja makkara* järjestettiin toukokuussa Maunulan leikki puistossa. Alueella ei päästy vieläkään nuoriso-ongelmista, sillä toimintakertomus toteaa, että ”erityisiä nuoriso-ongelmia Läntisen nuorisokeskuksen alueella on esiintynyt v. 1994 Maunulassa” (Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 1994, 31).

Läntisen nuorisokeskuksen alueella yhteistyö kaupungin eri hallintokuntien kanssa on säännöllisyytensä ansiosta muodostunut tiiviiksi verkostotyöksi, ja toiminnan tavoitteet ovat muotoutuneet alueiden ongelmien perusteella. Esimerkiksi Maunulan alueella toimi päihdetyöryhmä. (Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 1996, 37.)

Vuosituhanne vaihtuessa nuorisotalodemokratia oli yksi tärkeistä hankkeista, jota vietiin vuonna 2002 täsmällisesti eteenpäin konsultti Sari Vesikansan viitoittamalla tiellä. Osana hanketta aloitettiin Maunulan, Pakilan ja Torpparinmäen nuorisotaloissa säännölliset talokokoukset, joissa nuorilla on konkreettinen mahdollisuus vaikuttaa nuorisotalon toimintaan ja sisältöihin sekä hankintoihin. (Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 2002, 25.)

5.4. Vieraan maan matkaajat

1980-luvulla vierailtiin Åressa (ks. luku 3.15.), kesäkuussa 1993 uskaltauduttiin Portugaliin asti. Nuoret olivat keränneet rahaa matkaan noin parin vuoden ajan erilaisin menetelmin: työsuorittein, keräyksin ja käyttämällä aivonystyröitä, jonka tuloksena keksittiin mitä erilaisimpia tapoja hankkia rahaa matkakassaan. Matka onnistui, ja kansainvälisiä kulttuurikokemuksia oli nuorille tarjolla runsaasti. (Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 1993, 25, 26.)

Mukana olleet nuoret kirjoittivat kokemuksistaan ”matkakertomusta”, josta otteita seuraavassa:

Portugalin matkapäiväkirja 10.–17.6.1993

10.6.1993

Aamulla saavuimme lentokentälle kuuden aikaan aamulla. Tuliko selväksi että nyt on aamu?

Ensin Anni oli hukassa ja seuraavana hetkenä Anne hukkasi lippunsa. Onneksi pääsimme kahvilaan asti, kenties pääsemme koneeseenkin. Nähdään Portugalissa – ellei tulla sokeiksi.

Paitsi että... ennen koneeseen nousua Pia löysi Anne lipun omansa välistä. Saatiinpahan lentoemon sekaisin. -> Lensimme puuduttavan lennon ahtaassa Finnairin DC-8:a, emme käyneet kuitenkaan vielä toistemme kurkkuihin, vielä.

Hiostava säätila tulvi jo lentokentällä, ja huipentui bussissa, jolla körötimme Lissabonissa ja Estoriliin ja lopulta Cascaisiin (koko matkan vertaillen maisemia Hesalaisiin maisemiin tai arvostellen toisten matkailijoiden hotelleja.)

Tavarat saatiin huoneisiin, arvotavarat tallelokeroon, ja porukka ryntää nälkäisenä ulos! Ira, Mari, Make ja Ana söivät pizzaa paikassa joka toimi viheltämällä, loppujengi lähti etsimään kauppaa. Ja lopulta kiertelyn, ostamisaikomusten jne. jälkeen tie löytyi Jumboon. Kipin kapin hotelliin ja tervetuloilaisuuteen jossa oppaamme Marja puhui meille mm- Pyhästä Yrjötyksestä, Make (pienempi) ilostui viinin ja tupakan halpuudesta (miksihän?), Ira pelästyi ovea, Annella oli kiire ja Ana pyyhki nenänsä

sisältöä hotellin tuoliin.

11.6.-93

Bairro Alto kaupunginosa, kuljeskeltiin, kirkossa oli JUMALANPALVELUS †

kävimme parlamenttitalon edessä Etrellan Basillikaa, mut ei päästy inekseen koska siellä oli häät. Tyttöjen vaatimuksesta kävimme Amoreiras -tavaratalossa, Iso Makea ei kiinnostanut se ja ajoimme taxilla saatanan korkeen pyörän luo. Tytöt istu arestissa loppu illan.
Hauskaa on

Sunnuntai 13.6 -93

Aamulla suuntasimme nenämme kohti Bussiasemaa josta lähdimme Cintra vuoristoon ja kävelimme ja kävelimme. huh, huh väsyttää, kuuma ja no, pierettä. Vihdoinkin Penan palatsissa, siellä oli paljon hauskaa nähtävää. Loppuilta oli vapaata jne...

T: Anni

Ja ilta oli tosi hauska, käytiin kaikissa kaupoissa, oltiin rannalla, uitiin ja otettiin aurinkoa. Ihan illalla tai kello 18.05 Kaisli suuttu ku mä löin sitä tyynyllä, se kuuma Kaisli alko lyömään mua tyynyllä ja Kaililla oli mahtavat ilmeet
Totta mooses

T: Ame



Nuoret ja ohjaaja Kaisli Syrjänen (oik.) kaupoilla.
(Lähde: Nuorisoasiainkeskuksen kuva-arkisto.)

Portugali/Cascais 15.6 -93

Huh hellettä! Auringossa paahuu, ku varjossakin on asteita lähes 40C! Ja voi siivooja parkoja, kaikkien huoneet ovat kuin torbedan jäljiltä. Annin, Pian & Tanjan huone mm: hiekkaa lattioilla, matkalaukut sokin sokin, voita tuolilla, tuhkipset lattioilla... Anni & Katja: sängyt siirretty, hiekkaa, roskia, tuhkipset hajalla... Katja on kipeä, Hahnela palanut, Anni Pihkanen rakastunut, Anni on rahaton, Piiaa yököt-tää Nuppu, Tanjalla ikävä Kamikalii, Iina on löhöillyt hotellissa, Kaisli kadonnut Lissaboniin.... Villen kootut tuliaisets koossa!?!?

Ei hyvää päivää! Tanja & Pihkanen och Pia hilluu ympäri huonettaan ja puhuu paskaa. Mm. tšekäläisistä mutukeista, Iittalalaisissa... Illalla mentiin biitsille ja nähtiin sekä "kuvattiin" Metallican laulaja. Ja vielä illemmalla tytöt aiheuttivat Makelle päänsärkyä? Syyistä?

16.6 Keskiviikko

Viimeinen päivä aluillaan; väsyttää, rasittaa ja hiostaa. Tekemisen puute vaivaa, joten paras vetäytyä ravintolaan syömään. Kuitti on maailman selvin, vähennänpä tämä verotuksessa.

Melkein kaikki alkoi pakkaamaan päivällä, ja halusivat äkkiä kotiin. Puolet nukkuivat päiväunia ja puolet olivat rannalla uimassa ja ottamassa arskaa.

Passit ja liput tarkastettiin, ettei jäisi Portugaliin, onneksi kaikki löytyi.

Klo. 20.00 mennään Express Chikeniin syömään, Kaislin äitee tarjosi, vaikka ei ollut mukana, sitten varmaan syömään.

!! hyvää yötä!!

17.6.93 klo 7.30

Viimeistä pulla-aamiaista odotellessa ruumiillinen minäni haukottelee, mutta mieli on virkeä kotiin pääsyn toivosta. Mulla ainakin on kaikki paikat väsyneitä, mielikin. Kunpa olis jo mestoilla ja omassa punkassa nalle peesissä. Mä vihaan kakaroita!

Mehut maksaa 600, väärin! Missä bussi? Kärsivällisyys loppuu"

Päiväkirjatekstis antavat kuvan, etteivät nuoret osanneet vielä matkan aikana arvostaa reissua eivätkä kohdetta. Teksti kuvaa heidän tunnelmiaan toivottavasti vain kunkin kirjoittajan näkökulmasta – ei koko joukon tuntoja. Ensimmäinen kauemmaksi suunnattu matka Maunulan nuorisotalon nuorten toimesta oli kuitenkin tosiasia.



Huh hellettä! Auringossa paahtuu, ku varjossakin on asteita lähes 40C!
(Lähde: Nuorisoasiainkeskuksen kuva-arkisto.)

Nuoriso-ohjaajana vuosina 1999–2006 toiminut Hannu Holtinkoski kertoo taipaleestaan Maunulan nuorisotalossa:

Kun tulin Maunulaan töihin vuonna 1999, huomasin kuinka paljon talossa on kohdennettua toimintaa – siis erityisryhmiä. Talossa toimiva sosiaaliviraston lastensuojelun perhetyöntekijöiden järjestämä Reppu-erityisiltapäiväkerho aloitteli ensimmäisen vuoden jälkeistä toista toimintakauttaan. Aloitettiin Haavi-kerho jatkamaan Reppu-lasten ”tietä” kohti nuorisotalon tarjoamaa toimintaa ala-asteikäisille. Haavi-kerho toteutettiin yhteistyönä sosiaaliviraston kanssa siten, että he hoitivat välipalakustannukset, ja nuorisotalo antoi kaksi työntekijää kullekin toimintapäivälle. Tässä oli siis tosi merkittävä työntekijäpanostus toimintaan, kunnes työnjako muuttui siten, että meiltä oli yksi ja lastensuojelusta yksi työntekijä vetämässä. Silta Haavista mukaan nuorisotalon toimintaan oli hyvin merkittävä toiminnan kannalta varsinkin ensimmäisinä vuosina, kun ala-asteikäisten määrä talolla oli hyvin pieni. Paljon Haavi-lapsia tuli koulusta kerhoon, oli nuorisotalon avoimessa toiminnassa lähes kaikissa kerhoissa mukana ja osallistuivatpa he myös hyvin aktiivisesti kaikkiin järjestettyihin retkiinkin. Täytyy sanoa, että kun nuo lapset kasvoivat yläasteikään, oli ensinnäkin melkoinen työ jo tehty heidän kanssaan, ja voipa sanoa, että työntekijänä suhde heihin oli paljon enemmän kuin vain mikä tahansa nuori-ohjaaja-suhde.

Vuonna 1999 aloitettiin myös Mosquito-projekti. Se oli reippaasti korjaavaa työtä tekevä. Asiakkaat taisivat kaikki olla nuorisotalon vakikävijöitä, ja monella oli aika kova taipumus päihteisiin. Työntekijäsatsaus oli melkoinen. Leirejä, retkiä ja kaikenlaista tekemistä he tekivät, muistaakseni lähes viikoittain. Sain itsekin olla mukana joissakin toiminnoissa. Merkittävin niistä oli kuitenkin sähly, jota nuoret pelasivat 1–2 kertaa viikossa.

Tuosta harrastuksesta tuli sittemmin tosi tärkeä osa nuorten elämää. Poikien aktiivisuudesta kertoo paljon se, että kun saimme neuvoteltua salivuoron Torpparinmäen peruskoulusta, jonne matkaa oli kuitenkin melkoisesti ja sali todella pieni, porukka tuli silti lähes aina mukaan, ja hyvät pelit saatiinkin. Pelin taso parani koko ajan, ja ristiriitatilanteet, joita oli alkuvaiheessa tullut, osattiin kääntää positiiviseen suuntaan: kaikki tiesivät, että se oli hauskanpitoa kavereiden kesken.

Tuo sählykerho säilyi todella pitkään nuorisotalon, eli käytännössä minun, vetämänä. Kaksi vuotta vedimme sählyä perhetyöntekijä Katja Pirttilahden (nyk. Sonck) kanssa, ja salivuoron saimme lopulta Maunulan liikuntahallista, kiitos Liikuntaviraston lähiöliikuttaja Hannele Haverisen, jonka mahtavan hieno suhtautuminen poiki meille parhaat mahdolliset olosuhteet tuota lajia harrastaa.

Ryhmän kokoonpano eli aina vähän, ja uusia poikiakin tuli mukaan, muun muassa Ruoriprojektin kautta. Toki maunulalaisuus säilyi ryhmässä, ja kaikki taisivat tuntea toisensa jo ennen sählypelejä. Keväällä 2002 osallistuimme Arena Centerin perjantai-salibandyliigaan, joka oli tarkoitettu harrastelijoille. Vastustajat olivat kuitenkin selvästi sarjapelaajia, osa kuului olevan ykkösdivaripelaajia, ja meidän porukassa vain Lehtimäen Tonilla oli kokemusta sarjapelaamisesta. Siltikin meidän pojat taistelivat kolmanneksi tuossa kisassa. Mukana oli muistaakseni seitsemän joukkuetta. Pistepörssin kärkipäässä oli myös mukavaa luettavaa, kun Kukkolan Jari voitti sen ylivoimaisesti, ja muita poikia oli aika lähellä myös; muistan ainakin Jylhäjärven Tonin ja Ristisen Ernon komeilleen siellä.

Kun ryhmä oli valmiimpi ja vanhempi, sen oli aika toimia yksin. Matulan Harri, yksi nuorista, otti vuoron vastuullensa, ja toiminta jatkui. Armeija ja muut syyt pakottivat luopumaan vuorosta syksyn 2005 jälkeen. Siltikään en itse muista kerhoa, jossa osallistumisinnostus olisi ollut noin kova. Suuri hatunnosto kaikille osallistuneille! Kuinkahan moni 18–22-vuotias nuori tulisi selvin päin lauantai-iltana klo 20–21 pelaamaan? Tästä ryhmästä aika moni tuli.

Myös muu pelailu oli arvossaan nuorisotalolla. Aina, kun läntisen alueen biljardi- ja pingisturnaukset alkoivat lähestyä, oli innokkuus karsintoihin tosi kova luokkaa. Koska itse toimin tuomarina noissa kisoissa, halusin siirtää viralliset säännöt nuorisotalomaailmaankin. Ehkä tässä näkyy omien kätteni jälki aika paljon: sekä nuoremmat ala-asteikäiset että iltakäyttäjät pelasivat oikeilla säännöillä, pöydän ympäristö rauhoitettiin ja lajin tietämys lisääntyi. Aika kuvaavaa talon lasten ja nuorten biljarditaidoista on se, että kun läntisen alueen turnaus viimeisen kerran järjestettiin, jäi Maunulan nuorisotalon hyllyyn neljä kuudesta alueen mestaruuspokaalista!

Työ nuorisotalolla oli todella verkostoitunutta. Teimme yhteistyötä varsinkin sosiaaliviraston kanssa juuri Repun, Haavin ja sählyn järjestämisessä. Liikuntaviraston panos oli myös loistavaa; vedin kolmea eri sählykerhoa viikossa lähiöliikunnan nimissä Maunulan liikuntahallissa. Maunulatiimin perustaminen oli merkittävä asia alueen yhteistyössä. Varsinkin informaatiokanavana se toimi alusta alkaen hyvin. Taitaa olla niitä harvoja usean toimijan työryhmiä, jotka ovat säilyneet ennallaan.

Työ nuoriso-ohjaajana Maunulan nuorisotalolla oli myös tosi monivivahteista. Välillä olit kahden Haavi-lapsen kanssa piknikillä ja hetkeä myöhemmin 50:n enemmän tai vähemmän päihteiden vaikutuksen alaisena olevan nuoren keskellä. Päihteettömyys talolla oli alussa käsite, joka oli enemmän hienolta kuulostavaa paperilla, mutta vähitellen se oli enemmän ja enemmän todellisuutta myös työssä.

Enpä muista, kenen idea oli aloittaa perjantaisin lämpimän ruuan tekeminen houkuttimena nuorille vaihtoehtona, päihteettömän illan viettämiseksi, mutta tosi loistavasti se toimi alusta asti. Olisikohan se ollut noin 2001–2003, kun se todellakin toimi, ja ihan numeroidenkin valossa kävijöitä oli mukavasti. Kun siitä jossakin vaiheessa alettiin periä maksua ja edellytettiin ennakoilmoittautumista ja siten myös sitoutumista tuohon toimintaan, alkoi innostus laantua. Mutta ainakin voi sanoa, että jonkin

aikaa tie maunulalaisten nuorten sydämiin kävi todellakin mahan kautta :).

Retkitoimintaa järjestettiin kovasti, aluksi enemmän ohjaajien päättämien kohteiden suuntaan, mutta vähitellen nuorten ideat alkoivat näkyä niissä, niin kuin muussakin toiminnassa. Talokokoukset oli normaali toimintatapa päättää asioista, eikä samaa riehumista kokouksissa ollut enää työurani loppuvaiheessa kuin aluksi oli. Toki täytyy sanoa, että maunulalainen ”minä puhun ja ilmaisen ajatukseni nyt” -periaate oli hyvin normaalia aina, eikä välttämättä ulkopuolinen olisi tajunnut ollenkaan kyseessä olevan kokouksen olleen tärkein päätäntäelin ja talodemokratian muoto. Sellainen ”sekasorto” parhaimmillaan vallitsi. Mutta päätökset saatiin silti aina tehtyä. Ja siis hyvin osallistavasti.

Kun mainitsin ulkopuolisen, niin myös asia, joka leimasi koko toimintaa, suunnittelua ja kaikkea, oli se, että työntekijävaihtuvuus oli melkoista luokkaa. Itse muistan joskus laskeneeni, että tuon reilun kuuden Maunula-vuoden aikana perehdytin ainakin 20 uutta työntekijää ja harjoittelijaa, sijaisista ja muista haastatelluista jne. nyt puhumattakaan. Parikin kertaa muistan nuorisotalon auenneen kesätauolta vasta syyskuun alussa, koska työntekijöitä talon pyörittämiseen ei vielä ollut valittu. Olikohan se Mielosen Miki, joka esimieskokouksessa naureskellen kyseli, että miten siellä Hannulassa on syksyn toiminta alkanut. Taisi olla tilanne, jolloin olin ainoana paikalla talolla työntekijävaihtumisten ja kesälomien takia.

Kaikkinensa Maunulassa työskentelyäni värnittivät tietyt asiat, jotka aina olivat esillä. Ehkä nämä olivat niitä ikävimpiä asioita, joiden olisi oikeasti pitänyt olla kunnossa rankan työn keskellä. Ensinnäkin talon kunto oli kysymysmerkki, jota yritettiin ratkoa melkeinpä aina. Milloin oli home-epäilyt ja milloin saimme kuulla talon korjausten lähestyvän. Esimieheni Mattilan Jukka kertoi varmaan ensimmäisinä työpäivinäni, että olemme kiireyslistan ykkösenä. Tuo lista tuli melkoiseksi naurun aiheeksi matkan varrella, kun kukaan ei tuntunut tietävän asiasta mitään eivätkä meidän yhteydenottomme isännöitsijään johtaneet juuri mihinkään toimenpiteeseen. Toisaalta nauru oli kaukana siitä, kun talossa paleltiin tosissaan talvisaikaan; muistan Jukan tulleen joululoman jälkeen talolle ja vilpoisan olon jälkeen mitanneen talon sisälämpötilan: 12 astetta. Tuo hometilanne saadaan varmaan joskus todellakin selville – viimeistään sitten, kun koko roska puretaan. Eiköhän sieltä joku majavan pesä tms. ilmesty :).

Yksi asia, mitä vastaan koko ajan taisteltiin, oli talotyön perustelu muille ihmisille, ja ihan konkreettisesti tunnuslukuina ylöspäin. Nuorisoasiankeskuksen toiminta-ajatuksenahan on tarjota mahdollisimman avointa toimintaa mahdollisimman monelle nuorelle ja mahdollisimman suurella hyötysuhteella. Maunulan nuorisotalo ei oikein koskaan mahtunut tuohon muottiin: jäsenkorttimäärä pysyi sadan molemmilla puolilla. Toiminta oli, kuten kerroin, hyvin kohdennettua, ja suuri osa nuorista kävi talolla aina, kun se oli auki. Samaten nuoriso, joka talolla kävi, eli suurelta osin yksinhuoltajaperheissä ja heikkotulouisissa sosiaalitoimiston asiakasperheissä. Tämän takia perittävät maksut oli suhteutettu tähän asiaan. Toisin sanottuna vähän kävijöitä – vaikkakin paljon yksilöllistä tukea – ja vähän oma-varainhankintaa oli huono yhtälö alueellisten palveluiden nuorisotalon kilpailuvalttina säilymiskamppailussa. Missään ei taidettu muistaa, monesko Maunula oli positiivisen diskriminoinnin listalla: aina kuuden ”vaativimman” alueen joukossa. Saas nähdä, kuinka kauan nykyisessä organisaatiossa talo porskuttaa olemassa. Se on alueelle erittäin tärkeä paikka, tärkeämpi nuorille kuin voisi kuvitellaan.

Kuitenkin näen nuorisotalon tulevaisuudessa valoa. Verkostojen kanssa tehdyllä yhteistyöllä on hyvä mahdollisuus nostaa nuorison määrää ostettujen jäsenkorttien määrässä; esimerkiksi seurakunnan kanssa yhdessä tehdyt 7. luokkien ryhmätyöviikot tuovat nuorisotaloa tunnetummaksi tahoksi myös vähemmän talosta tiedäville. Entinen Reppu–Haavi–nuorisotalo-silta on jo ehkä aikansa elänyt, osittain siitäkin syystä, että Reppu ei enää toimi nuorisotalolla, mikä on jo antanut tilaa ei-niin-kohdennetulle toiminnalle, nimenomaan ala-asteikäisissä. Aikuisten vapaaehtoisten määrää tulisi saada ylöspäin, jotta panostus viikonlopputoimintaan olisi sillä tasolla, kuin sen Nuorisoasiankeskuksessa pitäisi olla.

5.5. Työvälineissä ja toiminnan sisällöissä tapahtuneita muutoksia

Nuorisotyön sisällöissä ja työvälineissä on tapahtunut Maunulan nuorisotalon historian aikana suuria muutoksia; eri aikakaudet ovat tuoneet niihin oman leimansa. Joidenkin merkittävämpien osalta on aiheellista luoda läpileikkaus siihen, mitä on tapahtunut.

Toimintamuotojen ja -sisältöjen osalta nuorisotyö on pyrkinyt olemaan kulloinkin kiinni ajan hengessä. Maunulan nuorisotalon perustamisen jälkeisinä vuosikymmeninä toiminta keskittyi perinteisen liikunnan ympärille. Joukkuepelit olivat suosittuja, ja niiden suosio onkin pysynyt korkealla tasolla kautta vuosikymmenten. Uutena lajina on nykyisin salibandy (sählyn kehittyneempi muoto), joka on sisälajina suosittu etenkin poikien keskuudessa. Perinteisestä laskettelusta nuoret ovat siirtyneet enenevässä määrin lumilautailun harrastajiksi. Kesäisin skeittauksen suosio kasvaa jatkuvasti skeittipaikkojen kohentumisen myötä. Murtomaahiihto on kadonnut helsinkiläisnuorten harrastuskirjosta lähes kokonaan: vain pienemmät lapset ja alakoululaiset saattavat vielä hiihtää, jos sääolosuhteet sen sallivat.

Musiikki on kestosuosikki nuorten parissa, ja bändejä syntyy, kunhan harrastukselle tarjotaan sopivia harjoittelutiloja. Bänditoiminta on aiemmin ollut puhtaasti poikien harrastus, mutta nykyään tytöt eivät ole mikään outo näky bändikämpillä. ”Mimmirock” on lyönyt läpi musiikkimaailmassa. Viimeisen kahdenkymmenen vuoden kuluessa on syntynyt lukemattomia tyttöjen muodostamia kokoonpanoja. Maunulassa musiikkitoiminnalla oli nuorisotalon perustamisen jälkeisenä aikana varsin merkittävä asema. Nykyisellä Maunulan nuorisotalolla ei ole enää tarjota vanhaan malliin harjoitus-tiloja musiikin harrastajille.

Musiikin kuuntelussa välineet ovat kehittyneet huomasti: C-kasetti ja nauhuri ovat historiaa, siinä missä sitä alkavat jo olla CD-levytkin. Musiikin kuuntelussa viimeisintä huutoa ovat paitsi musiikkia, myös liikkuvaa kuvaa toistavat Mp3-soittimet (mm. iPod:t). Jopa oman elokuvan tekeminen on nykyään yllättävän helppoa, koska erilaisilla tietokoneohjelmilla voi vaivatta muokata omalla kameralla kuvattua materiaalia.

Yhteiskuntamme muuttuessa yhä monikulttuurisemmaksi on kansainvälisyys tuonut oman leimansa nuorisotalon toimintakulttuuriin. Nuorisotyössä on viimeisen vuosikymmenen aikana kiinnitetty enenevässä määrin huomiota monikulttuuriseen työhön, ja näin on tehty erityisesti Maunulassa. Syynä tähän on tasaisesti kasvanut ulkomaalaisten osuus kaupunginosassa. Muutoksen myötä nuorisohjaajat huomioivat tätä nykyä erittäin luontevasti työssään myös monikulttuuriset nuoret. EU:lta on saatu rahoitusta kansainväliseen toimintaan, ja se on mahdollistanut laajemman nuorisovaihdon. Maunulan nuoret ovat myös haistelleet kansainvälisiä tuulia tekemillään ulkomaanvierailuilla.

Yhteisökasvatus on muuttunut nuorten osallisuustoiminnaksi; nykyisin sekä osallisuus että vaikuttaminen ovat tärkeitä nuorisotyön sisältöjä. Nämä sisällöt ovat luonnollinen osa nuorisotalojen toimintaa. Myös ympäristökasvatus, luonnonsuojelu ja kestävä kehitys ovat alueita, joita kasvatus-työssä toteutetaan osana arkipäivää. Nuorisotalon toiminnassa huomioidaan ympäristöasiat, kuten energiankulutuksen vähentäminen ja kierrätys, ja pyritään säästämään luontoa ja luonnonvaroja tuleville sukupolville. Siinä missä rauhan kysymykset olivat ennen erittäin tärkeitä, nuorten arvoissa näkyvät nykyään nimenomaan ympäristöasiat.

Kuka muistaa vielä Pappa-Tunturin? Niillä huristeltiin kovasti Lärvän perustamisen aikoihin, joskaan ei niin valtavasti Helsingissä. Mutta mitä on nyt? Viime vuosina ovat moposkootterit saavuttaneet nuorten keskuudessa suuren suosion. Laitteiden määrä on räjähdysmäisesti lisääntynyt, ennen kaikkea kaupungin reuna-alueilla, joissa on enemmän tilaa ajella ja kokoontua. Mopoilla ajavat niin pojat kuin tytötkin. Kypärän alta ei erota, kumpi sukupuoli laitetta ajaa, ehkä vauhti ja mopon äänet ovat tytöillä asiallisemmat. Uutena ilmiönä voi mainita mopoilijoiden kokoontumiset, mopomiitit, joissa voi olla mukana useita satoja nuoria. Herää kysymys, onko tämä mahdollisesti uutta yhteisöllisyyttä. Iso joukko saadaan kokoon nopeasti, ja siinä auttavat uudet tekniikan luomat välineet: kännykät ja tietokoneet omine keskustelupiireineen.

Erityisesti 1980-luvulla alkanut teknistyminen on tullut myös nuorisotoimen palveluihin jäädäkseen. Vuosituhatlupien lopusta lähtien nuorisotyössä on vaikuttanut uusi tekniikka: työntekijöiden käyttöön toimistoihin – ja nuorisotaloille asiakkaiden käyttöön – on hankittu sähköisen viestinnän ja tietotekniikan välineet. Lukuisat ”hyötyohjelmat” ovat mullistaneet viimeisen reilun 15 vuoden aikana myös ihmisläheisen nuorisotyön: tietokone luo mahdollisuuden olla kasvottomassa kontaktissa vaikkapa yhteistyökumppaneiden kanssa. Henkilökunnan työstä merkittävä osa tehdään tietokoneen äärellä; hallinnolliset tehtävät vievät osan ajasta, ja myös verkossa tehtävä nuorisotyö lisääntyy jatkuvasti. Minun näkökulmastani tämä on jonkin verran vaikuttanut siihen, että läheisyys nuoriin on vähentynyt ja muuttanut muotoaan aikaisemmasta.

Perinteiset lautapelit ovat menettäneet sen suosion, mikä niillä oli vielä muutama vuosikymmen sitten. Tilalle on tullut tietokoneiden ja AV-laitteiden kautta pelattavat uudet pelit. Erilaiset konsolipelit ovat nuorten keskuudessa suosittuja ja ne mahdollistavat muun muassa liikunnan harrastamisen TV-ruudun edessä, kunhan lataa sopivan pelin koneeseen. On räiskimistä ja väkivaltaa sisältäviä pelejä, mutta myös liikuntapelejä, joissa keilataan, tanssitaan tanssimatolla ja vaikka mitä! Mitähän ne insinöörit vielä kehittävätkään?!

Nuoret ovat tietotekniikan ja uusien puhelimien myötä verkostoituneet, ja erilaiset yhteisöt – kuten IRC-galleria ja Facebook – ovat ajan henki. Tieto liikkuu nopeasti ympäri maailman, ja nykyteknologian avulla voi pitää reaaliaikaista yhteyttä vaikka toiselle puolelle maapalloa. Puhelimella saa kaverin kiinni melkein mistä tahansa. Nuorisotalot ja niiden nuoret ovat mukana omine heimoineen eri yhteisöissä. Kirjoittajan aloittaessa työt Maunulan nuorisotalolla 1978 en osannut arvata, mihin huima kehitys johtaa ja mitä kaikkea se tuo mukanaan.

Siksi ajoittain ”perinteiselle” nuoriso-ohjaajalle herää kysymys, käyttävätkö työntekijät – ja nuoret – liikaa aikaa tietokoneen äärellä? Onko tietokone ja sen virtuaalimaailma nielaissut nuoret syövereihinsä? Miltä kuulostaisi lisähappi, liikunta ulkona ja yhteistyökumppaneiden ja kavereiden tapaaminen ihan kasvokkain?

Maunulan nuorisotalolla vuonna 2007 työskennelleet Riku Ikävalko, Marged Helle ja Tommi Myllyneva kertovat perinteiden vaalimisesta ja uuden kehittämisestä Maunulassa seuraavaa:

Missä Hannu ja Kati ovat?

Maunulan nuorisotalo koki isoja muutoksia loppusyksystä 2005, kun kaksi pitkäaikaista työntekijää siirtyi muualle töihin ja kolme uutta nuoriso-ohjaajaa aloitti työt. Syksyllä 2006 liittyi joukkoon vielä yksi työntekijä.

Aloitimme työt nuorisotalolla hieman epävarmoissa olosuhteissa. Nuorisotalolla oli melko hiljaista, ja kävijämäärät olivat vähäisiä. Työntekijämuutokset aiheuttavat melkein aina kuohuntaa nuorisotalon

kävijöiden keskuudessa, sillä onhan uusilla työntekijöillä aina jollain tapaa toisenlaiset tavat työskennellä kuin entisillä työntekijöillä. Ja ainahan uusia työntekijöitä pitää koetella ja katsoa, mitä he sietävät ja miten reagoivat pieniin temppuihin. Tämän jutun otsikko onkin usein kuulemamme kysymys nuorilta, kun olimme aloittaneet työt nuorisotalolla – missä edelliset työntekijät ovat?

Hiljalleen uutta kävijäkuntaa alkoi käydä nuorisotalolla, ja kävijämäärät alkoivat kasvaa. Myös uusien kävijöiden tuleminen nuorisotalolle aiheutti vanhojen kävijöiden keskuudessa kuohuntaa – tulevatko nuo uudet meidän reviiirille? Vähitellen asenteet uusia kävijöitä ja meitä työntekijöitä alkoivat tasoitua, ja uusien ihmisten läsnäoloon oli sopeuduttu.

Nuorisotalon tulevaisuudesta oli ollut jonkin aikaa puhetta. Saimmekin tehtäväksi kartoittaa ja suunnitella erilaisia vaihtoehtoja toteuttaa nuorisotyötä Maunulan alueella. Nuorisotalo piti myös peruskorjata kesällä 2006, mutta tämäkin sai siirtyä johonkin parempaan ajankohtaan. Kaikesta huolimatta kävijämäärät lisääntyivät roimasti syksyllä 2006, taisipa olla niin, että ne kaksinkertaistuivat edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä taas puolestaan vaikutti siihen, että nuorisotalon tulevaisuus ei ollutkaan enää vaakalaudalla.

Syksyllä 2006 saimme tilaisuuden järjestää Maunulan alueella tehdyn nuorisotyön 40-vuotisjuhlaa. Lyhyen työhistorian vuoksi tietomme alueen historiasta ja vanhoista nuorisotalon kävijöistä oli vähäistä. Onneksi saimme apujoukkoihin Sutisen Riston, joka työskenteli pitkän ajan Maunulan nuorisotalolla ja jolla oli kontakteja vanhoihin kävijöihin ja paljon mielenkiintoisia tarinoita ja valokuvia nuorisotalon historiasta. Juhlat olivatkin onnistuneet, ja vieraita kävi paljon. Oli mielenkiintoista nähdä nuorisotalon vanhoja kävijöitä ja työntekijöitä vuosikymmenten takaa – illan aikana sai kuulla paljon mielenkiintoisia ja hauskoja tarinoita.

Maunulan nuorisotalon toiminnassa olemme pyrkineet säilyttämään joitakin vanhoja perinteitä ja kehittämään uusia toimintamuotoja. Uutena toimintamuotona on ollut yhdessä sosiaaliviraston kanssa järjestetyt tyttöjenillat. Myös nuorisokahvilatoimintaa on järjestetty silloin tällöin nuorten ja vapaaehtoistyöntekijöiden toimesta. Kansainvälistäkin toimintaakin on tullut. Kesällä 2007 Maunulan nuorisotalolta ryhmä nuoria ohjaajineen teki nuorisotapaamismatkan Viroon, Rāpinä-nimiseen kylään. Kesällä 2008 virolaisten on tarkoitus tulla vastavierailulle Helsinkiin.

Kaiken kaikkiaan työskentely Maunulan nuorisotalolla on ollut mielenkiintoista viimeisen parin vuoden aikana. Talon pitkäikäinen ja vaiherikas historia sekä uudet kokemukset ovat tuoneet oman lisämausteensa työhön. On ollut mukavaa ja mielekästä työskennellä edellisten työntekijöiden hyvin tehdyn työn jälkeen. Toivottavasti myös me onnistumme Maunulan alueella tehdyssä nuorisotyössä niin, että tulevaisuudessa uusien työntekijöiden on myös mielekästä aloittaa työn tekeminen. (Riku Ikävalko, Marged Helle ja Tommi Myllyneva, Maunulan nuorisotalon työntekijöitä v. 2007.)

5.6. Miksi nuorisotyötä, nuorisotalotoimintaa ja avointa nuorisotoimintaa?

Kysymys nousee ajoittain esille joissakin yhteyksissä niin Maunulan nuorisotalolla kuin muuallakin. Keskustelua asiasta käydään usein silloin, kun yhteiskunnassa koittaa taloudellisesti heikommät ajat tai jokin nuoria koskettava kriisitilanne. Näkökulma muodostuu sen mukaan, kenen kanssa ollaan asiasta keskustelemassa, ja nuorisotyöstä voi jokaisella olla oma näkemys.

Keskustelun sisältöön voi vaikuttaa se, millaiset taloudelliset ja yhteiskunnan henkiset arvot ovat vallalla. Usein työntekijät, johtavat virkamiehet ja päättäjät pohtivat asiaa tahoillaan. Kysytään, onko nuorisotaloilla ja siellä tehtävällä nuorisotyöllä yhteiskunnallista arvoa tai merkitystä. Kuinka sitä mitataan, ja miten työn vaikuttavuus ja onnistuminen näkyy yhteiskunnassa? Näkökulmat ovat usein erilaiset riippuen siitä, onko esittäjä ruohonjuuritasolla työskentelevä, virkamies vai poliittinen päättäjä. Tällä hetkellä keskustelu nuorison tilasta on käynyt jälleen erityisen vilkkaana, syynä useat ikävät tapahtumat maassamme: Myyrmannin pommisurma sekä Jokelan ja Kauhajoen kouluammukset, joissa kaikissa tekijät olivat nuoria miehiä. (Ks. esim. Kiilakoski 2009; Hoikkala & Suurpää (toim.) 2009.)

Virkamiehet joutuvat taloudellisesti tiukkoina aikoina säästämään ja arvottamaan, mihin kuntalaisilta kerättyjä verovaroja käytetään. Päättäjät joutuvat tekemään päätöksiä – ja myös vastaamaan kuntalaisille tekemistään päätöksistä. Silloin edellä mainitut ryhmät joutuvat haasteellisen tehtävän eteen: miten tehdä oikeita ratkaisuja nuorten hyväksi? Työntekijät puolustavat tehtävää työtä ja kokevat olevansa tahollaan oikeassa: asiakkaan eli nuoren asialla. Kaikki ovat merkittävien arvovallintojen äärellä tekemiensä päätösten kanssa.

Helsingin kaupungin nuorisotyön historia kunnallisena toimintana täytti vuonna 2008 kunniaakkaat 60 vuotta. Maunulassa nuorisotyön historian alkujuuret yltävät yli 40 vuoden päähän: Nuorisotalotoimintaa on kaupunginosassa tehty vuodesta 1966 saakka. Syksyllä 1957 perustettiin ensimmäinen nuorisokahvila, Hakakerho, josta alkoi helsinkiläinen nuorisokahvila- ja nuorisotalotoiminta. Hakakerhon perustamisen jälkeen tilaverkosto on laajentunut kattamaan laajasti koko Helsingin. Nuorisotalotoiminta tänä päivänä tarjoaa matalan kynnyksen ja edullisen mahdollisuuden osallistua nuorisotoimintaan.

Toiminnan pariin hakeutuva nuori hakee paikkaa, jossa kohdata toisia nuoria ja kavereita, löytää mielekästä toimintaa vapaa-ajalleen. Joskus on vain suuri tarve kohdata aikuinen, ammattitaitoinen nuoriso-ohjaaja, joka oheiskasvattajana voi tukea nuoren kasvua vaikka elämään liittyvissä kipupisteissä. Nuorisotalo on turvallinen toimintaympäristö, ja nuoriso-ohjaajan kohtaaminen on nuoren arvostamia perusasioita nuorisotyössä. Lapsiin ja nuoriin sijoittaminen ennakolta on edullista, ja siksi lasten vapaa-aikana tehtävää kasvatus- ja vapaa-aikatyötä tulisi tukea. Jälkikäteen tehtävä korjaava toiminta esimerkiksi laitoksissa tulee yhteiskunnalle kalliimmaksi. Jokainen nuori on arvokas, siksi kaikilla tukitoimilla tulisi ehkäistä nuoren syrjäytymistä yhteiskunnasta. Yhteiskunnallinen merkitys konkretisoituu kielteisten asioiden myötä. Kaikki kulut, joita epäsosiaalinen toiminta aiheuttaa, on kansantaloudellinen tappio. Kaikilla tulisi olla mahdollisuus olla omalla panoksellaan rakentamassa maamme. Sillä on mahdollisuus taata myös yhteiskunnallinen rauha sekä viihtyisyys.

Mikä arvo on sillä, että helsinkiläisillä nuorilla on oman asuinalueen läheisyydessä olevia nuorisotiloja? Monet seikat puoltavat sitä, että nuoret haluavat olla ja harrastaa vapaa-aikanaan oman alueensa nuorisotalossa. Kautta aikojen on nuorisotalo nähty kävijöiden parissa erittäin tärkeäksi:

Kuitenkin nuorisotalo on lunastanut paikkansa maunulalaisten nuorten keskuudessa. Kahdeksantoista-vuotias Matti Tökkeri kertoi käyneensä talolla bändin kanssa treenaamassa ja tuttuja tapaamassa yli kymmenen vuoden ajan lähes päivittäin.

– Täällä on hyvä henki, hän perusteli.
Myös kuusitoistavuotiaalle Nina Pokkiselle nuorisotalo on ollut lähes kotoisen olohuoneen jatke.
– Käyn täällä aina, kun tämä on auki. Ei Maunulassa ole juuri muita paikkoja, joissa voisi tavata kavereita. ("Maunulan nuorisotalo 15 vuotta: Ongelmat muuttuneet – eivät hävinneet". Iltasanomien lehtijuttu 15-vuotisjuhlista vuodelta 1981.)

Edellä oleva kuvaa erittäin hyvin sitä, mikä merkitys nuorisotalolla on sen palveluja käyttävälle nuorille. Nuorisotalolta ovat jotkut onnistuneet löytämään jopa puolison, ja monilla kavereussuhteet ovat jatkuneet myöhemminä vuosina, nuorisotalon ovien sulkemisen jälkeen. Sosiaalisuutta ja yhteisöllisyyttä rakennetaan nuorisotaloissa merkittävässä määrin ja pitkälle tulevaisuuteen. Aina ei täydellisesti onnistuta, joskus tulee tappioita.



Helsingin Sanomat 18.2.2007

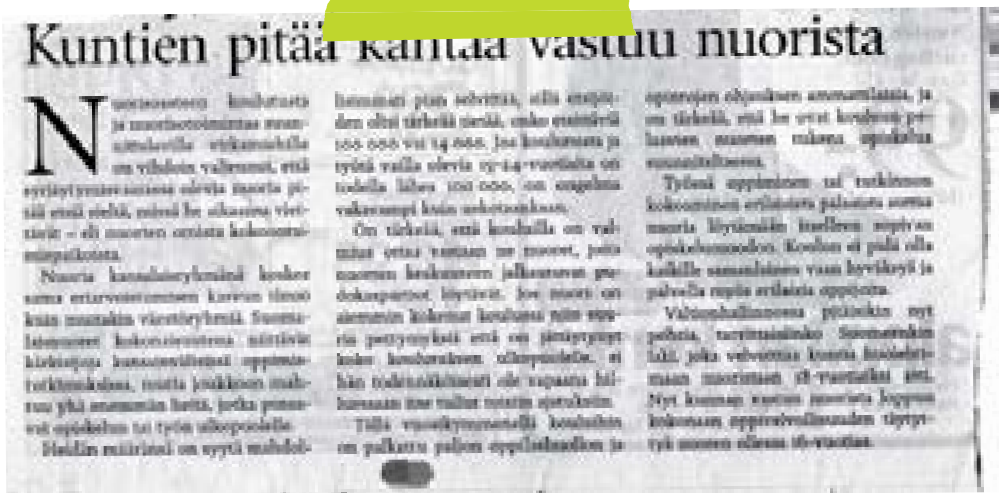
Toinen nuorisotalon kasvatuksellista ja sosiaalista turvaverkoston merkitystä kuvaava lehtijuttu on helmikuussa 2007 Helsingin Sanomissa julkaistu mielipidekirjoitus *Kaupunginosien pienet nuorisotalot toimivat selviytymisen turvaverkkoina*, jossa nimimerkillä "Selviytynyt, yhteisön avulla" kirjoittava henkilö kertoo saaneensa apua ja kokee jopa pelastuneensa nuorisotalon toiminnan kautta. Oman kirjoitusprosessini aikana useat Maunulan nuorisotaloa käyttäneet nuoret mainitsivat nuorisotalon olleen ainoa paikka, jossa tavata kavereita. Perheiden asunnot olivat yleensä pieniä, ja niihin vähänkin isomman kaveriporukan tuominen oli hankalaa, tai jopa mahdotonta. Saattoipa joskus olla

perhekin esteenä kavereiden kotiin tuomiselle – ei kehdannut viedä kavereita sen menoa katsomaan. Uskallan väittää, että hyvin tehdyssä nuorisotyössä nuorisotaloilla on läsnä suurperheen henki. Paikassa viihdytään, tehdään yhdessä ja harrastetaan jotain mielekästä toimintaa, ollaan kavereita väristä ja etnisestä taustasta riippumatta. Tätä se ainakin omien kokemusteni ja havaintojeni mukaan oli Maunulassa vuosien 1978–1987 välisenä aikana. Siellä ”relasivat” niin romanit kuin valtaväestö, pääosin hyvässä hengessä. Nykyisin nuorisotalo voi olla merkittävä paikka monikulttuuristen ja valtaväestöön kuuluvien nuorten kohtaamisessa. Koulun ohella nuorisotalo voi toimia maahanmuuttajanuorelle tärkeänä kohtaamisen ja kotouttamisen paikkana. Siellä työskentelevä nuoriso-ohjaaja on tärkeä tuki (maahanmuuttaja)nuorille arjen toiminnoissa. Tässä mielessä Maunulan nuorisotalolla on merkittävä rooli alkaneella vuosituohannella.

Edellä olevia tekstejä lukiessa voi todeta nuorisotyöllä olevan arvoa palvelujen käyttäjille. Samalla ne ovat merkittävä palaute ja kiitos kaikille nuorisotyön ammattilaisille. Työ on haasteellista, joskus vaikeaa ja vastuullista, eikä palautetta aina saa. Palkkaus on ollut kautta aikojen heikko, eikä työstä makseta työn vaatimuksia vastaavaa korvausta. Ilta-Sanomien kirjoittaa: ”Kaikkein huonoimman palkan saa nuorisoalan ammattitutkinnolla yksityissektorilla: miesten keskipalkka on 1823 euroa ja naisten 1781 euroa kuussa” (Ilta-Sanomien 24.11.2008, 6).

Suomen Kuvalehden Taloustutkimuksella eri vuosina teetetyissä kyselyissä on selvitetty suomalaisten arvostusta eri ammatteja kohtaan. Kun tutkimus tehtiin ensimmäistä kertaa vuonna 1991, nuoriso-ohjaajan ammatti oli sijalla 178. Vuonna 1999 se oli noussut sijalle 121, vuonna 2001 se oli 104, kolme vuotta myöhemmin jo 64:s. Viimeisin tutkimus on tehty vuonna 2007, jolloin nuoriso-ohjaajan työ arvostettiin sijalle 60. Siinä missä yleisesti ottaen vaativien mutta huonosti palkattujen naisvaltaisten ammattien, kuten lastentarhanopettajien, perushoitajien ja perhepäivähoitajien, sijoitukset ovat nousseet vuodesta 1991, on myös nuoriso-ohjaajan ammatin arvostus suomalaisten silmissä noussut huomasti. Suomalaiset arvostavat mitä ilmeisimmin ihmisten kanssa tehtävää huomaania työtä. On hyvä, että arvostus näkyy edes tämän tyyppisissä mittauksissa.

Vanhemmilta saamme myönteistä palautetta ja arvostusta tehdyille työlle. Toivottavasti työssä keskitytään jatkossakin lasten ja nuorten kasvatusta tukevaan toimintaan. Kun nuorisotyö on osa nuorille suunnattuja peruspalveluja, silloin nuorisotalotoiminta elää ja voi Helsingissä hyvin tulevaisuudessakin.



Helsingin Sanomat 24.1.2008, pääkirjoitus

Liitteet

Liite 1. Kkansln lähete nro 81/02794/91:6. "Maunulan monitoimitalon rakentaminen".



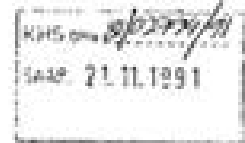
HELSINGIN KAUPUNGINKANSLIA
Talous- ja suunnitteluosasto

1

15.11.1991

lausi 36

Kaupunginhallitus



S//AM

Ekansln lähete nro 81/02794/91:6

MAUNULAN MONITOIMITALON RAKENTAMINEN

Valmisteilla oleva kuntasuunnitelma vuosiksi 1993-97 joudutaan tekemään täysin toisenlaisessa taloudellisessa tilanteessa kuin nykyisen kuntasuunnitelma, johon Maunulan monitoimitalokin sisältyi. Talonrakentamiseen vuonna 1993 käytettävissä oleva rahoitus tulee selvästi putoamaan siitä, mitä nykyiseen kuntasuunnitelmaan on mainitulle vuodelle varattu. Näyttääkin ilmeiseltä, ettei Maunulan monitoimitalon ole esitetystä laajuudessa mahdollista sisällyttää vuosien 1993-97 rakentamishankkeisiin. Tässä tilanteessa ei ole myöskään perusteita harkintaan suunnittelun jatkamiselle.

Tapio Korhonen
rahoitusjohtaja

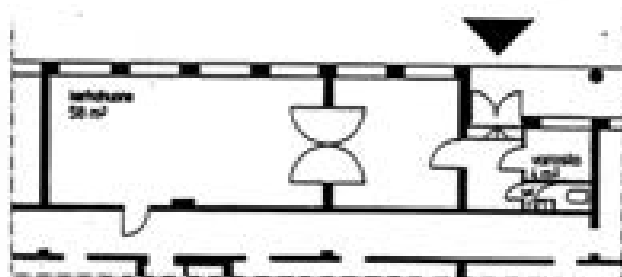
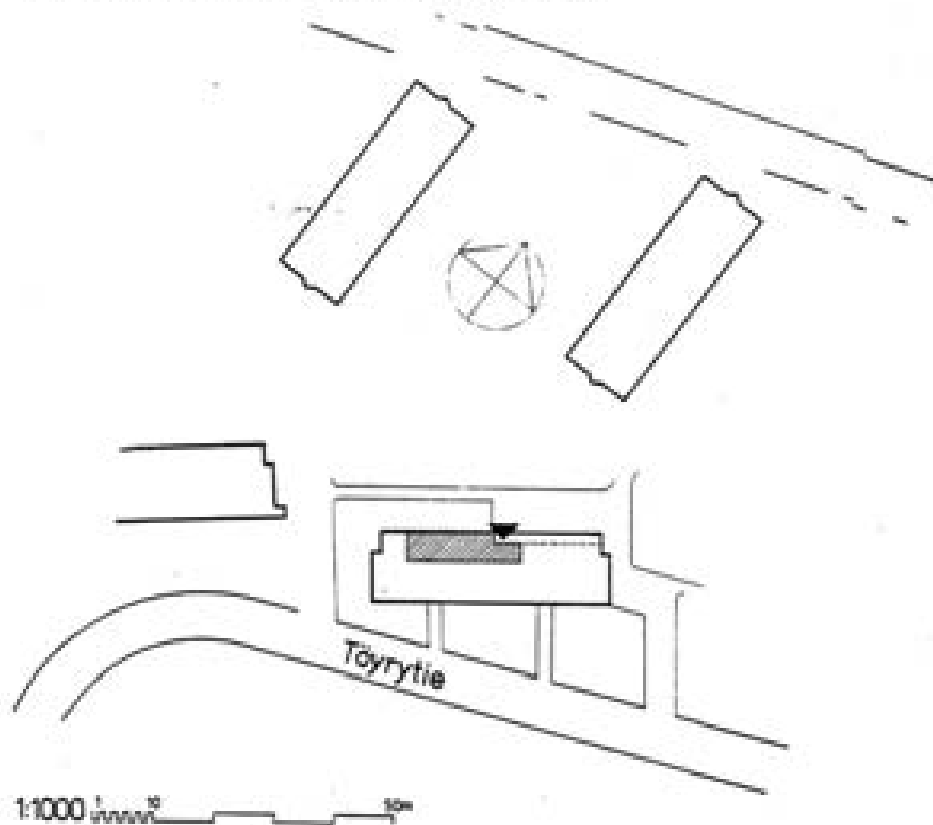
Vesa Sauremo
johtava suunnittelija

Liite 2. Vesakon kerhohuoneisto: tiedot ja pohjapiirustus.

52 Vesakon kerhohuoneisto

osoite	Töyrytie 8
kaupunginosa	00630 Hki
korttelit/tonniti	28 Oulunkylä
	28278/1
Toiminta	
toimintamuodot	yhdistystoiminta
toiminta-alue	Masunala
Tilat	
rakennuksen valmistumisvuosi	1953
pääsuunnittelija	arkkit. Einari Teräsvirta
nuorisolausakunnan käyttöön	1953, lisätilaa 1968
kokonaiskerrosala	83 m ²
huoneistoala	71 m ²
hyötyala	64 m ²
tilaryhmitt	huoneala-m ²
1 kokoonntumistilat	
kerhohuone	58
3 keittio ja aputilat	
varasto	4
4 saniteettitilat	
wc:t	2
hyötyala yhteensä	64

Vesakon kerhohuoneisto



Liite 3. Kirkkomäen kerhohuoneisto: tiedot ja pohjapiirustus.

26 Kirkkomäen kerhohuoneisto

Osoite	Maunulanmäki 3, Helsinki 63
Kaup.osa/osa-alue	Oulunkylä, 28:2:1
Kortteli/tontti	28280/1

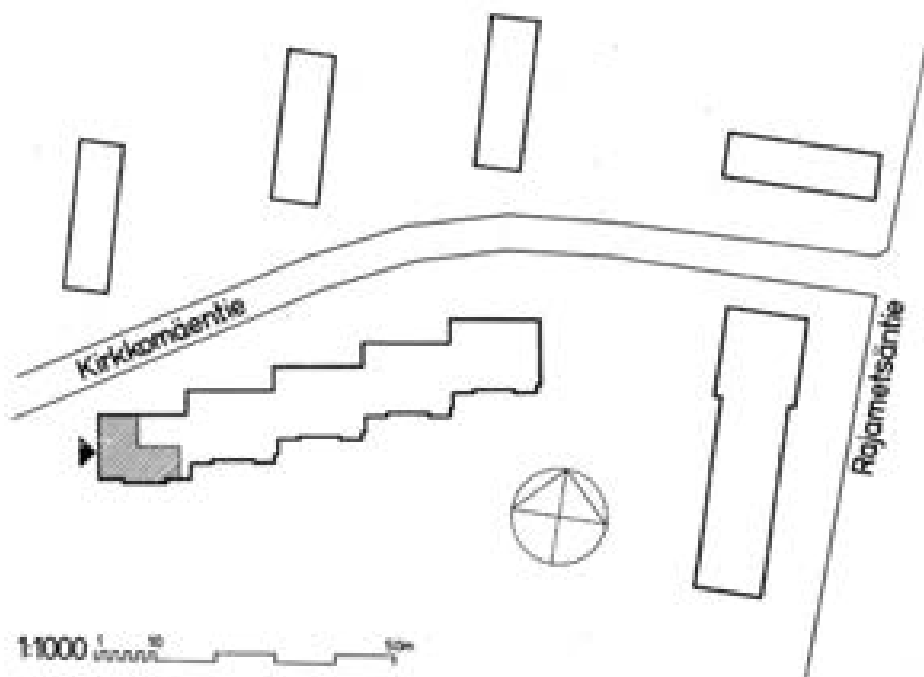
TOIMINTA

Toimintamuodot	yhdistystoiminta
Toiminta-alue	Maunula
Henkilökunta	1 kerhönhoitaja-siivooja

TILAT

Rakennuksen valmistumisvuosi	1955
Arkkitehti	Matti Hakuri
Nuorisolauteakunnan käyttöön	1955
Huoneistoala	93 m ²
Kokoukumistilojen ala	68 m ²

Kirkkomäen kerhuhuoneisto

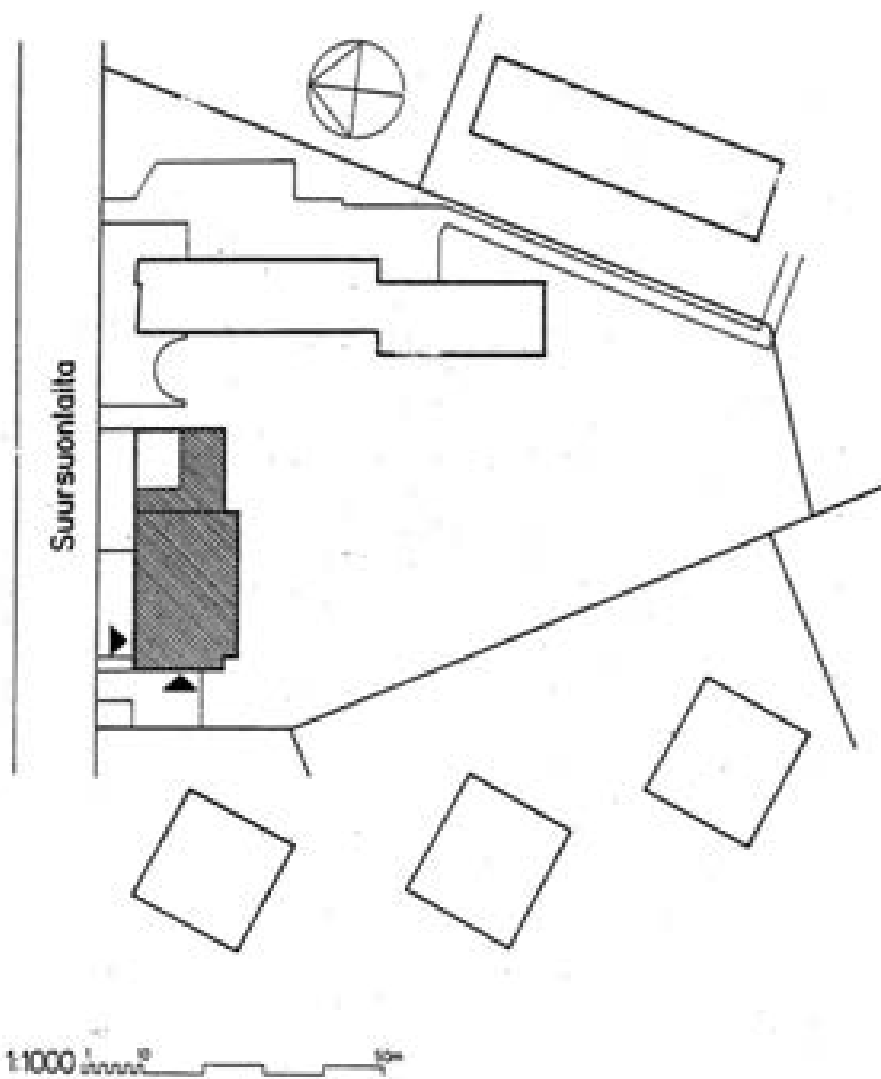


Liite 4. Maunulan nuorisotalo: tiedot ja pohjapiirustukset.

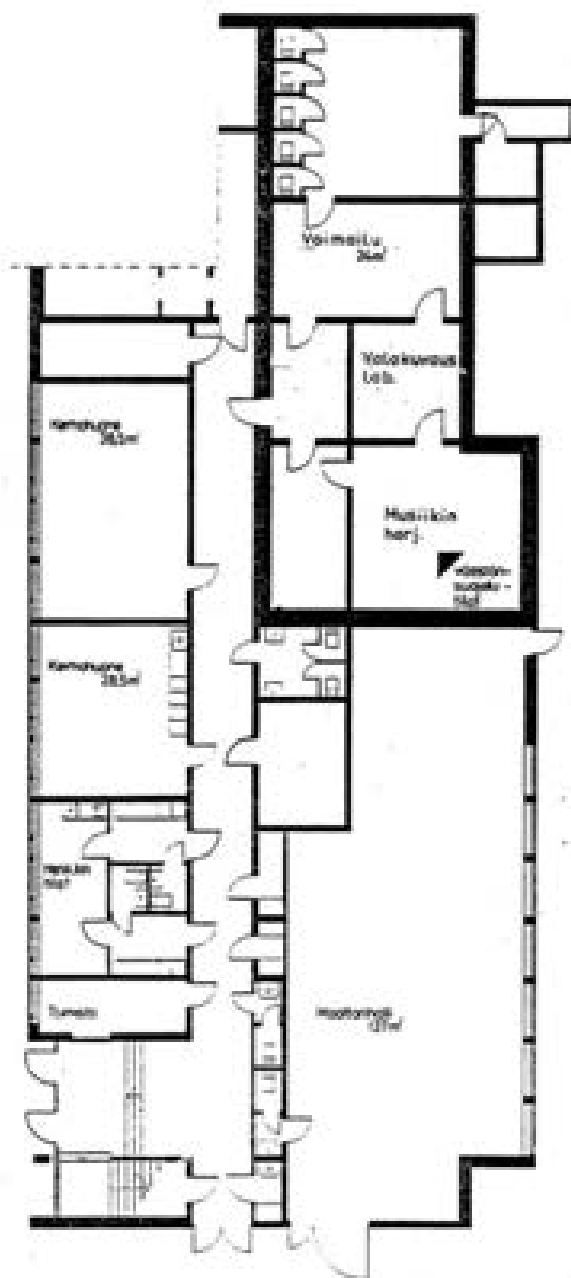
50 Maunulan nuorisotalo

osoite	Soursuonlaita 6
kaupunginosa	00630 Hki
kortteli/tontti	28 Maunula
	28320/10
Toiminta	
toimintamuodot	avoisten ovien toiminta moottorihallitoiminta musiikkitoiminta yhdistystoiminta alaetyö
toiminta-alue	Maunula
kapasiteetti	hyväksytty kokoontumis- huonelstoksi 300 henkilölle
Tilat	
rakennuksen valmistusvuosi	1966
pääsuunnittelija	arkkit. Imre Weöres
nuorisotalokunnan käyttöön	1966
kokonaiskerrosala	980 m ²
huonelstoala	860 m ²
hyötyala	747 m ²
tilaryhmitt	huoneala-m ²
1 kokoonntumistilat	
juhlasali	130
kahvio	56
kerhuhuoneet	153
moottorihalli	137
voimalu	24
valokuvauslaboratorio	14
sala	60
2 henkilökunnan tilat	
toimisto	9
lepo-, puku- ja pesuhuone	29
3 keittiö ja aputilat	
varastot	99
4 saniteettitilat	
wc:t	18
pukuhuoneet	16
5 siivoustilat	
siivouskomero	2
hyötyala yhteensä	747

Maunulan nuorisotalo



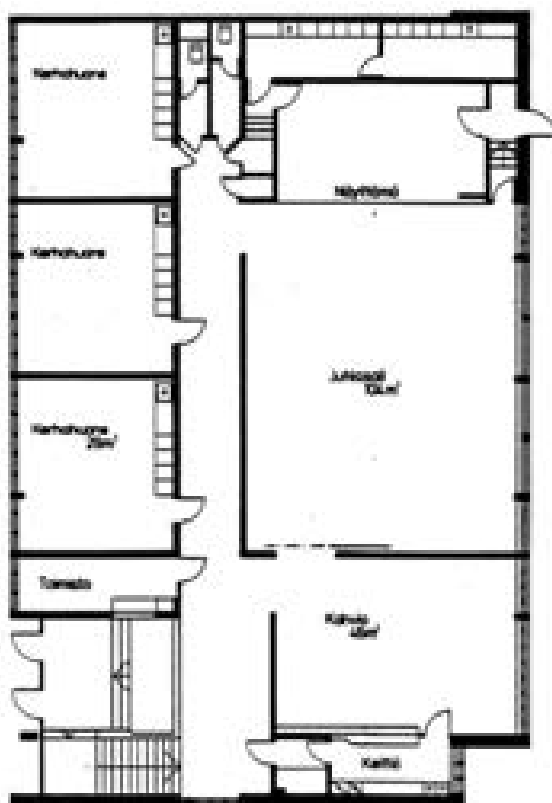
Maunulan nuorisotalo



I kerros

1:200

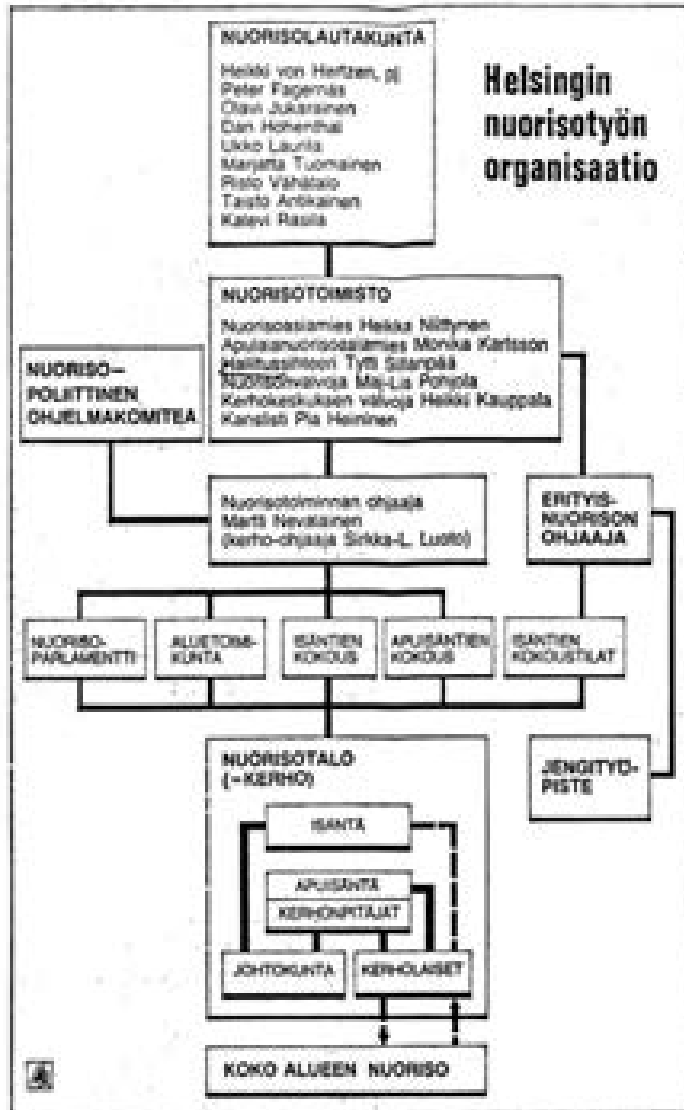
Maunulan nuorisotalo



II kerros

1:200

Liite 5. Helsingin nuorisotyön organisaatio 1975.



Liite 6. Nuorisoasiainkeskuksen organisaatio 1984.

Nuorisoasiainkeskus

Organisaatio



Henkilökunta

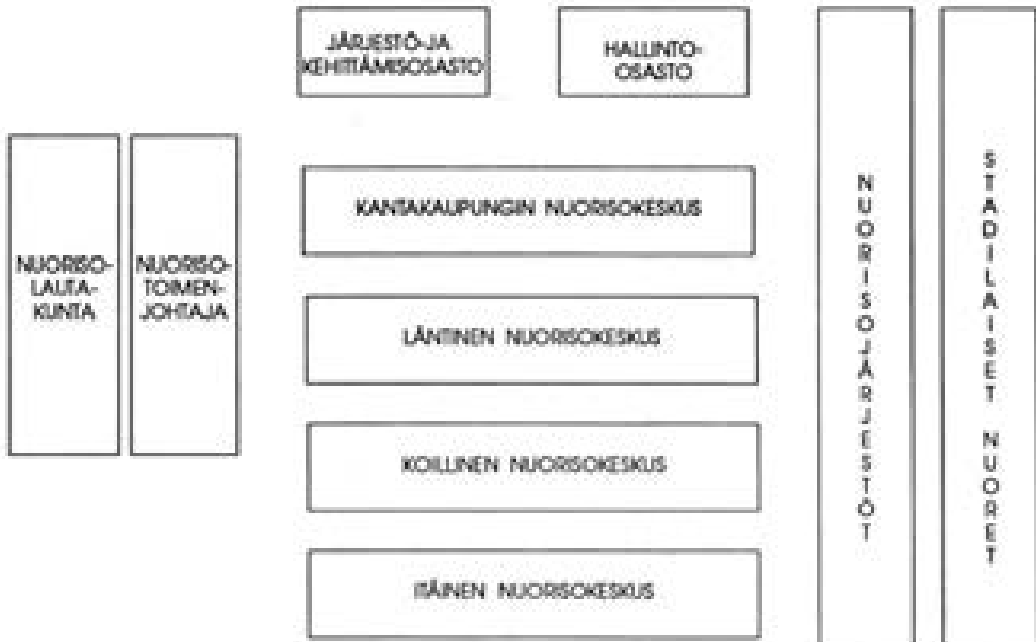
Keskuksen päättäjänä toimi kertomusvuonna nuorisotoimen johtaja Martti Pöyskä.

Osastopäällikkönä toimi

- hallinto- ja talousosastossa, Tytti Sillanpää
- nuorisotyöosastossa, Kari Naalivaara.

Liite 7. Nuorisoasiainkeskuksen organisaatio 1991.

NUORISOASIAINKESKUKSEN ORGANISAATIO 1.1.1991



Liite 8.

Maunulan nuorisotalon tilastoja vuosilta 1966–2006

(Lähde: Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomukset 1966-2006.)

Vuosi	Käynti kerrat	Jäsenmäärä	Toimintapäivät	Järjestökäyttö	Käyttäjäjärjestöjen määrät		Yhteensä	
					Vakituiset	Tilapäiset		
1966	14020	673	1.9. avattu	-	-	-	14020	
1967	26728	1058	212	-	-	-	26728	
1968	19945	433	259	-	-	-	19945	
1969	16799	248	235	-	-	-	16799	
1970	16952	350	252	-	-	-	16952	
1971	12412	446	149	-	-	-	12412	
1972	22566	411	223	-	-	-	22566	
1973	20107	229	221	-	-	-	20107	
1974	24458	351	219	6376	-	-	30834	
1975	-	267	217	8163	5	12	8163	
1976	10531	133	216	6408	4	14	16939	
1977	13284	220	221	6777	5	10	20061	
1978	12620	210	212	10343	7	10	22963	
1979	13451	150	213	9934	4	14	23385	
1980	15632	212	218	12489	12	14	28121	
1981	18299	231	214	13647	6	16	31946	
1982	14044	156	232	14205	-	-	28249	
1983	19646	310	223	14177	-	-	33823	
Vuosi	Käynti kerrat	Jäsenmäärä	Toimintapäivät	Järjestökäyttö	alle 28v.	yli 28v.	Yhteensä	Yhteensä
1984	8010	101	209		1021	13724	14745	22755
1985	10791	173	197		734	13439	14173	24964
1986	11211	120	316		884	13196	14080	25291
1987	12598	130	271		1955	12594	14549	27147
1988	4946	130	187		1595	11607	13202	18148
1989	7888	155	-		2095	11250	13345	21233
1990	8132	321	-		1555	8867	10422	18554
1991	10072	264	-		954	9313	10267	20339
1992	6967	207	-		1059	8609	9668	16635
1993	5340	176	-		92	102	194	5534
1994	7664	189	-		155	1235	1390	9054
1995	6402	136	-		675	1203	1878	8280
1996	11618	162	-		256	1226	1482	13100
1997	9556	131	-		-	1250	1250	10806
1998	8958	105	-		270	818	1088	10046
1999	4230	62	-		554	437	991	5221
2000	5352	92	-		624	341	965	6317
2001	4942	111	-		386	15	401	5343
2002	4537	81	-		1064	442	1506	6043
2003	5343	54	-		1020	260	1280	6623
2004	5083	111	-		575	200	775	5858
2005	5047	112	-		337	-	337	5384
2006	9202	190	-		87	209	296	9498
	468454	9276	-	102519	17947	110337	128284	596738
							230803	699257

Lähteet

Kirjallisuus

Avointen ovien nuorisotyön ongelmista Helsingin kaupungissa (1971) Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia n:o 168. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Babitzin, Kirill & Kinnunen, Raila (1999) Enimmäkseen Kirkasta. Porvoo: WSOY.

Eräsaari, Leena (2007) Julkista sektoria on tehostettu yhteisöllisyyden kustannuksella. Helsingin Sanomat, vieraskynä 25.11.2007. Luettavissa: <http://erasaari.vuodatus.net/blog/958326>. Viitattu 2.2.2009.

Heinonen, Markku (1986) Huumausainetiedustelut 1968–1985. Sosiaalisia erityistutkimuksia. SVT XXXII:114. Sosiaali- ja terveysministeriön tutkimusosasto. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja 1978. Helsinki: Helsingin kaupunki.

Helsingin yliopisto (1971) Avointen ovien nuorisotyön ongelmista Helsingin kaupungissa. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Hoikkala, Tommi & Suurpää, Leena (toim.) (2009) Kauhajoen jälkipaini. Nuorisotutkijoiden ja ammattilaisten puheenvuoroja. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Luettavissa: http://www.nuorisotutkimusseura.fi/sivu.php?artikkeli_id=85. Viitattu 10.12.2009.

Hotakainen, Kari (2002) Juoksuhaudantie. Helsinki: WSOY.

Ilves, Kirsi (1998) Stadi ja sen nuoret: Nuorisotyötä Helsingissä 1948–1997. Helsinki: Edita.

Kiilakoski, Tomi (2009) Viiltoja. Analyysi kouluväkivallasta Jokelassa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Luettavissa: http://www.nuorisotutkimusseura.fi/sivu.php?artikkeli_id=905. Viitattu 10.12.2009.

Lankinen, Markku (1991) Työllisyyden ja toimeentulon kehityssuunnat Helsingin osa-alueilla. Hyvinvointikatsaus 1/1999. Teema: Asuminen. Helsinki: Tilastokeskus.

Lankinen, Markku (1998) Lähiöt, segregatio ja kilpailu. Hyvinvointikatsaus 1/1998. Teema: Kaupunki. Helsinki: Tilastokeskus.

Lankinen, Markku (2001) Positiivinen diskriminaatio – mitä se on? Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Maunula: Kaupunginosa keskuspuiston kainalossa (1993) Helsinki: Maunula-seura.

Maunulan nuorisotalon alkuaikojen vieraskirja.

Maunulan Yhteiskoulun 90-vuotishistoria. ”Koulun matka 1913–2003” (2003).

Nieminen, Juha (2005) Kansanvalistuksesta nuorisokasvatukseen – näkökulma suomalaiseen nuorisotyöhön 1900-luvun alussa. http://www.nuortenkeskus.fi/tiedoston_katsominen.php?dok_id=979. Viitattu 5.4.2009.)

Nuoret alueittain 2007. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus & Helsingin kaupungin tietokeskus.

Staffans, Aija (2004) Vaikuttavat asukkaat: Vuorovaikutus ja paikallinen tieto kaupunkisuunnittelun haasteina. Helsinki: Yliopistopaino.

Vesikansa, Sari (1980) Jengikartoitus syksyllä 1980. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus.

Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomukset

Nuorisoasiainkeskuksen toimintakertomus 1971; 1975; 1980; 1982; 1985; 1986; 1988; 1990; 1991; 1992; 1993; 1994; 1996; 2002.

Tilastotietoja on kerätty toimintakertomuksista 1966–2006.

Haastattelut / kirjoitukset / muu materiaali

Anonyymit haastattelut ja kirjoitukset

Artman, Veikko 10.5.2006, 29.1.2009 ja 30.1.2009

Holtinkoski, Hannu 5.11.2006

Jauhiainen, Jouko 6.8.2008

Karjalainen, Kari 2.10.2006

Keskustelut ensimmäisten nuorisotalolla kävijöiden tapaamisessa 29.–30.3.2007 risteilylaiva Galaxylla.

Keskustelut Vanhojen leikkipuiston asiakkaiden kokoontumisessa Saunabaarissa Helsingissä 22.9.2006

Kuosmanen, Elina 4.10.2006

Lahdensuu, Jouko 2.8.2006

Mononen, Outi syksy 2008

Ormo, Kari 26.10.2007 ja joulukuu 2007

Palttila, Pekka, 31.8.2006 ja 20.9.2006

Pitkänen, Jaakko 19.6.2006 ja 8.11.2006

Pohjalainen, Marketta 1.12.2006

Pulli, Martti 4.12.2006

Rosenqvist, Seppo 6.10.2006

Saksanen, Kari

Siurala, Lasse 22.9.2006

Sjölund, Rainer 16.10.2008 ja 30.1.2009

Turtiainen, Anneli, sähköpostikirjoitus: "Veteraanitoiminta vielä vireää Maunulassa"

Yle: 50 vuotta sitten tapahtunutta, 3.10.07 (radio-ohjelma)

Lehdet

Esikko 5/89

Helsinki-lehti 3.7.1964, nro 27

Helsinki-lehti 24.9.1965, nro 36

Helsingin Sanomat 2.11.1966; 16.10.1971; 23.3.1975; 5.10.1983; 21.11.2006; 12.12.2006;
27.12.2006; 9.3.2007; 13.6. 2007; 24.1.2008

Iltalehti 23.10.1985

Iltä-Sanomat, lehtijuttu 15-vuotisjuhlien tiimoilta vuodelta 1981; 24.11.2008

Kirkko & kaupunki 12.9.2007, nro 34

Maunulan Sanomat, kevät 1990; syksy 1991; kevät 1992; 2/2000; 2/2007

Pääkaupunki 15.3.1979

Suomen sosiaalidemokraatti 1.7.1964, nro 174

Uusi Suomi 12.3.1966; 15.12.1966